

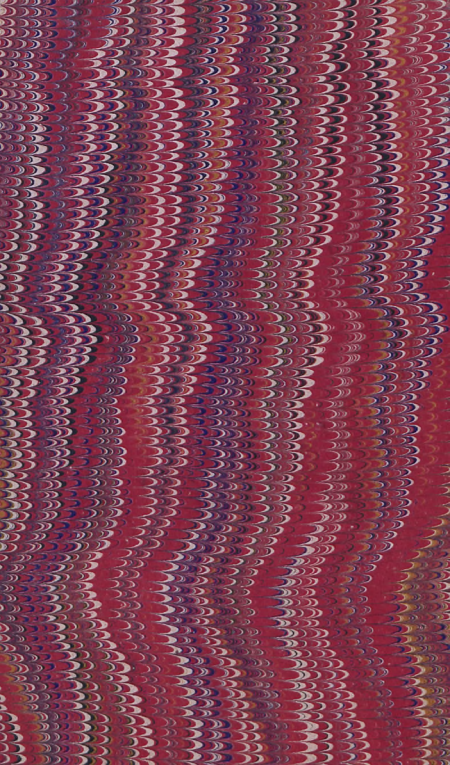
AZ
ORSZÁGOS
ERDÉSZETI
EGYESÜLET
ÉVKÖNYVE

1870

AZ ORSZÁGOS
ERDÉSZETI EGYESÜLET
ÉVKÖNYVE

1870-re.

D. k. 153.

SZERKESZTI

BEDŐ ALBERT,

AZ EGYESÜLET TITKÁRA.

BUDÁN, 1871.

NYOMATOTT A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBAN.

AS 0821A005

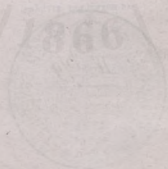
ERDESETI IROSZAGOS

FEVKONYVE

1870-78

1881

9981

BUDAPEST

	Lap.
Az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályai	1
Az Egyesület 1870. évi rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve	9
Száz éves erdészeti könyv	41
Adatok a dinamitnak erdészeti alkalmazhatóságáról, kapcsolatban a hegyi patakok és folyók szabályozásával	73
A máramarosi, unghi és liptói kincstári erdők közel jövője	93
Az erdőadóról	103
A magyar birodalom államerdőségeinek 1871. évi költségvetése	110
Észrevételek hazai erdőgazdászatunk köréből	113
Az alföldi futóhomok beerdősítéséről	124
A lopresti-féle erdei vaspálya	129
A tölgymakk épelése és vetése	135
Az egyesület 1870. évi nov. 3-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve	141
Az egyesület 1870. évi szept. 11-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve	146
Az egyesület 1870. évi decz. 18-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve	149
Az egyesület tagjai 1870-ben	151
Elhalt egyleti tagok	176
Az egyesület igazgató-választmánya	177
Tudósítás az egyesület tagjaihoz	178

TARTALOM

ERDÉSZET

1	Az erdőgazdálkodás feladatai és jelentősége
2	Az erdőgazdálkodás története Magyarországon
3	Az erdőgazdálkodás jogi szabályozása
4	Az erdőgazdálkodás gazdasági szerepe
5	Az erdőgazdálkodás környezeti szerepe
6	Az erdőgazdálkodás társadalmi szerepe
7	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
8	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
9	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
10	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
11	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
12	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
13	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
14	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
15	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
16	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
17	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
18	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
19	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
20	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
21	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
22	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
23	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
24	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
25	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
26	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
27	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
28	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
29	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
30	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
31	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
32	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
33	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
34	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
35	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
36	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
37	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
38	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
39	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
40	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
41	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
42	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
43	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
44	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
45	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
46	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
47	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
48	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
49	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
50	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
51	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
52	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
53	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
54	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
55	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
56	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
57	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
58	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
59	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
60	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
61	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
62	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
63	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
64	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
65	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
66	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
67	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
68	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
69	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
70	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
71	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
72	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
73	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
74	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
75	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
76	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
77	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
78	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
79	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
80	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
81	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
82	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
83	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
84	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
85	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
86	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
87	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
88	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
89	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
90	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
91	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
92	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
93	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
94	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
95	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése
96	Az erdőgazdálkodás társadalmi felépítése
97	Az erdőgazdálkodás szervezeti felépítése
98	Az erdőgazdálkodás technikai felépítése
99	Az erdőgazdálkodás gazdasági felépítése
100	Az erdőgazdálkodás környezeti felépítése

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

ALAPSZABÁLYAI.

Az egyesület célja.

1. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ célja:

A 2. §-ban meghatározott eszközök által az erdőgazdaság minden ága és az erdészeti magyar irodalom előmozdítására közrehatni.

2. §.

Az egyesületi célok elérésére a következő eszközök szolgálnak:

a) a tagoknak időszakonkénti gyűlései az ország különféle vidékein, erdőgazdasági ügyek fölötti tanácskozás végett;

b) lehető gyarapítása azon állapot ismeretének, melyben az erdőgazdaság összes ágai Magyarországon jelenleg léteznek, s megismertetése azon akadályoknak, melyek azok kifejlésének útjában állanak;

c) az erdészeti magyar irodalom pártolása alkalmas erdészeti munkák kiadásának előmozdítása által;

d) jeles, de szegény sorsu ifjaknak az erdészetben való kiképeztetése;

e) alkalmas szakembereknek, az erdőgazdaság emelése érdekében, bel- és külföldön való utaztatása;

f) erdészeti magyar tanodáknak fölállítására és a létezők gyarapítására való közreműködés;

g) az erdőgazdaságot illető mindennemű tárgyak gyűjteményeinek és szakbeli könyvtárnak alapítása és szaporítása;

h) a kormány által az erdészeti egyesület elé terjesztett erdészeti kérdésekre adandó véleményezés;

i) az erdészet bármi ügyeire vonatkozó figyelmeztetéseknek és javaslatoknak a kormány elé terjesztése;

k) az ország összes gazdasági egyesületeinek az erdészeti egyesülettel kölcsönös érintkezésre való fölszólítása, a mindkettővel közös érdekek kielégíthetése végett;

l) az erdőbirtokosok fölszólítására szakképzett egyéneknek erdészeti hivatalokra való ajánlása.

Az egyesület szervezete.

3. §.

Az egyesület pártfogó, tiszteletbeli és rendes tagokból áll, mely utóbbiak alapítók vagy évdíjasok.

4. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesület” tagjául minden feddhetetlen és kellő műveltségű állampolgár választható.

5. §.

Rendes tagokat a közgyűlés vagy a választmány vesz fel, mely utóbbi esetben ez az új tagokat a legközelebbi közgyűlésnek bejelenti.

6. §.

Tiszteletbeli tagokul a választmány ajánlatára, a közgyűlés oly kitűnő egyéneket választ, kik vagy ezen

egyesület, vagy pedig általában az erdőgazdaság emelése körül különös érdemeket szereztek maguknak.

7. §.

Külföldiek rendes vagy tiszteletbeli tagokul csak a hazai kormány megerősítésének fönntartása mellett választhatók.

8. §.

Alapító tagokul azon egyének, községek vagy egyesületek tekintendők, kik az egyesület részére legalább 100 forintnyi tőkét készpénzben vagy 5%-os hitelpapírokban letesznek, vagy az alapítványi tőkéből kötelezvényt állítanak ki s attól évenként 5%-nyi kamatot pontosan fizetnek. Ily alapítványi tőkék a választmány által csak az esetben mondhatók fel, ha a kamatok pontosan nem fizettetnek.

Készpénzben letett tőkék a hazai hitelintézetek valamelyikénél kamatozólag elhelyezendők.

9. §.

Évdijas tagok azok, kik 3 évig 5 forintnyi évi illeték fizetésére az egyesületbe való belépés által magukat kötelezik.

Az egyesületi tagok jogai és kötelességei.

10. §.

Az egyesület a maga tagjait a következő jogokkal ruházza fel:

a) minden egyesületi tag résztvehet az egyesület választmányi- és közgyűlésein s azonkívül az igazgató-választmányhoz bármely hazai nyelven javaslatokat küldhet be;

b) a közgyűlésben minden tagnak szavazati, a választmányi üléseken pedig csak véleményezési joga van;

c) tiszteletbeli tagok a rendes tagok jogaival birnak;

d) minden tag az egyesület részéről a választmányi és közgyűlések jegyzőkönyveit, valamint az egylet évkönyvét is ingyen kapja, s azok útján évenként a pénztár állapotáról s a zárszámadásokról is tudomást nyer; a jegyzőkönyvek és évkönyv megküldése a tagsági díj lefizetése mellett posta-utánvétellel történik;

e) az egyesület könyvtárát s másnemű gyűjteményeit minden tag az ügyrend szerint használhatja.

11. §.

A közgyűlés jogában áll azon egyesületi tagokat, kik a 4. §. értelmében kifogás alá vehetők, az egyesületből kizárni.

12. §.

A felsorolt jogok élvezete kiterjed:

a) az alapító tagoknál élethossziglan;

b) az évdíjas rendes tagoknál a 9-ik §-ban megjelölt lekötöttségégi idő tartamára.

Az egyesületbe lépés bíróság előtt is kötelező. A hátralékban lévő illetékeket az egyesület az általa szabadon választandott bíróság előtt sommás szóbeli peruton behajtja.

Az egyesületi év január 1-jével kezdődik s így az évközben belépő tagok kötelezettsége ugyanazon év január 1-jétől számittatik.

Egyesületi igazgatás.

13. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesület” igazgatási székhelye Buda-Pest. A rendes igazgatás igazgató-választmányra van bízva.

14. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesületet“ hatóságok és mások irányában az elnökség képviseli; az vezeti a választmány közreműködésével annak minden ügyeit az alapszabályok s a közgyűlésen hozott határozatok értelmében.

A választmány az egyesület elnökéből, 2 alelnökből 24 választmányi tagból s a titkárból áll. Ezeket, a titkárt kivéve, a közgyűlés 3 évre választja; még pedig az elnököket általános, a választmányi tagokat pedig aránylagos szótöbbséggel.

A választmány tagjai, kivéven a titkárt, ezen tiszteletbeli hivatalaikért semmi fizetést sem huznak.

Titkárt és irnokot a választmány választ és azok munkakörét is az szabja meg; fizetésöket pedig a közgyűlés állapítja meg.

A választmány tagjainak, nemkülönben azon szakférfiaknak utiköltségeik, kik megbízatás folytán az egylet érdekében eljárnak, megtérítettnek.

Köz- és választmányi gyűlések.

15. §.

Ugy a köz- mint a választmányi gyűléseken az elnök, ennek távollétében az alelnökök egyike, mind a három elnök jelen nem létében pedig a köz- vagy a választmányi gyűlés által általános szótöbbséggel választott tag elnököl.

16. §.

A köz- valamint a választmányi ülések is határozatokat általános szótöbbséggel hoznak. A szavazatok egyenlő száma esetében az elnök szavazata dönt.

17. §.

A választmány határozatokat csak úgy hozhat, ha az elnökön és titkáron kívül legalább 3 választmányi tag van jelen.

18. §.

A közgyűlés rendes vagy rendkívüli.

A rendes közgyűlés évenként egyszer, választmányi ülés pedig legalább évnegyedenként tartatik; rendkívüli közgyűlések tartását sürgős esetekben az elnök vagy választmány határozza el.

A rendes, valamint a rendkívüli gyűlések a hazai kormánynak bejelentendők.

Az egyesület minden gyűléseiből politikai kérdések megvitatása ki van zárva.

19. §.

A rendes gyűlések tárgyai következők:

a) jelentés az utolsó közgyűlés óta lefolyt ügyvezetésről;

b) az évi számadás megvizsgálása;

c) a jövő évi költségvetés;

d) az egyesület vagyonát illető intézkedések;

e) az egyesületi igazgatóság választása vagy kiegészítése;

f) a jövő rendes közgyűlés helyének és idejének meghatározása;

g) indítványok a jövő közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve;

h) javaslatok az egyesület céljai előmozdítására általában;

i) az előbbeni közgyűlés által kitűzött vagy egyes tagok által az igazgató-választmánynak 3 hónappal a folyó gyűlés előtt bejelentett tárgyak megvitatása;

k) az egyesületi alapszabályok netaláni megváltoztatása, melynek esetében azok a hazai kormány új megerősítése alá terjesztendők.

20. §.

A rendes közgyűlések tárgysorozatát a választmány legalább 3 hónappal a gyűlés előtt hirdapok és az illető választmányi ülés jegyzőkönyve utján teszi közzé.

21. §.

Az egyesület csak saját ingatlan vagyonára vehet föl kölcsönt a közgyűlés határozata folytán.

22. §.

A közgyűlés jegyzőkönyvét aláírják az elnök, egy választmányi és az elnökség által kijelölt egy rendes tag.

Ügyvezető.

23. §.

A választmány minden közgyűlésre ügyvezetőül a gyűlés helyének közelében lakó tagot választ, ki a gyűlés tartamára a választmányba, mint annak tagja lép, s az elnök melletti helyet foglalja el. Az ügyvezetőnek választott tag neve a hazai kormánynak bejelentendő.

Választott bíróságok.

24. §.

Az egyesületi viszonyokból keletkező perlekedések választott bíróság által döntendők el, mely célra a perlekedő tagok mindenike egy bírót nevez s ezek maguknak elnököt választanak, melyre nézve ha azok meg nem egyezhetnének, az ajánlottak közt sorshuzás fog dönteni. A választott bíróság ítélete ellen felebbezésnek nincs helye.

Ha a perlekedő tagok valamelyike bírót nem választana a perkérdés fölött sommás szóbeli eljárás utján, az egyesület által választandó rendes bíróság dönt.

Az egyesület fölloszlása.

25. §.

Ha az egyesület föl akarna oszolni, e kérdést először csak az egyesületi összes tagok egy harmadának jelenlétében tárgyalhatja s a jelenlévők legalább két harmadának szavazata által döntheti el. Ha a föntebbi célból kitüzött első közgyűlésen legalább egyharmada a tagoknak nem jelent meg, ugy azon időtől számítva 4 hónap mulva e tárgyban uj közgyűlés hirdettetik, melyen a jelenlévők két harmada dönt.

Fölloszlás esetében az alapítványi tőkék az alapítóknak vagy ezek jogutódaiknak szolgáltatnak ki. Az egyesületi vagyon többi része fölött a közgyűlés hazai czélok javára intézkedik. Ebbeli határozatát az egyesület a hazai kormánynak följelenti.

Ügyrend.

26. §.

Az alapszabályokhoz alkalmazandó ügyrendet a választmány dolgozza ki s megerősítés végett a hazai kormányhoz fölterjeszti.

Keglevich Béla,
elnök.

Bedő Albert,
titkár.

2606. szám. Jelen módosított alapszabályok Ő Felségének előterjesztésem folytán folyó évi február hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyattak.

Kelt Pesten, 1870. február hó 8-án.

M. kir. földm., ipar- és kereskedelmi minister,

Gorove István.

Az

„Országos erdészeti egyesület“

1870. évi decemberhó 18-án Pesten tartott

rendkívüli közgyűlésének

jegyzőkönyve.

Elnök: Keglevich Béla gróf.

Jelen voltak:

Rendes tagok:

Balás Vincze, m. k. főerdész Budakeszről.

Balás Pál, m. k. erdész Visegrádról.

Bedő Albert, egyesületi titkár Budáról.

Borszéky Soma, m. k. ministeri fogalmazó Pestről.

Dittrich Lajos, m. k. erdőmester Gödöllőről.

Divald Adolf, m. k. osztálytanácsos Budáról.

Halácsy Kálmán, erdész Temes-Sághról.

Haske Emil, városi főerdész Kassáról.

Hoffman Sándor, m. k. alapítványi erdész Budáról.

Kalmár Tivadar, erdészeti tanár Kolozsvárról.

Kádár István, m. k. alapítv. erdőmester P.-Marothról.

Kosztka Vilmos, m. k. bányatiszt Soóvárról.

Láng Gábor, m. k. erdész Kozoráról.

Legányi Géza, m. k. erdész Budáról.

Lónyai Gábor, választmányi tag Pestről.

Luczenbacher Pál, választmányi tag Szobbról.

Major Pál, a m. k. földművelési minister ur képviselője
Pestről.

Mayer Károly, m. k. bányászati számtiszt Budáról.

Máday Izidor, m. k. ministeri titkár Pestről.

Mednyánszky Dénes báró, választmányi tag Selmeczről.

Molcsányi Gábor, m. k. erdész Nagy-Bányáról.

Préry István, választmányi tag Pestről.

Prindl András, m. k. erdőmester Visegrádról.

Rucska Tivadar, m. k. erdőgyakornok Budáról.

Ruttner Antal, m. k. erdész Ungvárról.

Roller Adolf, m. k. faraktár-gondnok Budáról.

Scherthoss Arthur báró, erdőbirtokos Zágrábból.

Scholcz Rezső, m. k. erdőtanácsos Budáról.

Stanislaw Simon, m. k. erdész Temesvárról.

Ujházy Dénes, m. k. alap. erdész Mária-Nostráról.

I. ELNÖK: Mindenekelőtt kötelességemnek tartom előadni röviden azon okokat, melyek az ezen évre kitűzött rendes vándorgyűlés megtartását megakadályozták. Tudva van a tisztelt közgyűlés előtt, hogy a vándorgyűlés ez évben Kolozsvárra lőn tervezve. Európa nyugati részén valóban titani harcokat viv két nemzet, és minden pillanatban félnünk lehetett, hogy küzdelmek fognak még kifejlődni, melyek meglehet hazánkat és nemzetünket is közéről érdekelhették volna. Ezen aggodalmakhoz hozzájárult még azon körülmény, hogy a nagyváradi-kolozsvári vasutnak megnyitásáról akkorában a legellenkezőbb hírek keringtek mindenfelé. Nem tudta az ember megfog-e nyilni e vasut, s mikor fog használhatóvá válni. Ezen körülményeket tekintetbe véve, méltán tarthattunk

attól, hogy tagtársaink, kik minden alkalommal nagy érdekeltséget tanusítottak az egyeslet közgyűlései iránt, és szép számmal szoktak azokon megjelenni, nem lesznek azon helyzetben, hogy gyűlésünket ily körülmények közt számosabb megjelenésükkel tisztelhetnék meg. Ez volt indoka annak, hogy Kolozsvárra tervezett vándorgyűlésünket kénytelenek voltunk elhalasztani. Ugyanez volt oka annak is, hogy a folyó ügyek elintézése céljából, és a mi különben is, mint elnöknek, kötelességeim közé tartozik, rendkívüli közgyűlést hívtam egybe, és pedig a t. orsz. gazdasági egyesület szivességéből e helyiségben. És itt azt hiszem, hogy nem is szükség annak felemlítése, hogy e tanácskozási helyiség szives átengedéseért köszönetünket a gazdasági egyesületnek nem csak most élő szóval, hanem írásban is kifejezzük. (Helyeslés.) Azt sem szükséges megemlítenem, hogy, habár az „Országos erdészeti egyesület“ tagjai talán nem oly érzelmekkel vesznek is részt e közgyűlésen, mint midőn például Losonc vidékén vagy a kassai hegységekben, hol a szabad levegőt élvezve, ág-bogas gyertyánok, százados tölgyek, óriás bükkfák vagy illatos fenyők árnyékában is tanácskoztunk, még sem fog ez gátolni bennünket abban, hogy, bár ott az erdők magasztos körében töltöttük a napokat, itt is ne teljesitenők, ép oly egyszerűetettel kötelességeinket, s hogy jövőre ne igyekezzünk hasonló helyet választani. Midőn tehát e közgyűlést ezennel megnyitom, felkérem a titkár urat, méltóztassék a földművelési-, ipar- és kereskedelmi minister urnak levelét felolvasni, melyben tudtunkra adja, hogy személyesen nem jelenhetvén meg, ministeriuma képviseletével Major Pál ministeri tanácsos urat bizta meg.

BEDŐ A. titkár felolvassa a földművelési, ipar- és kereskedelmi minister ur következő levelét:

26301. sz. Az országos erdészeti egyesület folyó decemberhó 18-án tartandó rendkívüli közgyűlésére lett meghívást kedves tudomásul vevén, sietek Méltóságodat értesíteni, hogy folytonos érdeklődéssel viseltetvén az országra nézve annyira fontos erdőügy előmozdítását célzó egyesület működése iránt, azon esetre, ha a személyes megjelenésben akadályozva lennék, a vezetésem alatti ministeriumnak az említett közgyűlésen való képviselőletével Major Pál ministeri tanácsost bízom meg.

Pesten 1870. évi decemberhó 16-án.

Szlávy József, s k.

ELNÖK: Midőn közgyűlésünk nevében kimondom, hogy a felolvasott levelet tiszteletteljesen tudomásul vesszük; egyszersmind nem mulaszthatom el azt is felemlíteni, hogy Major Pál ur ez alkalommal egyetünk alapító tagjainak sorába is szives volt belépni. (Éljenzés.)

II. ELNÖK: A sorrend szerint első tárgya a gyűlésnek a pénztári tudósítás és a jövő évi költségvetésre vonatkozó jelentés.

BEDŐ A. titkár olvassa a pénztári vizsgálatról szóló következő bizottsági jelentést és a jövő évi költségvetés tervezetét:

Tisztelt Egyesület!

Alulírtak az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1869. évi számadásainak és az alapítványi pénztárnak megvizsgálására kiküldetvén, e tisztünk teljesítéséről a következő számadást van szerencsénk a tisztelt egyesület tudomására hozni:

I. A kézipénztár:

a) a mellékelt kimutatás szerint
az egyesület összes bevétele

1869-ben , , , 5509 frt 98 kr.

- b) az összes kiadások 1869-ben 4792 „ 83 „
 c) az 1870-re átment pénztári készlet 717 „ 15 „

II. Az alapítványi pénztárban :

- a) készpénzben 500 frt
 b) magyar földhitelintézeti záloglevelekben 14000 „
 c) Magyar- és erdélyországi urbéri kötvényekben 1750 „
 d) egységes állampapirban 200 „
 e) alapítványi magánkötelezvényekben 23100 „
- Összesen . 39550 frt.

Végül megbízatásunkhoz képest a jövő 1871. évi egyleti költségvetést is felülvizsgálat és további megállapítás végett van szerencsénk ./· ide csatolva tisztelettel bemutatni.

Az „Országos erdészeti egyesület“ 1871. évi költségvetése.

B e v é t e l	1870-re jövő- hagyott	1871-re tervezett
	f o r i n t	
Alapítványi kamatokból.		
a) Magyar földhitelintézeti záloglevelek után	517	770
b) „ urbéri kötvények után	65	85
c) Magánkötelezvények után	910	1155
d) Egységes államkötvények után	—	8
e) Készpénz vagy ebből vásárolható záloglevelek után.	120	50
Tagsági díjakból.		
520 egyleti tag után 5 forintjával	2600	2600
Pártoló díjakból és rendkívüliekből	200	200
Összesen . .	4412	4868

K i a d á s	1870-re jövá- hagyott	1871-re tervezett
	f o r i n t	
Hivatali fizetések: titkár és írnok.	1360	1360
Az egyesület közleményeinek kiadása; könyvtár és az „Erdészeti Lapok“-nak szerződésileg járó évi 150 frt díj.	700	700
Egyleti helyiség és titkár lakásának bérdíja	900	900
Irodaköltségek átalánya	50	50
Világítási és fűtési átalányra.	80	80
Utiköltségek és napidíjak	200	200
Postadíj és bélyegkiadás.	150	150
Rendkívüliekre, közgyűlési kisebb kiadásokra és ju- talmazásokra.	200	200
Szolgálat	120	120
Összesen	3760	3760

Az 1871. évre tervezett bevétel és kiadás összehasonlítása szerint várható megtakarítás 1108 forint.

Budán, augusztus hó 22-én. 1870.

Hudoba Gusztáv s. k.,
m. kir. bányapénztárnok és egyleti
alapító tag.

Divald József s. k.,
m. k. számtanácsos és alapító
egyleti tag.

ELNÖK: A bizottság által előterjesztett jelentés és költségvetési tervezet szokott módon egy második felülvizsgáló bizottságnak adandó ki. Ezen bizottságnak jelentése máskor a közgyűlés utolsó napján szokott előterjesztetni, s a közgyűlés annak alapján hozott határozatot. Minthogy azonban a jelen közgyűlés előreláthatólag csak a mai nap fog tartani, úgy vélem, hogy a közgyűlés által választandó felülvizsgáló bizottság a felmerült körülményekhez képest jelentését az igazgató válaszmánynak adná át, mely annak alapján az 1869. évi számadásokra

nézve a számadásttevőnek felmentvényt adhat, s a jövő 1871. évi költségvetést is megállapíthatja.

A közgyűlés az 1869. évi számadások felülvizsgálatára és az 1871. évi költségvetés feletti javaslattételre Prindl András, Kádár István és Balás Vincze tagtársak személyeiben a választmánynak jelentést teendő felülvizsgáló bizottságot nevez ki, a választmányt pedig az 1869. évi számadások felülvizsgálata alapján a számadásttevőnek kiadható felmentvény megadásával, valamint az 1871. évi költségvetés megállapításával is megbizza.

III. ELNÖK: Az egyesület által erdészeti tankönyvek megírására nyitott pályázatok eredményéről e közgyűlésnek jelentés lévén teendő, felkérem a titkár urat, hogy az illető birálatokat felolvasni sziveskedjék.

BEDŐ A. titkár a következő birálati jelentéseket olvassa fel:

Első jelentés.

J e g y z ő k ö n y v,

mely az „Erdészeti kézikönyvre“ az „Országos Erdészeti Egyesület“-hez beküldött pályaművek birálatának ügyében, az egyesület titkári hivatalánál az alulírtak részéről f. évi augusztushó 14-én megtartott tanácskozmány alapján a következők szerint felvétellett:

Az „Erdészeti kézikönyv“ pályadíjára, ezen czimek alatt:

1) „A közerdősz.“

2) „Erdészeti kézikönyv.“

3) „Kézikönyv közerdőszek és erdősuhaneczok használatára“ három pályamű versenyzett.

Az elsőnek jelígeje: „Elmélet s gyakorlat karöltve járnak egymással; egyik a másik nélkül félszeg.

A közerdősz az erdő dajkája, a milyen ő, olyan az erdő.“

A másodiknak jeligéje: „A ki a tudomány körében semmi újat nem talált is, hanem mindig csak azon ösvényen tartotta magát, melyen előtte mások jártak, legalább az által érdemli utódainak köszönetét, hogy az ösvényt, melyet használt, tágasabbá és járhatóbbá tette.“

Báró Eötvös József (Gondolatok.)

A harmadiknak jeligéje: „Keveset markolj, de azt jól megszorítsd.“

A bíráló bizottság kebeléből a jelen tanácskozmányra megjelent bíráló tagok a három pályamű közül a jutalomra egyhangulag azon pályaművet ismerik érdemesnek, melynek jeligéje: „Elmélet s gyakorlat karöltve járnak egymással; egyik a másik nélkül félszeg.

A közerdősz az erdő dajkája, a milyen ő, olyan az erdő.“ A pályadíjat azonban szerző részére oly hozzáadással véleményezik kiadni, miszerint ezen pályanyertes műben az erdőhasználat leírása oly terjedelemben leendő kiegészítendő, mint a minő annak az erdőművelést tárgyaló része; hogy a tudományosabb iránylyal adott meghatározások a szakképzettségben nem részesült kezelőszemélyzet nyelvigényéhez képest lehetőleg egyszerűsítendők; hogy néhány szakbeli kérdés és adat a pályamű oldalappjaira irt jegyzésekhez képest egészítették ki; hogy az erdővédelemről szóló rész 5. §-nak, a szegényebb lakosok faszükségletét tárgyzó része, mely félreértésekre szolgáltatna okot, kihagyassék s végül hogy azon helyek is, hol szerző önmaga személyileg beszél, mint a tankönyv keretébe nem illők mellőztessenek vagy a tárgyhoz képest megfelelően átdolgoztassanak.

Az „Erdészeti kézikönyv“ című pályaművet, mely a versenyben második helyen áll s mely figyelemre méltó szorgalommal és igyekezettel van írva, a bíráló bizottság dicséretes megemlítésre méltatja, míg a harmadikról, mely „Kézikönyv közerdészek és erdősuhanczok használatára“ cím alatt versenyez, kénytelen odanyilatkozni, hogy az önálló értékkel nem bír s hogy a két előbbi pályaműnek sem lehet méltó társa.

Scholcz Rezső bíráló tag előadja még, hogy Divald Adolf bíráló tag az „Erdészeti kézikönyv“ pályadíjának odaítélése iránt, alulírt bírálók fennebb foglalt véleményével megegyező véleményben van.

Bedő Albert felolvassa Haske Emil bíráló tag levelét, melylyel tudatja, hogy az általa megbírált „Kézikönyv közerdészek és erdősuhanczok használatára“ című munkát kielégítőnek nem ismeri s hogy a más két pályaműről nem nyilatkozhatik, mert azokat megbírálni még nem volt alkalma.

Haske bírálótag levele tudomásul vétetvén, az általa még nem ismert pályaművek részére megküldetni határozatnak azon kéréssel, hogy azokra vonatkozó bírálati nyilatkozatát f. é. sept. 26-ig vagyis a közgyűlés megnyitásaig a pályaművek visszaszolgáltatása mellett sziveskedjék az egyleti elnökséghez vagy a titkári hivatalhoz beküldeni.

Végül alulírt bíráló tagok, kiknek részére, Kovács Ignácznak „Erdészeti útmutató“ című kéziratban lévő könyve, — melyet szerző az egyesület által kiadni kér, — bírálat végett szintén kiadatott, erre vonatkozó bírálatukat abban terjesztik elő, hogy ezen kérdésben

forgó könyvnek az egyesület által való kiadását nem ajánlhatják, miután az önálló értékkel nem bír.

Budán, augusztó 14-én 1870.

Giller János, Scholcz Rezső, Bedő Albert.

Ezen jelentés kapcsolatában a titkár a közgyűlés tudomására hozza, hogy Haske E. ur szintén beadta bírálati jelentését s hogy abban a bíráló bizottság előadott ítéletéhez csatlakozik.

ELNÖK azon jelíés levelet, mely az „Erdészeti kézikönyv“ pályadíját elnyerő szerzőnek nevét tartalmazza, felbontván, abból: Illés Nándor és Fekete Lajos tanár urak nevei tűntek ki.

Második jelentés.

Tisztelt egyesület!

Az „Erdészeti kistűkör“ pályadíjára pályázó művet, melynek jelíége „Tiszteljűk az erdőköt, mert azok a mi jóllétűnk előmozdítoi“ a folyó évi júliushó 17-én tartott választmányi ülés megbízása folytán bírólat alá vettűk s ennek alapján van szerencsénk jelenteni, hogy ezen művet, mely az erdészet tanismereteit jól megválasztott gyakorlati felfogással, népszerű nyelven, elegendő röviden és világos értelemmel adja elő, a pályadíjra teljesen érdemesnek tartjuk és a díjat, tekintve azt, hogy a szerző csak egyedűl pályázott, oly hozzáadással véljűk kiadni, hogy ezen mű a pályadíjra dícsérettel taláztatott érdemesnek.

Budán, novemberhó 2-án 1870.

Wagner Károly s. k.,

Scholcz Rezső s. k.,

Prindl András s. k.

ELNÖK felbontván a pályanyertes mű szerzőjének nevét tartalmazó jelíges levelet, abból: Bedő Albert egyesületi titkár neve tűnt ki.

A közgyűlés az erdészeti tankönyvekre kiírt pályázatok sikeres eredményét örvendetes tudomásul vévén, a pályadíjak kiszolgáltatásával, és a díjat nem nyert műveknek az illető szerzőknek való kézbesítésével az elnökséget bizza meg.

IV. BEDŐ A. egyesületi titkár előadja, hogy az igazgatóválasztmány az egyesület alapszabályaiban kitűzött célokhoz képest Divald A. és Wagner K. tagtársak által szerkesztett Erdészeti műszótárnak, továbbá Illés Nándor tagtárs Erdőtenyésztéstan című könyvének az egyesület által való kiadását vállalta el és pedig olyképen, hogy az illető művek összes példányai kiadás után az egyesületnek átadatván, első sorban és mindaddig az egyesület javára értékesítenek, míg a kiadási és ebből felmerült összes költségek az egyleti pénztár számára megtérítettek, az ezután fennmaradó példányok pedig a szerzőknek szolgáltatassanak át.

A szakkönyvek kiadása iránt előbbi módozat szerint elfogadott eljárással az egyesület, midőn a könyvek biztosabb és kétségkívül gyorsabb megjelenhetését eszközli, egyszersmind azon anyagi kiadások elviselését vállalja el, melyek a kiadásra, illetőleg a szerzőknek nyújtott kamat nélküli előlegekből s a kiadott könyvnek netaláni kellő mértékben való nem értékesíthetéséből eredhetnek.

Az erdészeti irodalomnak azonban ilyen és hasonló vagy más megfelelő módon eszközrendő fejlesztése legkíválóbban az egyesületet illetvén, ez alkalommal, miután az egyesülethez újabb szakkönyvek kiadása iránt is kérés intéztetett s miután a választmány azt, az előbb érintett

kiadási módokhoz hasonlóan, elvben teljesíthetőnek ismerte s eldöntés végett a t. közgyűlés elé terjeszteni határozta: van szerencsém a tisztelt közgyűlést arra kérni, miszerint az „Erdészeti műszótár”-nak és az „Erdőtenyésztéstan”-nak az ig. választmány által elvállalt kiadását jóváhagyni és határozni méltóztatnék a felett is, hogy az erdészeti szakkönyveknek egyesületünk által eszközklendő kiadása körül az igazgató választmány jövöre minő módon járjon el.

ELNÖK: Az lenne a kérdés, hogy a t. közgyűlés a titkár ur által előadott kiadási módozatot helyesli-e és elfogadja-e, s hogy tekintettel arra, miszerint közgyűlésünk egy évben rendesen csak egyszer tartatik, a kész szakkönyvek kiadásával pedig a szerzők hosszasan várni nem igen lehetnek hajlandók, nem lenne-e czélszerű a választmányt felhatalmazni arra, hogy a szakkönyvek kiadása körül a már eddig követett eljáráshoz hasonlóan és végérvényesen intézkedjék.

DIVALD A: A szakkönyvek kiadását illető intézkedéssel közgyűlésről közgyűlésre várni bajos volna, mert ez sok időbe kerül s ha a közgyűlés elé hozatik ily tárgy, az ismét csak a választmánynak adatnék ki. Én tehát azon nézetben volnék, bizzuk meg a választmányt a szakkönyvek kiadása körül saját belátása szerint végérvényesen intézkedni.

ELNÖK: Ez különben is csak alaki kérdés. Rendesen úgy is a választmányhoz szokott az ilyféle dolog utasítatni. Itt csak arról van szó, hogy a közgyűlés felhatalmazását adja nekünk így járni el, ki nem zárván ezen felhatalmazás természetesen a közgyűlésnek azon jogát, hogy ő is intézkedhessék ily ügyekben, vagyis a választmány csak időközben fogna ily ajánlatok iránt intézkedni.

Azon reményben, hogy a t. közgyűlés ezen eljárási módot elfogadja, vállalta el és intézkedett a választmány az Erdészeti műszótár és Erdőtenyésztéstan kiadása iránt is. Ha tehát nincs, kinek ez ellen észrevétele volna, határozatként kimondom, hogy a közgyűlés az Erdészeti műszótárnak és az Erdőtenyésztéstannak a választmány által elvállalt kiadását helyesli s hogy a választmányt felhatalmazza az időközben szakkönyvek kiadása végett hozzá benyújtandó ajánlatok ügyében saját belátása szerint végérvényesen intézkedni. (Általános helyeslés).

V. ELNÖK: jelenti, hogy Mihálffy István ur családi körülményei miatt a választmányi tagságról lemondván, egy új választmányi tagnak választása szükséges. A közgyűlés a választás eszközzésére Scholcz R. elnöklete alatt Kádár J. és Mayer K. tagtársakból álló szavazatszedő bizottságot küld ki. (Az ülés a választás bevégzéséig szünetel.)

A szavazatok beadatván, elnök a közgyűlést további tanácskozásra kéri fel s egyszersmind Scholcz R. bizottsági elnököt is felhívja a szavazás eredményének közlésére.

SCHOLCZ R. jelenti, hogy összesen 23 tag szavazott. A beadott szavazatokból Major Pál ur nyert 21 szavazatot, Kalmár Tivadar és Máday Izidor urak pedig egy-egy szavazatot. Ennélfogva megválasztatott választmányi tagnak Major Pál ur. (Éljenzés).

MAJOR P.: T. közgyűlés! Nagyon meglepett az irányomban való kegyes bizalom, hogy nekem, ki alig vagyok ismerős e téren, már is a t. közgyűlés szives bizalmával van szerencsém találkozni. Nem kívánok ez alkalmmal az erdészetnek fontosságáról szólni hazánkra nézve; ha ezen gazdasági ág fontosságát nem látnám át, nem mertem volna elfoglalni azon helyet, melyet jelenleg a

magas ministeriumnál elfoglalok. Nem szónoklattal kívánom megköszönni e kegyes bizalmat, nem szép szavakkal előmozdítani ezen ügyet, melynek előmozdítására jelenleg hivatva lettem, hanem tettekkel. Fogadja a tisztelt közgyűlés minden egyes tagja legforróbb hálás köszönetemet a szives bizalomért, s ajánlom magamat egyuttal a t. közgyűlésnek, továbbra való szives hajlamába. (Általános éljenzés.)

VI. ELNÖK: Tudva lesz a t. közgyűlés előtt, hogy az erdészeti egyesület évkönyvének kiadásánál ez évben azon különbség merült fel, hogy az évkönyv a közgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében az elnökség intézkedése folytán, csupán magyar nyelven jelent meg. Ez az első eset tisztelt tagtársak, midőn az „Erdészeti egyesület“ egyedül magyar nyelven irt közleményt adott ki. Kérem azért a tisztelt közgyűlésnek a tett intézkedésre és az egyleti évkönyvek és közlemények kiadása körül jövőre követendő eljárásra nézve is becses határozatát.

DIVÁLD A.: Véleményem szerint minden intézkedés csak akkor jó, ha az a körülményeknek megfelel, melyekre alkalmaztatik. Akkor, midőn az lett elfogadva, hogy az évkönyv ne csupán magyar, hanem német nyelven is megjelenjen, a tagoknak nagy száma magyarul nem tudott, méltányos volt tehát, hogy azok is tekintetbe véssenek, kik magyarul nem tudnak. Azóta azonban ezeknek nagy része az egyletből kilépett, másik része pedig megtanult magyarul, úgy hogy most azt lehet mondani, alig 10³/₁₀-a az egyleti tagoknak olyan, ki magyarul ne tudna, s ezekről is remélhető, hogy rövid idő alatt a magyar nyelvet teljesen el fogják sajátítani. Miután pedig az évkönyvnek mindkét nyelven leendő kiadása kétszer annyi költségbe kerül, s az egyesületnek vagyoni állapota nem olyan, hogy

egy kis töredék kedvéért ily kétszeres költséget fedezhesen; igénytelen indítványom az volna, hogy az évkönyv ezentul is csupán magyarul szerkesztessék. (Élénk helyeslés.)

LÓNYAY G.: Ugy látom, hogy előttem szóló tisztelt tagtársunk indítványának legfőbb indoka az, hogy a költség az évkönyvnek magyar és német kiadása által csak megkétszereztetik. De miután ezen évkönyv nem tisztán csak egyesületi tagokat érdekel és nem csupán azoknak czéloztatik kiadatni, mert én azt hiszem, hogy az évkönyv minden erdésznek, minden gazdának megküldendő, hogy láthassák ebből az egyletnek az erdészeti ügyében tett munkálkodását, és miután nem lehet tagadni, hogy ámbár az egyesület tagjai most már nagyobbára magyar ajkúak, mégis sok erdész van, ki nem ért magyarul és épen ezért nagyon szívesen venné, és érdekükben kívánatos is, hogy az egyesület évkönyvei ezentul is magyar és német nyelven jelenjenek meg. Én a költséget e célra nem sajnálnám, mert némi részben ez által az egyesület céljait mozditjuk elő és ennél fogva az eddigi gyakorlatot megtartani indítványoznám.

DIVALD A.: Tökéletesen meghajolnék a felhozott érvek előtt, ha csakugyan állana az, hogy azok, kik magyarul nem tudnak, nagy érdekekkel viseltetnek az egyesület iránt. Az, ki nem tagja az egyesületnek, nem kapja meg az évkönyvet, azok pedig kik az egyesület iránt érdekekkel viseltetnek, egyszersmind tagjai is az egyesületnek, ezeknek pedig, mint már előbb bátorkodtam felemlíteni, alig 10%-át képezik azok, kik magyarul nem tudnak. A többiek pedig inkább némileg ellenséges indulattal viseltetnek az egyesület iránt, mit megmutattak azzal, hogy kiléptek az egyesületből akkor, midőn az megszűnt tisztán német egyesület lenni. Én nem hinném, hogy az évkönyvnek két nyel-

ven leendő kiadása által az egyesületre valami haszon háramolhatnék, bátor vagyok azért ujlag előbbi indítványomat a tisztelt közgyűlés figyelmébe ajánlani. (Helyeslés.)

BÁRÓ MEDMYÁNSZKY D.: Azoknak kiegészítéséül, miket előttem szóló tagtársam elmondott, csak azt vagyok bátor még felemlíteni, hogy az erdészeti egyesület évkönyvei nem képeznek oly szorosabb értelemben vett tankönyvet, mely az erdészeti tudomány alapjait és összes tantételeit tüzetesebben tárgyalná, és így az által, hogy ezen évkönyvek csupán magyar nyelven fognak ezentul megjelenni, nem fogjuk megszorítani a tért azokra nézve, kik az egyleten kívül állanak, s az erdészet iránt érdeklődnek, ha nem magyar ajkuak is.

Az egyesület évkönyvei inkább az egyesület működésére vonatkoznak; míg az erdészet általánosabb érdekeit az „Erdészeti Lapok“ képviselik, melyek szintén csak magyar nyelven jelennek meg. Ha mi az egyesület évkönyveit csupán magyar nyelven fogjuk kiadni, ez által a tudomány szempontjából nem fogjuk a nem magyar ajku erdészekre nézve a tért megszorítani. Én ezeknél fogva a felhozott aggodalmat nem tartom alaposnak s Divald ur indítványát pártolom. (Helyeslés.)

ELNÖK: Részemről csak néhány szóval akarom a mondottakat megtoldani: Egyénileg szintén azoknak nézetét osztom, kik az egyesület évkönyveit csupán magyarul kívánják szerkesztetni. Ezen nézet helyességéről leginkább meggyőz engem az, mit Divald Adolf ur adott elő, hogy t. i. mi egyesületünk fennállását, haladását, vagyoni szaporodását kiválóan magyar közönségnek köszönhetjük és csupán arra támaszkodhatunk. Nem mondom én ezzel azt, hogy nem találkozik az egyesület tagjai közt oly nem egészen magyar ajku tagtársunk is, ki meleg rokonszenv-

vel, és erélyes tetterővel nem mozdítja elő az erdészet ügyét; de az egyesület maga kiválólág magyar ajkuakból áll és én e tekintetből nem látok elegendő okot arra, hogy az egyesület a német nyelvű évkönyv kiadása által nagyobb pénzázdozatot hozzon, mint elkerülhetlenül szükséges. Annál többet fog az egyesület tehetni más téren, például pályamunkák jutalmazása stb. által. Én ennélfogva részemről is pártolom az inditványt, és ha nem kíván többé senki e tárgyban nyilatkozni, határozatilag kimondom, hogy az egyesület a közelebbről kiadott évkönyvnek magyar nyelven történt közrebocsátását jóváhagyja, s hogy jövőre mind az évkönyvet mind az időközben kiadandó közleményeket csak magyar nyelven szerkeszteti. (Élénk helyeslés.)

VII. BEDŐ A. titkár: Az alapszabályok értelmében felvétel végett bejelenti azon új tagokat, kik a mult közgyűlés ideje óta az egyesületbe beléptek.

A bejelentett és a választmány által már év közben is felvett tagok a közgyűlés által az egyesület kebelébe kivétel nélkül felvétetnek, valamint a legutóbbi választmányi ülés óta jelentkezett következő tagok is:

Schrittwieser József 100 frt készpénzbeli alapítvánnyal; Barcsai Ábráhám, Spéry Lipót, Girtl Ádám, Terbócs Bertalan, Koncz Imre, Sz.-Udvarhelyi Ágotha Lajos, Geisinger József, Pirkner Ernő, Rényi György, Kosztka Vilmos, Major Pál külön-külön magánkötvényben tett 100 frt alapítvánnyal és Zarka Miklós szintén magánkötvényben tett 200 frt alapítvánnyal.

VIII. ELNÖK: A rendes tárgyak sorozata be lévén fejezve, a soron kívüli ügyek elintézésére térhetünk át. Ily tárgy több leend. Legfontosabb ezek közt, melyet különösen is ajánlok a t. közgyűlés figyelmébe: az erdészeti törvényjavaslat. A mint a t. közgyűlés előtt ismeretes,

nagy buzgalommal és ügyszeretettel működtek ezen egyesület tagjai oda, hogy az erdőtörvény végre valahára létrejönne. E részben nem mulasztotta el az egyesület nyilatkozni, véleményt mondani és ezt, az illető helyre eljuttatni. Egyesületünk a gazdasági egyesülettel együtt résztvett ezen törvény tervezésében s később meghivatunk a minister ur által azon szaktanácskozmányba, mely a törvényjavaslatot részletesen tárgyalta. A kész törvényjavaslatot a minister ur már most leküldte hozzánk egy átirat kíséretében, melyet a titkár ur mindjárt felolvas.

BEDŐ A., titkár: (olvassa a földmívelési minister ur következő iratát.)

21.711. sz. A vezetésem alatti ministeriumban régebben kidolgozott és legutóbb folyó évi január és április hónapokban szakértőkből összehívott értekezleteken megvitatott és módosított erdőtörvényjavaslat egy példányát azon megjegyzéssel küldöm meg az együletnek, hogy tekintve ezen törvényjavaslat tárgyát képező erdővédelemnek Magyarországra nézve nagy horderejű fontosságát, kíváncsnak tartom, hogy a törvényjavaslatban foglalt erdővéd és fentartási intézkedések mértéke és alkalmazási módozatai az ország különböző erdővidékeinek helyi viszonyai szerint való megbíráltatás alá vétessenek. Ugyanazért mielőtt az erdőtörvényjavaslatot alkotmányos tárgyalás végett az országgyűlés elé terjeszteném, indítatva érzem magamat a szóban forgó törvényjavaslatot az egyesületnek azon felhívással megküldeni, hogy az abban foglalt erdővédelmi intézkedések czélszerűségét megvitattván, ezen tárgyalás alapján szerkesztendő véleményes jelentését mielőbb ide bemutatni szíveskedjék.

Pesten, 1870. évi november hó 18-án.

Szlávy József.

ELNÖK: A nélkül, hogy e tárgyban az egyesület bármely tagjának nézetét megelőzni kívánnám, szabad legyen nekem e tárgyhoz szólani. Én úgy győződtem meg, hogy azon törvényjavaslat, mely itt velünk közöltetik, erdészeti szempontból nagyon keveset tér el az általunk tervezett javaslattól. Azon elvek, melyeket az ezen javaslatot megelőzőtt tárgyalások alkalmával mi képviselni és hangsúlyozni kötelességünknek tartottunk, e törvényjavaslatban is fel vannak véve. A mire mi minden körülmények közt a főszólyt fektettük, az az volt, hogy ezen ügy törvényhozásilag minél előbb kellő megoldást nyerjen. Tudva levő dolo, az, hogy e törvényjavaslat ily modorban, mint az velünk közöltetett, más gazdasági egyesületeknek is megküldetett. Én tehát legczélszerűbbnek tartanám, ha mi ezen ügyben egy bizottságot küldenénk ki, mely érintkezésbe tevény magát a gazdasági egyesület által e czélból már kiküldött bizottsággal, ezen ügyet együttesen tárgyalás alá venné annyival is inkább, miután az országos gazdasági egyesület az erdészeti egyesülettel az enquête-ben is közösen működött. Nézetem szerint így legalkalmasabban oldanók meg a kérdést s leghamarabb érnök el a kívánt czélt. Méltóztassanak egyébiránt nézeteiket e tárgyban előadni.

LÓNYAY G.: Az indítvány ellen, azt hiszem nem lehet kifogás. Az egyesület részéről mindenesetre véleményyt kell mondanunk vagy azt, hogy a törvényjavaslatot el nem fogadjuk, vagy azt, hogy bizonyos pontokra nézve módosítást kívánunk. Ennek kimondása azonban úgy hiszem, hogy a közgyűlés körén kívül esik s ülönben is gyakorlatilag alig volna kivihető. Így tehát legczélszerűbbnek ismerem azt a mit az elnök ur indítványozott, hogy e törvényjavaslat egy bizottságnak adassék ki megbirálás vé-

gett, mely a gazdasági egyesület által kiküldött bizottsággal érintkezésbe tegye magát. Csak azt tenném még hozzá, hogy a kiküldött bizottság nem a mint szokás, azon tetsületnek adja be jelentését, mely ezzel megbizta, hanem az igazgató válaszmánynak, mely a véleményt az egyesület nevében terjessze fel a földművelési ministeriumhoz. (Helyeslés.)

ELNÖK: Én azt hiszem, hogy az mit Lónyay t. tagtársunk előadott, nincs ellentétben azzal, mit e tárgyra nézve én voltam bátor előadni, sőt azt kiegészíti. Én mindössze még csak azt tartom szükségesnek megemlíteni, hogy talán ne sok tagot válasszunk e bizottságba. Én Divald Adolf és Bedő Albert urakat ajánlanám a bizottságba megválasztatni, kik mindketten dolgoztak már ezen tárgyban az enquête-ben. Ők a gazdasági egyesület által kiküldött bizottsággal érintkezésbe fogják magukat tenni és jelentésüket együttesen elkészíteni, mihez képest az erdőtörvényjavaslat ügyében, a két egyesület részéről együttes vélemény lesz adható.

A közgyűlés az erdőtörvényjavaslat ügyében adandó újabb véleményezésre és illetőleg ennek az orsz. gazdasági egyesület által kiküldött bizottsággal való együttes megállapítására Divald A. és Bedő A. tagtársakat küldi ki.

IX. ELNÖK: Buda fővárostól egy átirat érkezett, melyben az erdészeti egyesület arra szólíttatik fel, hogy küldjön ki szakértő férfiakat kebeléből, kik a város által kiküldött bizottsággal érintkezésbe tegyék magukat, mely a Budát környező hegyek kopár részeinek beerdősítése tárgyában fog működni. Nem mulaszthatom el, hogy ez alkalommal ne emeljem ki azt, hogy ez ismét eredmény és haladás gyanánt tekinthető reánk nézve, a mennyiben azt tanúsítja, hogy kezdünk kissé tágabb körben ismertek

lenni és hogy az illetők már tudni kezdik, hogy erdészeti ügyekben hová forduljanak, hol kérjenek ily ügyekben szakavatott véleményt. Felkérem a titkár urat az ide vonatkozó átirat felolvasására.

BEDŐ A. titkár következő átiratot olvassa fel:

16584. sz. A városi hatóságnak komoly és határozott szándokában lévén, az e főváros külső határterületén levő kopár hegyeket és parlag földeket befásítani, miután ezt czélszerű módon és okszerűleg kívánja keresztülvinni, s miután a szerzett tapasztalatoknál fogva, arról is meg van győződve, hogy a tekintetes elnökség az ilyen tervek keresztülviteléhez jó tanácssal hozzájárulni kész, ennél fogva szívesen megkeressük a tekintetes elnökséget, méltóztatnék intézkedni, miszerint kedvező idő beálltával az erdészegylet szakférffiai közül egy pár tag az e célra Petrovits tanácsnok elnöklete alatt kiküldött kültelki bizottság társaságában határterületünket megsejmlélvén, a tapasztaltakhoz képest a befásítás iránt szakvéleményt adna.

Budán 1870. november 18-án.

Házmán Ferencz,
polgármester.

ELNÖK: Méltóztatnak elvben e felhívást elfogadni? (Elfogadjuk!) Végzésként tehát kimondom, hogy a közgyűlés örvendetes tudomásul veszi a felszólítást, és szívesen járul ahhoz. Felkérném e célból Hoffmann S., Balázs V. és Bedő A. tagtársainkat, legyenek szívesek Petrovits városi tanácsnok urnál annak idején jelentkezni, s a kiküldött bizottságnak a célba vett erdősítés iránt a helyi szemle alapján véleményt adni. Buda főváros közönsége pedig, ha meg méltóztatnak ebben nyugodni, ezen végzésről írásban értesítettni fog. (Helyeslés.)

X. ELNÖK: Az erdészeti szakképzettség terjesztésének ügyében veszem igénybe a tisztelt közgyűlés figyelmét. Van ugyanis Erdélyben egy erdészeti alap, melynek jövedelme, a mint a földművelési ministerium 1871. évi költségvetéséből kitűnik, gazdasági célokra lett szánva. Indítványom e tárgyban az volna, hogy a közgyűlés intézen egy felterjesztést a minister urhoz, melyben felkérnök őt, hogy intézkedjék jövőre úgy, hogy ezen alapnak jövedelme tisztán erdészeti célokra, ösztöndíjakra s hasonlókra fordíttassék. Ismervén a minister urnak méltányosságát, s tekintve a kérés igazságos voltát, bizton számíthatunk felterjesztésünk alapján arra, hogy kérelmünk teljesíttetni fog. (Helyeslés.)

SCHOLCZ R.: E tekintetben magam is legcélszerűbbnek tartanám egy felterjesztést inténi az egyesület nevében a ministerhez, s azért pártolom ő méltóságának indítványát.

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY D.: Magam is a tisztelt közgyűlés figyelmébe bátorodom ajánlani ezen indítványt, mivel, a mennyire nem csalódom, ezen alapnak tetemes része ösztöndíjakra van szánva. A selmeczi erdészeti akadémia az erdészeti személyzet képzésének alapját veti meg, nálunk pedig nagy szükség van arra, hogy szakférfiak kiképzésére mód és alkalom nyujtassék, mi ösztöndíjak által lényegesen előmozdítatik. Ezen egyesületnek pedig hivatásában fekszik figyelmeztetni és kérni a ministert, hogy ezen ügyet mozdítsa elő azon alapnak célszerű felhasználása által, melynek rendeltetése az erdészet ügyeit és érdekeit előmozdítani. (Helyeslés.)

ELNÖK: A titkár ur e tekintetben a minister urhoz intézendő előterjesztést készített, méltóztassanak azt meghallgatni s az iránt nyilatkozni.

BEDŐ A. titkár olvassa a földművelési miniszter urhoz intézendő felterjesztés tervezetét.

BORSZÉKI S.: Én mint erdélyi ember, ismerve az erdélyi viszonyokat, egy olyan alapról kívánok említést tenni, mely szintén erdészeti alapnak tekinthető. Ugyanis Erdélyben az erdei és mezei rendőri kihágásokból befolyt összegek külön kezeltettek. Ezek nem folytak be azon alapba, mely az előterjesztésben jelezve van. Ez annak oka, mert ezen alap, mely az erdei és mezei áthágásokból gyűlt be, az erdélyi gubernium által kezeltetett, és csak ennek feloszlata után lett a belügyminiszteriumhoz áttéve. Ebből kifolyólag két alap létezik, itt pedig csak egy alap van felemlítve; a másik alap mintegy 18 000 forintra mehet. Én tehát azon kérést intézném a miniszteriumhoz, hogy ezen mezei és rendőri kihágásokból gyűlt alap szintén a földművelési miniszteriumhoz tétessék át. Csak is az átmeneti korszak nehézségei okozták ezen abnormis állapotot. Indítványom tehát az, hogy a miniszterium az egyesület által megkéressék, hogy az általam fölemlített alap is a földművelési miniszteriumnál már létező hasonló alappal összekapcsolassák, és erdélyi fiatal embereknek erdészeti ösztöndíjjal leendő ellátására fordíttassék.

ELNÖK: Elvben nem lehet az indítvány ellen észrevétel, mert nekünk saját érdekünkben kívánatosnak kell tartanunk, hogy az erdészeti alapok nagyobbittassanak; hanem a mint az előadásból kivehettem, az említett alap mezei és erdei áthágásokból származott, tehát mindenestre vegyes alap és úgy mi csak annyiban reflectálhatunk ezen alapra, a mennyiben az visszavezethető tisztán az erdei áthágásokból bejött összegekre. Különben nem látok semmi akadályt abban, hogy e tekintetben felszólaljunk; meg-

látjuk, mit fog reá mondani a ministerium. Általánosságban tehát azt hiszem, hogy elfogadhatnók az indítványt.

DIVÁLD A.: Az mindenesetre bajos dolog, hogy az egyesület alapoknak áthelyezését kérje egyik ministeriumtól a másikhoz.

BORSZÉKY S.: Ezen alapnak rendeltetése erdészeti cél volt, s ily célra fordítottatott tényleg az erdélyi gubernium által.

ELNÖK: Egy fölterjesztésben mindenesetre bajos volna mind a két tárgyat összefoglalni.

MAJOR P.: Méltóztassék a ministeriumhoz felterjesztést intézni e tárgyban. A ministerium ezen alaptványokat eredeti céljaikra fogja visszavezetni és a mennyiben most ezen alaptványok részben a kolos-monostori gazdasági intézetre fordittatnak, lévén ez az egyetlen gazdasági intézet, melyben az erdészet tanittatik; ha a ministerium azt fogja látni, hogy ezen alaptványok más célra rendelvek, azon reményben, hogy az országgyűlés a kolos-monostori gazdasági intézetre fordított összegeket más uton fogja fedezni, a tisztelt egyesületnek kívánságát teljesíteni hajlandó lesz. (Helyeslés.)

ELNÖK: Azon kérdés felett méltóztassanak már most nyilatkozni, valjon mindkét tárgy együtt, vagy mindegyik külön-külön felterjesztésbe foglaltassék?

SCHOLZ R.: Én azt hiszem, hogy ezen két tárgy oly szoros kapcsolatban áll egymással, hogy mindkettőt együvé lehetne foglalni, s együttesen felterjesztetni a ministeriumhoz. (Helyeslés.)

ELNÖK: Ha méltóztatnak belenyugodni, végzésileg kimondom, hogy mindkét tárgy együvé foglalva fog a ministeriumhoz felterjesztetni. A titkár ur által felolvasott javaslat tehát egész terjedelmében azon hozzáadással fo-

gadtatik el, hogy abba még az utóbb tárgyalat alap iránti kérés is felvétessék.

XI. ELNÖK: Illés Nándor tagtársunktól az alföldi befásítás ügyében indítvány érkezvén be, ennek felolvasására a titkár urat kérem fel.

BEDŐ A. titkár olvassa a következő indítványt:

Tekintetes választmány!

Az orsz. gazdasági egyesület f. hó 8-án tartott igazgató ülésében egy, az országos befásítás ügyében beadott indítványt fogadott el, és mivel az ügy kivihető, elhatározta, hogy az indítvány az országgyűlésnek ajánlás végett a földművelési ministeriumhoz tétessék át.

Az orsz. erdészeti egyesületnek szintén kötelessége, figyelmét e kérdésre fordítani. Alólirottak szándéka volt e tekintetben az idei közgyűlés elé rokon indítvánnyal járulni; miután azonban a közgyűlés az idén meg nem tartatott, halasztás pedig e tekintetben csak az ügynek kárával jár, és annak késleltetését vonja maga után: bátorodik indítványát a tekintetes választmány elé terjeszteni.

Indítvány a magyar Alföld erdősítése tárgyában.

A magyar Alföld erdősítésének hasznát és czélszerűségét okokkal támogatni fölösleges: meg van arról már minden magyar gazda győződve. Ez már általában elfogadott dolog. A fölött azonban, mely területekre fordítandó főleg a figyelem, és mely ut választandó a kitűzött czél elérésére, még nem történt megállapodás, még jóformán elágaznak a vélemények.

Nézetem szerint főleg a futóhomok erdősítésére kell fordítani figyelmünket: a többi területek befásítására nézve

valószínűleg elég ingerrel fog birni a befásított területek adómentesítése a közbeeső használatok megindulásáig és az erdősítés módjainak tanítása. Erre nézve a népszerű erdőgazdasági munkák, milyenekre az egyesület már több év előtt hirdetett pályázatot, czélszerű eszközül fognak szolgálni; csak arra kell törekedni, hogy ezek mennél előbb a közönség kezébe jussanak és mennél inkább terjesztessenek. Gondolkozni kellene a fölött is, mely uton módon lenne ez legbiztosabban elérhető; az egyesület tagjainak propagandája e tekintetben kitünő hatást ígér. Önkénytelenül merül föl azonban azon gondolat, vajjon nem volna-e jó kísérletet tenni vándor-előadásokkal, mint azt már a mezőgazdaság és kertészet számára megindították. Ugy hiszem, ilyenekre akadna emberünk elég.

A futóhomokos területek erdősítése fő és első teendőink közé tartozik, mert ezekben nemcsak tetemes nemzetvagyon hever minden jövedelem nélkül, hanem a köröttük fekvő művelt területeket is folytonosan veszélyeztetik. Az a kérdés azonban, mit tehetünk arra, hogy ezen területek erdősítése czélszerűen és mennél nagyobb terjedelemben történjék. Nézetem szerint két ut van nyitva előttünk, melyek közül az egyiket vagy másikat választ-hatjuk, vagy mindkettőt egyesíthetjük.

Talán mi magyarok vagyunk azok, kik az Alföld sajátosságait erdészeti tekintetben legkevésbé tanulmányoztuk, legkevésbé ismerjük. Idegen országok küldöttek ide férfiakat e célra; nem csodálkozhatunk azonban, ha ezek féloldalulag ítélték meg a viszonyokat; hisz nem tudván beszélni a lakosok nyelvén, többnyire roszakaróinktól válnak kénytelenek a felvilágosításokat megszerezni.

Nem indulhatunk tehát ezeknek nyomán, nem különösen még azért sem, mert a legjobb akarat mellett is

nem maradhatott el, hogy ne nézzék viszonyainkat saját szemüvegükön keresztül. Jobb lesz tehát saját szemeinkkel győződni meg a viszonyokról; tanulmányozzuk magunk a pusztát sajátságaival; ismerjük meg növényzetét; keressük föl az eddigi erdőtelepeket, kerteket és következtessünk ezekből a megtelepitendő fanemekre és legsikeresebb erdősitési módokra. Ott van a vacsi pusztája és még több befásítás alatt lévő terület, ott vannak az angolkertek, melyekben a legkülönbélebb fanemeket dédelgetik az uraságok diszkertészei, — keressük föl ezeket és tanuljunk tőlök.

Nem kell azt hinni, hogy a német homokkötés elveit az Alföld futóhomokján alkalmazhatnánk: a német futóhomok tengerparti (Dünensand), az pedig nedves, valamint klímája is.

Az első ut tehát véleményem szerint az volna:

- a) „hasson arra az országos erdészeti egyesület, hogy egyes szakember küldessék ki az Alföld tanulmányozására az erdősités és homokkötés érdekében, és annak tétessék kötelességévé az, hogy tanulmányai eredményét írásban benyujtsa, viszont pedig biztosítsassék ezen munkának kiadása és terjesztése.“

Nem szükséges fejtegetnem, mily jótékony lenne annak hatása; mert hisz ki tudja megmondani mai napság még: mely fanemmel erdősítsük az Alföldet, mely növényekkel köthető meg legsikeresebben és legolcsóbban a futóhomok? Sok munka és pénz meggazdálkodása fogja-e tanulmány költségeit visszafizetni.

A második ut közvetlenebb az előbbinél, de csak annak kivitele után fog rövid idő alatt célhoz vezetni, és abból áll:

- b) „hasson arra az országos erdészeti egyesület, hogy az Alföld szívében e célra kísérleti állomás alapíttassék ügyes erdőtenyésztő vezetése alatt.”

Ezen kísérleti-állomásnak föladata volna egyrészt kísérleteket tenni a homok megkötésére és mindenféle, a talaj és klimának megfelelő fánemek meghonosítására és elterjesztésére nézve, másrészt pedig munkásokat nevelni az egész alvidék számára. E kísérleti állomásnak nagyszerű faiskolával kellene összekötve lenni, honnét szükség esetén az egész Alföld ültőnczöket kaphatna, és a hol munkásait az erdősítések számára begyakorolná. A munkavezetőknek ugyan tudományos szakképzést kell szerezniök valamely erdészeti tanintézetben, de tagadhatlan az, hogy csak egy évi gyakorlat is ily kísérleti állomáson részint téves felfogástól megtisztítani, részint közvetlen teendőikkel definitíve megismertetni fogja őket.

Hogy a kísérleti állomás vezetője az Alföld beható tanulmányozásának eredményei után biztosabban indulhat, és hogy munkálkodása eredményeiről évenként nyilvános jelentést tegyen, azt vitatni fölöslegesnek tartom.

Kérem a t. választmányt, a fönnebbiekben előadottakat tárgyalásra méltatni; részemről e tekintetben minden közreműködésre ajánlkozom.

Selmeczbánya 1870. november 12-én.

Illés Nándor,
egyleti tag.

MÁDAY I.: A felolvasott indítványra nézve csak azt tartom szükségesnek megjegyezni, hogy a bevezetésben említett tervezet nem lett elfogadva az országos gazdasági egyesület által, hanem miután annak létesítése millióra menő adóval járt volna, az egyesület nem érezte magát

illetékesnek a felett határozni, hanem, mint figyelemre méltó tervet, ajánlotta a ministeriumnak.

ELNÖK: A felolvasott indítványra, miután egyszeri hallásra a felett határozni lehetetlen, nem mondhatunk egyebet, minthogy az megbirálás végett a választmánynak adatik ki.

A közgyűlés e határozati indítványt elfogadja.

XII. RUTTNER A.: Az „Erdészeti Kistükör“ ügyében a kassai közgyűlésen felmerült tanácskozás kapcsolataiban bátor vagyok előadni azon indítványomat, hogy az egyesület lépéseket tegyen az illető ministeriumnál az iránt, hogy a pályadíjat nyert és a bírálatban igen jelesen kitüntetett „Erdészeti Kistükör“ a nem-magyar ajkú lakosok számára lefordíttassék.

ELNÖK: Méltóztassanak e tárgyhöz szólani.

SCHOLZ R.: Én azt hiszem, hogy e tárgyban idő előtti dolog volna valamit határozni. Az erdészeti egyesületnek nincs annyi pénze, hogy a fordítást eszközöltesse, ezt a ministerium fogja tenni, de ezen esetben be kell várni a magyar kiadásnak megjelenését, hogy megtudható legyen, vajjon kívánatos-e azt más nyelvekre is lefordítani.

MAJOR P.: Nem vagyok még közelebbről beavatva az egyes tárgyakba, hanem ha jól értettem a dolgot, ezen „Kistükör“ erdészeti katekismus akar lenni, mely tankönyv gyanánt használtassék az iskolákban. Ha e könyvnek célja az, akkor ezen könyvnek lefordítása tárgyában a cultusministeriumhoz kellene fordulni, hogy a mennyiben azt használhatónak látja, taneszközüln használja. Ezen ministeriumnak egyuttal feladata leend az is, miután a törvény azt rendeli, hogy a polgári és elemi iskolákban a gazdasátnak minden ága taníttassék, és miután külön-

böző nyelvű iskolák léteznek, ezen „Kistükör“ című kézikönyvet, ha alkalmasnak látja, más nyelvekre is lefordíttatni. Én tehát azt bátorodom ajánlani, hogy ezen könyvet ajánljuk a cultusministeriumnak figyelmébe taneszközüül leendő felhasználás végett. Ha e tankönyv csakugyan alkalmasnak fog találtatni, a cultusministerium bizonyára figyelembe fogja venni kérésünket, és pedig saját tárczája rovására. Gazdálkodjuk még magunknak a nélkülözhetlenül nem szükséges, s más úton fedezhető költségeket. (Helyeslés.)

ELNÖK: Nagyon helyesnek tartom ezen indítványt magam is, és ha a t. gyűlés belenyugszik, határozatként kimondom, hogy a „Kistükör“ más nyelvekre leendő lefordítása céljából a cultusministeriumhoz fogunk fordulni. Ezen esetben eleget teszünk a kívánt czélnek, a nélkül, hogy saját pénzerőnket kimerítsük.

RUTTNER A.: Én tökéletesen belenyugszom e határozatba annyival is inkább, miután indítványom tételekor magam is azt értettem, hogy e tárgyban a cultusministeriumhoz forduljunk.

XIII. ELNÖK: Ha a tisztelt tagtársak közt senki sincs, ki még indítványával kívánna fellépni (szünet), ezen esetben bátor volnék még egy tárgyat, mint utolsót, felemliteni. Az eddigi gyakorlat szerint minden vándor-közygyűlésnek feladatához tartozott, hogy a jövő közgyűlésnek hol és mikor leendő tartásáról határozzon, vagy legalább is megbizta az elnökséget ez ügyben eljárni. Méltóztassanak most e tárgyban nyilatkozni: kívánnak-e ez iránt most mindjárt határozni, vagy az egész ügyet az igazgató választmányra kívánják bízni. Bátor vagyok e tárgyat azért hozni fel, mert mégis jó volna, hogy ha a tagok részéről egyes nyilatkozatokat hallhatnánk, hogy így az

igazgató-választmány, ha e kérdés eldöntése a szokott mód szerint reá bíztnék, az egyesület tagjainak kívánataival minél megegyezőbben határozhasson.

LUCZENBACHER P.: Én azt hiszem, hogy a mult közgyűlés határozata illetőleg elvi nyilatkozata e részben még fennáll.

ELNÖK: Én nem vagyok egészen azon nézetben, mert a mult közgyűlés oda nyilatkozott, hogy a 70-iki vándor közgyűlés Erdélyben tartassék meg, de a 70-ik év lejár a nélkül, hogy a közgyűlés Erdélyben és illetőleg a kiválasztott helyen Kolozsvárt megtartathatott volna; ez kötelező erővel egy másik esztendőre át nem megy. Az ily vándor-közgyűlés tartása hosszasan folytatott értekezésnek, levelezésnek, meghívásoknak kifolyása szokott lenni. Ez évre alkalmasnak és célszerűnek látszott a közgyűlésnek Kolozsvárott leendett tartása, de az akadályok megrontották e tervet. Kérdés már most, hova tűzzük ki a vándor-közgyűlés helyét jövő esztendőre. Méltóztassanak legalább az iránt általánosságban nyilatkozni, valjon Magyarországon, vagy Erdélyben kívánják-e e gyűlést tartani.

MAJOR P.: Én azon véleményben volnék, bizzuk meg e kérdés eldöntésével az igazgató-választmányt azon megjegyzéssel, hogy a mennyiben akadályok nem forognának fenn, s nem lenne indok arra, hogy a mult közgyűlés határozatától eltérjen, lehetőleg Kolozsvárt vegye tekintetbe; másrészt ha indokot talál arra, hogy a mult közgyűlés határozata elejtessék, a jövő vándor-közgyűlés helyének és idejének megalapításában saját belátása szerint járjon el. (Helyeslés.)

ELNÖK: Bajos volna e kérdést itt eldönteni, s legcélszerűbb lesz az igazgató-választmányt ezzel megbízni, magától értetődően, hogy a választmány a mult közgyűlés

határozatára tekintettel legyen. Fő a dologban az, hogy tagtársaink, nemcsak azok, kik itt jelen vannak, hanem azok is, kik meg nem jelentek, a választmányt e részben istápolni sziveskedjenek. Nagyon szívesen vennők, ha egy vagy más vidékről, hol szívesen látnának bennünket, a tagtársak részéről tudósítást nyerhetnénk ez iránt, hogy így a választmány azon helyzetben lehessen, hogy legcélszerűbben s legidőszerűbben határozhasson, hogy így határozatai és intézkedései ez ügyben a tagok helyeslésével találkozzanak.

XIV. ELNÖK: Midőn ez alkalommal, az elintézést igényelt kérdések befejezése után mai közgyűlésünk jegyzőkönyvének hitelesítésére Prindl András és Hoffmann Sándor tagtársakat felkérném, a megjelent összes t. tagtársaknak szíves résztvételükért köszönetet mondok, s e gyűlést befejezettnek nyilvánítom.

Hitelesítésül:

Prindl András

és

Hoffman Sándor.

Láttam: *Keglevich Béla,*

elnök.

Jegyzette: *Bedő Albert,*

titkár.

Száz éves erdészeti könyv.

A magyar erdészeti irodalomnak tudomásunk szerint legrégibb termékét szándékozunk olvasóinkkal megismertetni.

E könyvet t. Kánya Pál urtól, a pesti ágost. h. v. gymnasiumnak érdemekben megőszült és jelenleg nyugalomban élő tanárától kaptuk. A kedves öreg ur, ki a dicső emlékü István főherczegnek is egyik tanítója volt, a természettudományoknak mind a mai napig hivatott barátja, s mint ilyen az erdészet ügye iránt is kiváló érdekeltséggel viseltetvén, egy alkalommal hazai erdőségeink állapotáról és sorsáról e sorok írójával behatóbb beszélgetésbe bocsátkozott, s akkor ígéretét adta, hogy egy az erdészetről irt igen régi könyvvel ajándékozza meg.

A becses ajándékot megkaptuk, s most a derék tanár urnak, ki alkalmat adott, hogy erdészeti irodalmunk 100 éves őseit közönségünk közelebbi ismeretségébe juttassuk, nemcsak magunk köszönetét ismételjük, hanem olvasóink nevében is köszönetet mondunk. A könyvet pedig a t. tanár ur szives engedelmével az „Országos erdészeti egyesület” könyvtárának ajándékozzuk, mint a hol legilletékesebben foglalhat helyet.

E könyv, melynek czime: „A fáknak és erdőknek neveléséről és megtartásáról való rendelés”, s melynek tartalmát egészen a maga eredetiségében közöljük, érdekes világot vet arra, hogy hazai erdészeti culturánk 100 év előtt minő fokon állott.

Részünkről e könyvről mindeddig nem birtunk tudomással, valamint azon, néhányan még korban is jóelőre

haladott, szaktársaink sem, kiknél a felől tudakozódtunk; annál inkább hiszszük tehát, hogy olvasóinkat oly művel ismertetjük meg, melynek létéről tudni s tartalmát is ismerni egyiránt érdekes.

Figyelemre méltó tanúságot tesz e könyv arról, hogy miként kívántak 100 év előtt királyi rendelet segélyével a magyarországi erdők sorsán segíteni, s hogy a fizeteses megyei erdőfelügyelők alkalmazásának eszméje sem új, hanem már akkor is célba volt véve.

A könyv technikai kiállítását illetőleg megjegyezzük végül, hogy az kis 8-ad alakban 56 lapra terjed, hogy a hozzá eredetileg mellékelt rajz, melyet olvasóinkkal könyomatban közlünk, rézmetszet után készült, s hogy a könyv a régi izléssel megegyező fehér borítékban bőrsarokkal és bőrszegélyzettel van bekötve.

Szerk.

A' FÁKNAK,
ÉS
ERDÖKNEK
NEVELÉSÉRŐL, ÉS MEGTARTÁSÁRÓL
VALÓ
RENDELE S.

POSONYBAN,
NYOMTATTATOTT, ÉS TALÁLTATIK
LANDERER JÁNOS MIHÁLYNÁL.

1770.

Mi Maria Theresia Isten Kegyelméből Özvegy Romai Császárné, 's Magyar, Cseh, Dalmatia, Horváth, és Slavonia etc. Országoknak Apostoli Királnéja, Austriának Fő Fejedelme; Burgundiának, Stayer, Carinthia, Carniolia, és Würtemberg Hertzege, Habsburg, Flandria, Tyrolis, és Goritiának Groffnéja etc.

Anyai kegyes gondviselésünk, és Szorgalmatosságunk, mellyet Kedves Magyar-Országunk hasznainak, és a' Közöséges jónak elől-mozdittásához viseltetünk, szüntelen eszünkben juttattja, melly nagy, és hasznos dolog légyen az: Ha az Erdők mindenkori jó, és virágzó állapotban tartattnak, Káros ellenben, és fölöttébb ártalmas, ha minden külömbség nélkül vágottatván el-pusztúlnak. Arra való nézve szükséges dolognak állítottuk lenni, hogy ezen Országunkban-is az Erdőknek vágásában, és azokkal való élésben jó rend-tartást tegyünk.

Mindennél tudva vagyon, melly nagy segítségére vagyon az embernek, és melly szükséges 's- hasznos legyen, valamint a' magános, ugy a közöséges jónak-is, az erdőknek meg-tartása; és hogy ez, nem tsak az épületekhez, a' mindennapi kenyérnek sütéséhez, az ételeknek

és különbféle italoknak készítéséhez, az embernek világgal és meleggel való táplálásához, és az emberi életnek más egyébbszükségeihez és segítségeihez; hanem még a' Só, vas, és más egyébbszükség és kénköves bányákhoz, és annyi sok miveknek és mesterségeknek folytatásához és üzéséhez tellyességgel meg-kivántassék.

De mindazon-által a' mindennapi tapasztalás megbizonyította, hogy az Országban ezen meg-betsülhetetlen kintse igen kevésre betsültetik, és annak meg-tartásával nem sokat gondolnak; úgy hogy az erdők és berkek vagy tékozló módon vágattatnak, vagy pedig tellyességgel kiirtatván, némelly helyeken nagy szőlő-hegyekké, némellyeken pedig, haszontalan pusztává válnak; azoknak jövődö nevelésekkel, és szaporításokkal semmit nem gondolnak, el-annyira, hogy, hogyha valamelly rend-tartásnak bé-hozzásával, és mind a különös szükségre, mind pedig a közönséges haszonra való fa-vágásnak bizonyos mérték szabásával, azon káros és elegyes pusztításnak véget nem vetünk, és azt regulára nem szabjuk; félnünk kell, ne talantán az egész Ország, azokon a' helyeken-is, a' melyek még erdőkkel bővelkednek, jövődöre a' fáknak szükségét lássa és szenvedje.

Hogy azért ezen közönséges roszsznak és fogyatkozásnak idején-korán elejét vegyük, és az utánnunk való maradékunknak hasznáról-is, előre gondot viseljünk; ezen erdők meg-tartásának, és fa-vágásnak szabott rendit kihirdetni vagy publicálni akartuk és el-végeztük; melly által a' földes Uraknak igaz és törvény való jussokból és az ő jóságokkal való szabad élésnek, és haszon vévésnek Praerogatívájokból, semmit nem akarunk el-húzni, vagy őket, azokban, ezen rendelkezésnek helyes meg-tartása által meg-gátolni nem akarjuk; hanem, mivel ezen erdők-

nek meg-tartását, nem tsak a' közönséges szükség, hanem a' magános haszon-is meg-kivánnya; azokat kiváltképpen fel-serkenteni akarjuk, hogy önnön magok is, a' kik azon kívül-is az ő jóságokon lévő erdőkre vigyázni és gondot viselni, a' mi Országunknak minden Vármegyeinek Tisztjei pedig, a' közönséges jóra, vigyázással lenni, tartoznak, másoknak, az önnön magok javokért, és a' közönséges haszonért, jó-példával elől-mennyenek, és azon igyekezzenek, hogy ezen jelen-lévő szabott rend, a' mint az Országunk külömb-féle helyei engedik és kívánnják, az ő jóságokban-is mennél hamarébb behozattassék.

Ez az egész munka, és az erdők meg-tartása felől való hasznos rendelés, ezen két-kiváltképpen való vigyázásra méltó Részekben áll. t. i. Mitsoda rendel

Először: vágattassék a' nagy, vén, felnyőtt erdő? Másodszor: Mi-módon neveltessenek a' fiatal fák, és újnövésék, vagy erdők? és így, miképpen rendeltessék és osztassék-el minden Esztendőkre a' favágás? Ezen végre

1. Mind a' nagy, mind pedig a' kisebb erdők, helyes ítéllettel és tapasztalással jól meg-vizsgáltassanak, sőt ha lehetséges, a' Geometria, vagy a' föld-mérésnek tudománnya, vagy a' lépéseknek számok, vagy pedig más egyébbb hasonló mód szerint meg-mérettessenek; és a' fák-nak természete 's-indulattya, és nemei meg-esmértessenek, és próbálást kell-tenni, mennyi fát lehet azokban vágni, e' szerint az után minden Esztendőre bizonyos öl-fáknak és faragni való fáknak száma rendeltessék; miglen az Esztendőknek forgások alatt, az erdőnek ugyanazon része, a' melly leg-elsőben le-vágattatott, ugy fel-nyőtt, hogy ismét fejsze alá való légyen; és így az utolsó helynek kivágása után, a' fa-vágást, ismét ott, a' hol legelsőben, elkezdvén, az, az erdőknek több részeiben-is, az Esztendők

szerint, mindenkor folytattassék; a' mint ez a' végen lévő fenyves és leveles erdőknek képekből és le-rajzolásokból ki-tetszik.

2. Meg-kell jegyezni, mennyi idő kívántatik a' fának fel-növéséhez. t. i.

A' leveles fák.

A' tölgy vagy cser fa nyöl mintegy	-	200.	Esztendeig
A' juhar vagy Platanus fa	- - - -	100.	150.
A' Bik-fa hogy nagyra és vastagra nőjjön			
a' kövér földön	- - - - -	120.	
a' sovány földön	- - - - -	150.	
A' nyár-fa, hárs-fa, szil-fa	30	Esztendőtől fogva	40.
A' nyír-fa nedves helyen	- - - - -	30.	
a' hegyeken	40.	Esztendőtől fogva	- 50.
A' füz-fa	20.	Esztendőtől fogva	- - - - 30.
Az eger-fa	40.	Esztendőtől fogva	- - - - 50.

A' fenyves-fák.

A' jegenye fa és fenyő-fa az ő nemeivel együtt 80-és 100. Esztendő alatt.

3. Jóllehet a' fának nemei és külömbségi szerint, fel-jegyeztetett az azoknak helyes fel-növéseknek ideje, és némelly szükségekre, a' vén tölgy és egyéb erős fák kívántatnak; mindazáltal a' tűzfának elég lészen

a' 30. vagy 40. Esztendős Tölgy fa erdő.

a' 25 vagy 30 - - - bik, Juhar vagy Platanus erdő.

a' 20 - - - - Jegenye, fenyő és efféle erdő.

a' 15 Esztendős - - Nyár-fa, Nyir-fa, Szil- vagy
Eger-fa erdő.

a' 10 - - - - Füz-fa és ehez hasonló lágy
fa erdő.

Sőt ha a' füz-fa fel-nyőtt, minden harmadik Eszten-
dőben le-lehet annak ágait vagdalni.

Mind azáltal meg-kell jegyezni; hogy ezen fáknak
fel-jegyzett idejét, nem kell egy szoros és meg-tsalhatat-
lan regulának tartani; mert a' helynek és a' földnek mi-
néműsége sokat meg-változtat; azomban a' helyeknek kör-
nyül álló dolgai, és a' fáknak hamar vagy később növé-
sének meg-tapasztalása, minden erdő-Gondviselőket és azok-
nak Urait meg-tanít, mellyik idő-béli fák rendeltesse-
nek a' szükségre, és hány Esztendőre keljen az erdőt
osztani.

4. Minthogy a' vén fák, ha le-vágattatnak, egy kön-
nyen új növést nem hajtanak, azért az olly helyeken ki-
váltképpen, a' hol a' fa fogyatkozásban vagy, a' fának
törsőke és töve gyökerestől együtt ki-ásattassék a' föld-
ből, és annak helyében a' puha, és a' gyökérnek ki-ásása
által meghányt földben, egynéhány makkok vettessenek,
és földel bé-takartassanak.

5. Hogy pediglen más egyébbszükségekről-is gondot
viseljenek; mindenkor midőn az erdőnek arra az eszten-
dőre rendelt része ki-vágattatik, az épületre való-fák,
mellyek egyenessen nőnek, és nintsen sok tsómojok vagy
ágok, mint egy mindenkori erdőnek meg-hagyattassanak,
az az a' tűzre le-ne vágattassanak, és a' keményebb
fáknak nemei, mellyek a' Molnároknak, Bognároknak,
Asztalosoknak, Kép-metzőknek vagy faragóknak és más
hasonló mester-embereknek alkalmasak, a' tűz fákkal
együtt le-ne vágattassanak, hanem az elől számlált szük-

ségekre azokat meg-tartván, drágább és a' földes Uraknak hasznossabb árron el-adattassanak.

6. A' faragáshoz való fáknak elég-lészen, ha 1600, egész Bétsi ölnyi földön, 16. szál fák meg-hagyattatnak, mellyekkel a' következő Esztendőbéli fa-vágásig be-kell érni; ezek pedig, a' mennyire lehet, völgyes és alatsón helyeken választassanak-ki, hogy az ő árnyékjokkal, más fákat a' növésben meg-ne akadályoztassanak, és a' szeleknek háborgatásoktól annál mentesebbek legyenek. A' hol pedig puha-fák vagynak, azokat gyakrabban, és ugyan 40. Esztendő alatt kétszer, háromszor-is le-kell vagdalni, rész szerint azért, hogy nagyobb haszna lészen, rész szerint pedig, mivel a' vén gyökér nem olly könnyen, és nem olly gazdagon tsemetézik, és uj ágokat nem ereszt. Például lehet a' Nyár és a' fűszfa, melly három Esztendő alatt, a' vastagságban három és több hüvelknyit-is nőnek a' kövér földben; melly fák nemeinek levágott ágai, ha akkor, minekelőtte a' héjja még sima és nem görtsős, egy fél-láb nyomnyira a' földben ásottattnak, megerednek és zöldellenek, és így a' le-nyesett vastagabb ágokat más helyre lehet ültetni, és a' fűsz-fa erdőt szaporítani.

7. A' tavaszi és nyári szükségekre rendeltetett fák, télen nem tsak megvágattassanak, és ölekben őszve rakattassanak; hanem Bőjt más havának végéig, vagy Sz. György havának közepéig, az erdőkből ki-is hordattassanak, hogy ekképpen az erdők ezen hónapoktól fogva, a' Kis Aszszony havának egész végéig, mintegy bé-zárva legyenek és nyugodjanak, hogy mindjárt a' tavasznak elején, és tovább, az ő nemek 's külömbségek szerint kihajtani és zöldelleni kezdő fáknak gyenge ágaiban, a' szekerek és vonyó marhák által kár ne tétessék.

8. A' le-vágott erdőnek részében, hat Esztendő mulván a' fák az ő tövöknél és gyökereknél ki-növő ágoktól, szorgalmatosan meg-tisztogattassanak, hogy annál jobban nőhessenek.

Mindazáltal vigyázni kell, hogy maga a' fa, a' fejszével meg-ne sértessék, vagy a' fának törsökéből ki-nyőtt ágak el-ne vágattassanak; hanem csak az olyan veszszők és tsemeték, mellyek éppen a' fa gyökeréről ki-növén, a' föld színén el-terjednek, és soha egyenessen fel-nem állanak, ellenben a' nevedékeny fának erejét igen el-veszik.

9. A' hol a' fa szűkebben vagyon, ott azt fűrészelni kell darabokra, és a' fejszével nem kell vágni, hanem csak hasogatni.

10. A' le-vágott fáknak ágai és hegyei, héjában el-ne vettessenek, hanem kötésekben és kévékben kötessenek, és így kiváltképpen minekutánna meg-száradtak, jó haszonra lesznek.

11. Hogy a' nagy-fák, midőn le-vágattatnak, az ő dülésekkel a' nevedékeny fiatal-fákban kárt ne tegyenek, tehát a' ledöntést úgy kell intézni, hogy a' le-vágott fa arra essék, a' merre a' gyenge nevedékeny fák igen ritkán vagynak, és az olly dülő fa, a' hirtelen, sebes és káros eséstől, lántzokkal, és a' 20^{dik}. tzikkelyben le-iratott más egyéb eszközökkel megtartóztassék, és igazgattassék; vagy pedig tanátsossabb, hogy az illyen nagy fák-is, akkor és ott vágattassanak-le, a' hol, és a' midőn a' rendelt mód szerint a' fa-vágás vagyon, vagy az Esztendőknek rendi szerint ismét elől-jön.

12. Az erdők annyi Esztendőkre osztassanak-el, a' mennyiek a' fáknak növésehez a' fellyebb meg-jegyzett mód szerint kívántatnak, és előbb egy rész se vágattassék, hanem csak akkor, mikor a' sor reá kerül.

13. Azért a' szorgalmas Tiszt-tartók, és az erdőknek Ural, 's-azoknak Gondviselői, egy ugyan ezen végre rendelt könyvben, valamint az Esztendőnként vágatandó ül-fáknak számát, úgy azon rendet-is, a' melly szerint az el-osztatott erdőket vágatolni kell, bé-irják, és a' külömbféle Mesterségekhez faragásokhoz, Edényekhez és kerekéhez szükséges kemény fáknak sokaságát-is, azoknak állapotjuk és nemeik szerint fel-jegyezzék.

14. Szorgalmatossan kell arra-is vigyázni, hogy a' Mester embereknek, az erdőnek azon részén kívül, melly arra az Esztendőre rendeltetett más Esztendőkre rendelt részeiben, az elől számlált faragó-fáknak nemeit vágni, meg-ne engedtessék; hanem mind azok a' rendelt Esztendőre meg-tartattassanak; ki-vévén azt, hogy talán másutt-is, az erdőnek több részeiben, vagy a' szélről, vagy pedig más okból le dült fák találkoznának.

15. A' tüzre olly fák vitetessenek, mellyek vagy görbék, vagy tsomossak, és az épületre vagy más egyébbszükségre alkalmatlanok; az egyenesek pedig, kiváltképpen a' Jegenye és fenyő fák, és egyéb effélék, nagyobb haszonra, ugymint deszkákra, Sendelyekre, Gerendákra, és más szükségekre fordittassanak, és meg-tartattassanak. Azért különös vigyázással kell lenni, hogy az ollyan fák, a' mellyek külömbféle Mester embereknek, Molnároknak t. i. kép faragóknak, Esztergálosoknak, Asztalosoknak, Kádároknak 's. a' t. alkalmatossak, azok, a' tűz-fákkal öszve ne kevertessenek; ellenben a' tűz fák közül el-ne maradjanak a' görbe és tsomos fák, a' mellyek mennél nehezebben vágattatnak, annál könnyebben el-hagyattatnak a' fá-vágóktól, és az utánnel-rodhatnak.

16. Az erdők meg-tartásának kiváltképpen való regulája pedig ebben áll; hogy a' fák ide 's tova, elegyes-

sen, minden rend és választás nélkül ne-vágattassanak; hanem a' rend szerint való vágás, szárlól, szárlra jól megtartattassék, és a' fa-vágók vigyázzanak, hogy valamelly haszontalan vén fát azért, mivelhogy nehezen lehet vágni és hasogatni, abban ne hagyják, hanem minden tűzre való fákat, azokon kívül, a' mellyek az épületre vagy magnak meg-tartatnak és nevelkednek, törököstől vagy tövöstől és hulladék agaival együtt öszve vagdaljanak, és azokat öl-számban rakják; a' fejszét pedig vagy a' fűrész, ne magasra, hanem éppen a' fának tövire tegyék, hogy a' mennyiben lehet, a' le-vágott fának tuskója, a' földel meg-egyezzen; ezen Esztendőknek rendire való bizonyos elosztást pedig, nem kell érteni az erdőknek azon kitsiny részeiről, mellyeket talán a' Nemesek az ő Curiájokhoz, vagy pedig a' lakosok az ő helységekhez valahol ki-választottak; mindazáltal ezek-is, a' földes Uraknak hírével, az azon Esztendőbéli szükségekre tartozó fákat, télen, midőn a' gyenge fák hóval bé-borítottak, és a' nagy fáknak dülések által olly könnyen meg-nem sértődnek, vágni és elhordani igyekezzenek, meg-jegyezvén erre nézve-is a' 43. tikkelyt.

17. Először, mindenütt a' mennyire lehet, a' le-dült, száraz, itt 's amott fekvő, vagy már régen le-vágattatott fák haszonra fordittassanak, és így az erdők ezektől, és más egyéb haszontalan tsemetéktől, mellyek a' barmoknak legeltetéseket-is (a' hol az erdőnek ideje és állapotja meg-engedi) nagyon akadályoztatják, meg-tisztogattassanak, és az után kell az élő fákra a' fellyebb meg-irt mód szerint a' fejszét tenni; a' fának fel-darabolásában pedig, a' vágott fáknak bizonyos mértékjét, és a' Láb nyomoknak egyenlőségét meg-kell tartani; hogy annál helyesebben és egyenlőképpen lehessen azokat öl számokra rakni, és hogy

az Esztendőnként le-vágott fáknak számát és sokaságát annál jobban meg-lehessen tudni, és fel-jegyezni.

Hogyha pedig a' fejsze helyett fűrészszel élnének, mind a' munka könnyebb, mind pedig a' fákkal való gazdálkodás jobb lenne, mert midőn a' fa fejszével vágatik, sok el-vész abból hijában, a' forgátsoknak el-hullása által.

18. A bognároknak, a' rendelt vágó erdőn kívül, a' távol lévő, és fél-fele rejtett erdőkön, tsak azért se tanácsos a' favágásra szabadságot adni, mivel szem előtt nem lévén, arra jó alkalmatosságot nyernének, hogy a' fáknak törsökét és ágaít el-rejtsék, sőt a' nagy darab fákat-is titkon el-vigyék.

19. Nem parantsoltatik itt ugyan, melyik részéről az Erdőnek kellessék el-kezdeni az rendelt fa-vágás, mert ez a' földes Uraknak szabad ítéletektől és tetszésektől, és az okos gazdaságtól, és a' tiszteteknek igazgatásoktól és választásoktól függ; mindazonáltal az okosság javasolja, hogy a' rendelt fa-vágás ott kezdődjék, a' hol a' fejsze alá leg-alkalmatossabb fák találtatnak, vagy a' hol a' szelek azokat nagyon érik, a' romláshoz közelgetnek, vagy pedig a' határoknak végén lévén, könnyen el-lopattathatnak, allattomban le-vágattathatnak, vagy a' szomszédoktól titkon el-vitettethetnek; közönségessen pedig arra kell vigyázni, hogy előbb a' távol, azután pedig a' közel lévő erdők vágattassanak, hogy amazokban, a' dült és fekvő fák el-ne rohadjanak, és haszontalanul el-ne veszzenek, ezek pedig, hogy minden történetben és szükségben a' földes Uraknak készen legyenek, és meg-tartattassanak.

20. Hogy ha az uj erdő már elég sűrűre nyőtt, és a' magnak való fák' meg-hagyása nélkül nem szűkölködik; tehát mind ezek, mind pedig az épületre, vagy más egyébbszükségre, a' 15. tizikkely szerint, a' vágó erdőben, a'

következendő Esztendőkre meg-hagyatott fák, ha már annyira meg-erősödtek, hogy már lassan lassan nagy és vastag ágokat nevelnek, és terjesztenek, hogy azzal a nevedékeny erdőnek és a' fiatal fáknak ártalmakra vagynak, le- vágattassanak ugyan, mindazáltal előbb meg-nyesettes-senek, hogy az ő dülésekkel a' gyenge fákban kárt ne tegyenek; és hogy a' le-vágandó fa, arra, a' merre a' fa-vágó akarja, düljön-le, ezzel az okossággal kell élni; hogy először a' felől, a' melly felé a' fának esni kell, az a' fejszével bé-vagdaltassék, és oda egy fa ék üttessék; az után más felől, annak ellenében, a' fa bé-fürészeltessék; így lészen, hogy minekutanna a' fűrész után vas ékek vettetnének, a' fának sullya arra nehezkeedik, a' hol előbb a' fejszével bé-vagdaltatott, és arra dül-le; azután lán-tzokkal és kötelekkel-is, a' mint más helyeken szokásban vagyon, és a' II-dik tzikkelyben említettett, a' felé huzattassék, és igazgattassék; a' vágott fa pedig a' Sűrüből, hamar ki-hordattassék, hogy tavasszal és nyáron, a' gyenge fák és ágok a' szekerektől és barmoktól meg-ne rongáltassanak.

Ha pedig az alaton bokrok és ágok 's tsemeték, a' marháktól úgy el-rágattattanak, hogy keveset vagy éppen semmit sem nyöhetnek, tehát inkább ki-vágattassanak, és tsomokban köttettessenek, az el-rágott tsemeték, hogy így a' gyökerektől ismét ujj-növással meg-ujjittathassanak, és nevelkedhessenek.

21. A' hol a' fának szüksége vagyon, és olly pusztá helyek találtnak, a' melyek sem szántó-földeknek, sem szőlő hegyeknek nem alkalmasak, azok, ha a' hely meg-engedi, meg-szántassanak, más különben pedig, kapával meg-ásottassanak, és a' fáknak magjaival, olly-formán mint a' ro'ssal bé-vettessenek, és bé-boronáltassanak; A'

tser és bik fa makkok pedig egynéhány hüvelyekkel mélyebben ástottassanak a' földben, hogy azokat a' vadak, vagy Barmok vagy a' Madarak meg-ne egyék. A' leveles fáknak nemei többnyire mind kövér földet szeretnek; mivel a' gyökerek mélyebben nyöl-le a' földben, és tápláló nedvességet ott keresnek; A' fenyves fák pedig a' sovány földben-is egyaránt nyönek; minémü tulajdonsága legyen pedig, mindennémü magnak, és mitsoda időben vettessékel, alább az 54. tikkelyben meg-mondatik.

22. Jól-lehet pedig ez a' közönséges regula: hogy a' melly hegyen vagy erdön kezdődik a' rendelt fa-vágás, ugyan azon tovább-is, Esztendőről Esztendőre folytattassék; mindazonáltal, ha más helyeken a' vén és ki-terjedt fák az ő árnyékokkal és el-széllyedt ágaikkal a' fiatal fákon akadályoskodnak, inkább az előbbi 20-dik tikkelyben le-irt vigyázással ki-vágattassanak. Az után az ilyen fáknak derekáiból, és a' dült és száraz fáknak törsokeikből, Szőlő karok, Sendelyek, és egyéb ezekhez hasonló eszközök hasznossan tsináltathatnak. Az ilyen fáknak vevőivel pedig úgy kell meg-egyezni, hogy azoknak az ágait és bogjait, és fa törsoköket, más egyéb ott fekvő fákkal együtt, azoknak-is illendő árát meg-adván, darabokra vagdalni, öl-számban rakni, és kötésekben kötni tartozzanak.

23. A' kik az Erdőknek hasznán kívül, azoknak szépségében-is gyönyörködnek, és valamely erdőt úgy akarnak rendelni és nevelni, mint a' kertbéli járásokat, rendel; azok bik és cser fákat rendiben ültessenek, megtartván a' bizonyos mértéket, és a' fák között lévő köznek egyenlőségét; mind azon által még azon ültetett Bik és Cser fák illendő magasságra fél-nőnek, és meg-erősödnek, más-féle fákat-is ültessenek azok közében, hogy ezeknek

sűrűsége miatt, amazok, a' szeleknek háborgatásától megmenekedvén, annál jobban és egyenesebben nyöhessenek.

24. A' hol pedig vagy a' helységnek lakosítól, vagy pedig a' határos szomszédoktól, az erdők annyira el-pusztítottanak, hogy már most azok csak pusztá és üres helyek, és nem méltók, hogy erdőnek neveztesse nek, ott a' hátra maradott fák-is le-vágattassanak, és ha az olyan helyen a' fa fogyatkozásban lészen, 's a' jó gazdaság magával hozza, tehát ott, a' fellyebb meg-irt mód szerint, uj erdő plántáltassék, és ültettessék.

25. Az uj nevedékeny erdőnek megtartása, kiváltképpen-való vigyázást kíván; hogy az uj szekér és gyalog utak által el-ne pusztítottassék, hanem a' régi utak megtartattassanak; a' barmoknak pedig, kiváltképpen a' ketszekeknek legeltetésektől (mellyeknek rágások az erdőknek igen károssak és ártálmassak, és azért minden Vármegye Tisztjei mindenképpen azon igyekezzenek, hogy azok az erdőtől eltiltattassanak) legalább 10 Esztendeig szorgalmatosan meg-öriztessenek; addig t. i. miglen a' nevedékeny erdő a' tövinél alatt lévő agoktól meg-tisztítottván, olly magasra nem nyött, hogy a' szarvas marha a' zöld ágokat nyelvével el-nem érheti, és le-nem haraphattya.

26. Minthogy némelly helyeken szokásban vagyon, hogy a' marhákat leveles ágokkal teleltetik-ki; ez ugyan mint az erdőknek káros, és e' jelen lévő rendelés elien lévő dolog, kemény büntetés alatt meg-tiltatik; mind az által, hogy a' lakosok, vagy pedig az erdőknek Urai ettől a' haszontól tellyességgel meg-ne fosztassanak; tehát fűsz, nyár és illy némű egyéb hamar nyölő fákat, a' kertek mellé és más alkalmas helyeken ültessenek, hogy a' barmoknak téli elesésekre el-vagdalt ágokat azok ismét ki-hajtyák.

27. Hogy pedig a' hegyeknek és az erdőknek földes Urai, az ő igaz jóvedelmektől valami módon meg-ne fosztattassanak, avagy ezekben valamely rövidséget ne-szenvedjenek; az-is meg-lehet, hogy valamint eddig, az ő szabad rendelések szerint, meg-tartván egyéb éránt az ő alatta valóikra, (jobbágyaikra) nézve az Uraság erdejében a' 6.^{xron} alól lévő taxát, a' makkot más idegeneknek, a' meg-egyezés szerint illendő áron ki-bélölhetik, tsak hogy a' fiatal erdőnek nevelésében az által kár ne tétetessék.

Továbbá az uj Erdőknek nevelésében meg-kell jegyezni.

28. A' nyir és egyéb hasonló vesszőknek 's poznáknak le-vágásával, melyek abrintsoknak, lajtorjáknak, szekér oldaloknak, és egyéb Bognároknak vagy Kádároknak szükségeire szolgálnak, okossan kell-banni, hogy a' mint fellyebb meg-mondatott, a' szekér és gyalog-utak ezeknek ki-hordásával meg-ne szaporittassanak, hanem a' sűrüből a' hól vágattatnak ki-húzáttassanak az ilyen poznák, vagy pedig azokat, kiváltképpen a' vastagjabbakat addig le-nem kell vágni, míg a' fiatal Cser vagy Bik-fák olly nagyra és erősre nem nyöttenek, hogy a' le-vágott és le-dülő Nyir-fával meg-egyezhén, vagy azt fellyül haladván annak sérelem nélkül ellent álhat.

29. A' Bik vagy fenyő, bognároknak való nagyobb poznáknak, ugy szintén az épületekhez való létzeknek le-vágása, egyedül tsak abban az erdőnek részében enged-tessék-meg, a' melly arra az Esztendőre rendeltetett, és ebben a' dologban hasznos lészen, ha, minekelőtte a' nagy fák le-vágattatnának, ezek előbb ki-vágattatnak és jó helyre el-rakattatnak.

30. A' Sendelyekre, szölő karókra, és ezekhez hasonló egyébbszükségekre rendeltetett fák-is, szintén ugya' tűz-fa előtt vágattassanak-ki.

31. Tudva vagyon: hogy a' Jobbágyok, a' szántó földeknek, réteknek és füves kerteknek kerítésekre, a' helységnek, vagy az Uraságnak erdejéből-is, minden esztendőben, mind a' fiatal, mind pedig a' vén-fáknak el-egyessen néki ésvén, sokakat és nagy bőséggel le-vagdálnak; azért a' mi kegyelmes Királyi akaratumk ez, hogy az olyan élő fák, a' mellyek még tovább és magassabban nőnek, és könnyen el-adattathatnak, az illyen kerítésektől, keményen meg-tiltassanak; és az illy kerítések tsak az olyan helyeken engedtessenek-meg, a' mellyek fákkal bővelkednek, és azokat egy könnyen el-nem lehet adni. Továbbá a' kerítésekre, se deszkák, se hasogatott fák ne-vétettessenek, hanem tsak olly ágok, bogák és harasztok, a' mellyek tsak félig, és elegendőképpen fel-nem nyőnek.

32. Nem kevés jövedelmére lészen ez is az Erdei gazdaságnak, ha a' házak, Istállók, tsürök, pajták, és egyébbs paraszti épületek nem fákból, mint a leg-több helyeken szokott lenni, hanem agyagból öszve gyurt földből, vagy nyers és Egyiptomi teglákából, vagy pásitos hantokból, és a' hol a' kö bővségben vagyon kövekből tsináltatnak, a' tetejét ki-vévén, és ha a' sövény helyében hasonló fal, vagy pedig elő-sövény tétettetik, melly könnyen meg-lehet, ha tuskés bokrok, vagy pedig vad-szilva fák plántáltatnak, vagy pedig azoknak magvai el-ültettetnek, mellyek ha ki-nyőnek a' sövény helyében, két rendben egymás mellé rakattathatnak, és öszve fonyattathatnak, hogy annál sűrűebb légyen a' kerítés, és addig, a' med-

dig ezek ki-nyönek, és a' kerítésre alkalmatossak lesznek, árkok ásattassanak, hogy a' barmok bé ne-mehessenek.

33. Az által-is szaporittatik az erdőben való kár, hogy némelly helyeken aratásnak idején a' kevés nem szalma kötelekkel, hanem gus-veszszökkal kötöttetnek, azért ez a' vissza-élés-is tellyességgel kemény büntetés alatt eltöröltessék.

34. A' fiatal és nevedékeny erdőben az által-is nagy kár tétetik, ha a' fáknak teteji nevezetessen pedig a' fenyő fának hegye el-vágattatván, bor tzégérnek kitétetik; azért ez-is kemény büntetés alatt meg-tiltassék, és ezek helyett vagy fenő ágokból öszve kötött jel, vagy pedig más zöld koszorú tétetessék-ki tzégér helyett.

Valami pedig itt a tzégérek felől rendeltetett, ugyan azont kell meg-tartani az azon fákra nézve-is, mellyek Pünkösöd-havának első napján szokott Pompaságra, azon kívül a' Templom és Processio-béli haszontalan tzeremoniákra és ékességekre fordittatnak, és vágattatnak, melly dolog, szinten olly kemény büntetés alatt tilalmaztatik.

35. A' fa-héjaknak fejtése, és a' mint szokták mondani, a' fáknak meg-kerítése vagy körül vágása, az erdőknek nagy veszedelmekre vagyon, és ezen rút dolog-miatt, azok könnyen el-pusztúlnak, és el-száradnak; annal inkább-is, mivel ez a' közönséges törvényekben ugy-is tilalmaztatik, vigyázni kell az ilyen károokra, és a' kártévöket keményen meg-kell büntetni.

Minthogy pedig némelly Mester-emberek, az ő mesterségeknék üzésében nem lehetnek-el a' fa héj nélkül; tehát ezeknek a' vágó erdőtől lehet eleget tenni, mind az által az erdő Urának különös engedelmével.

36. Az olly helyeken, a' hol a' száraz füveknek és a' le-hullott fa-leveleknek fel-gyujtásai, minden Esztendő-

ben tavasszal és ősszel, igen nagy visszaelésben vagy-
nak; úgy hogy mivel ez a tűz többnyire kész akartva és
nagy szélben támasztatik, a füvekkel együtt az alaton
fák-is meg-égvén, az erdőnek nagy kárára el-száradnak;
Azért a Pásztoroknak és a bujtároknak, a kik ezen tüzet
néha azért, hogy a jövő nyári legeltetésre annál jobban
nyöjjön, gyakran pedig csak tsintalanságból gerjesztik,
tavaszkor és őszkor a tüzkő, atzél, tapló, és pipa, meg-
tiltassék minden helyeken, Erdő kerülők és vigyázók-is
rendeltessenek, a kik a füstöt látván oda mennyenek, és
a tüzhöz közel-lévőket meg-fogván a helység birájához
vigyék, hogy ott, előbb a dolgot jól meg-visgálván meg-
büntetessenek. A tüzet pedig, mindjárt leg-elsőben is,
míg az tovább el-nem terjedett el-oltsák; és ha az erdő
nagy tűzben vagyon; a szomszéd helyeken lévők-is oda
siessenek, és a tüzet óltani segítsék, az után az ott
kapott gyermekek vesszszövel, az öregek pedig bottal vagy
korbátsal meg-veretessenek.

Minden tavasszal pedig és ősszel, ez, az ilyen
helyeken közönségessen újra meg-tiltassék, hogy a meg-
tiltott dolognak, és az által-hágóknak rendeltetett bünte-
tésnek friss emlékezetét, kiki szüntelen eszében forgatván,
az által hágástól magát annál inkább-is meg-örizhesse.

És valamint a száraz füveknek és fa leveleknek;
úgy szintén annál inkább-is az élő fáknak, vagy szára-
zoknak, és törsököknek 's imitt amott heverő fáknak meg-
gyújtások-is hasonló büntetés alatt meg-tiltatik; hasonló-
képpen a gyántás vagy szurkos fenyő fák-is, mellyekkel
némelly helyeken, világ, gyertya és fáklya helyett szoktak
élni; meg-tiltassanak; avagy a hol az ilyen fákkal való
élést, azoknak bövsége meg-engedi, különös engedelemmel
kell azt meg-engedni.

37. A' kerti-járásokra, melly masképp Spaliernak neveztetik, igen szűken kell a' fiatal bik-fákkal élni, és ha valamelyek ezen végre ki-ásattatnak, vigyázni kell, hogy valami módon a' hátra-maradott álló fáknak gyökerei meg-ne sértessenek.

Azomban, mint hogy a' szederj-fákkal-is ugyan azt végben lehet vinni, tehát a' mennyire lehet, inkább ezek ültetessenek a' kertekben levő jarkáló, vagy sétáló helyekre; melly fa nemének, az országban, a lakosoknak nagy hasznokra léendő szaporittására, minden Vármegyékben kertek tsináltassanak, a' melyekben a' szederj-fának magvai el-vetessenek, és fiatalok neveltessenek, és azok az abban a' Vármegyében lévő Nemes és nemtelen lakosoknak, a' kik magokat bé-jelentendik, ingyen el-osztassanak.

38. Az erdőkön által menendő utaknak szélessége elég, ha négy ölni lészen, hogy az egymást elől-találó szekerek, egyik a' másik elől ki-térhessenek: a' melly hely pedig még ezen kívül pusztán hátra marad az útnak mind a' két részéről. az a' fáknak ültetésével, plantálásával, és nevelésével töltsék bé; sőt inkább a' házak eleiben is, a' mint ez alább bővebben meg-mondatik, a' helyhez és a' földhöz alkalmas fák plántáltassanak; azon kell pedig igyekezni, hogy az erdőkön által-menő utak, egyenessek legyenek, mert ez mind az utazóknak könnyebbségekre, mind pedig az erdők meg-tartására, sőt szépségekre is, lészen.

39. Gyakran meg-esik az, hogy a' legelő mezőkön, tsemeték, apró veszszők, és bokrok magoktól nyőnek, és az által a' föld az ő kövérségét meg-mutatja, hogy ha a' marha legeltetéstől meg-öríznék, erdőnek és a' fa termésre alkalmas lenne: azért az ilyen hely a' barom legelte-

téstől tiltassék-el, és ha lehet, a helyett, más legelő hely irtattassék; mind az által vigyázni kell ebben a' ki-irtatásban, hogy a' lakosok az ujj és nevedékeny erdőnek ne igazittassanak.

40. Minthogy a' nemzetségeknek szaporodások és a' sok barom tartások által, az erdőkben tsinált gunyók, és az utak-is, a' mellyek ezekhez vezetnek, és mások által-is, szem előtt nem lévén, az erdőknek nagy károokra vagynak; azért ez után senkinek szabad ne-légyen, a' földes Urnak engedelve nélkül; vagy pedig ugy-már, ha valamelly erdő közepin lévő majoroknak meg szállásokra szabadság adatik; házat vagy gunyót az erdőkben építeni.

41. Az oly helyeken, a' mellyek a' rendelt fa-vágásnak rende szerint vágattatnak, ha valamelly nagy vén Cser vagy más féle erős fák találtnak, a' melyek talán a' nagyobb vadaknak kedvéért hagyattak el; hogy azok az ő árnyékokkal és ágainak ki-terjesztésekkel, az ujj-növő erdőnek akadályt ne tegyenek, a' mint már fellyebb meg-mondatott, ki-vágattassanak, azon mód szerint, a' melly a' 20. Tzikkelyben leiratott.

42. Az erdőknek és a' hegyeknek határi és jelei gyakorta meg-nézettessenek és meg-ujjittassanak, hogyha talán a' jelfa a' széltől le-döntetett, vagy pedig másféle egyéb jel és határ el-rontatott; a' határokon való processusoknak és törvénykezéseknek, és az abból könnyen származandó Veszekedéseknek és gyilkosságoknak el-távoztatásáért, ismét ujj-határ vagy más-jel tétettessék; és az ilyen határ-járás, vagy azoknak meg-vissgálása, leg-alább minden 10. Esztendőben légyen.

Mint hogy továbbá tudva vagyon, hogy az olyan erdők, a' melly határ-per alatt vagynak, nagyon el-pusztittattnak és rongáltatnak; a' Vármegye Tisztjei módot

tegyenek abban, hogy az olyan erdőket a' pernek végéig, egyik rész se merészelje a' másiknak boszúságára és kárára vágni, hanem mértékletessen, és a' szükségre elegendő fát hordhassanak; az által hágók ellen, a' Fiscusnak el-foglalása tétetik büntetésül.

43. A' mész és téglá égetéshez, tsak az olyan fák vétessenek, a' mellyeket könnyen el-nem lehet adni, és más szükségre fordítani nem lehet; a' minéműek, az erdőkben imitt amott távól fekvő és dült fák, 's törsökök, hogy így a' más hasznos, el-adásra és épületre alkalmas elő és termő fák, más szükségekre megtartathassanak.

44. A' fa vevőknek meg nem kell-engedni, hogy az erdőt az ő magok, és az ő fa-vágóiknak tetszéseek szerint vágják, mert félő, hogy azokat meg-rongálják: Hanem a' földes Urak, vagy pedig az azoktól rendeltetett vigyázó embereknek szemek előtt vágják azokat a' fákat, a' mellyekről meg-egyeztek, vagy pediglen vágott és őlzámban rakatott fák adattassanak nékiek.

45. A' szokott fa-vágásnak rendelt ideje úgy megtartattassék, hogy az akkor kezdődjék-el, mikor a' fáknak levelei le-hullanak, és a' fák a' földből az ő tápláló nedvességeket már nem szíjják.

Azért a' tűz-fák, szent András havának közepitől vagy elejétől fogva, egész Böjt első havának végeig vágattassanak; mert ezen holnap után, el-kezdik már a' fák a' földből a' nedvességeket magokban színya. Az épületre való fa-vágásra pedig a' Boldog Aszszony és Karátson havai leg alkalmatossabbaknak látattnak lenni. És ezt az olyan épületre való-fákról kell érteni, a' mellyek nem a' nedves és vizes helyekre helyheztetnek, mert az olyanok, a' mellyek a' vizes és nedves földben ásottatnak, nyersen, és akkor, mikor még nedvességgel tele-vagynak, vágattas-

sanak, és a' földben le-ásottassanak; Mert illykor ezek más egyéb nedvességet magokban bé-nem véné, a' vizes helyen tovább tartanak, mint a' szárazfák.

A' mi a' tüzre való fáknak vágását és ölekben való rakását illeti: Ezeknek ugyan Böjt elő havától fogva, egész Szent Iván Haváig tartó idő szokott rendeltetni, mindazonáltal a' szükségnek, vagy a' könnyebb el-adásnak okáért, egész nyaron, a' fa-vágóktól darabolthatnak és ölekben rakattathatnak; De magok a' fák, a' mint már fellyebb meg-mondatott, még a' télen le-döntetessenek, és a' fel-darabolásra el-készítettessenek; a' le-dült, vagy a' szelektől le-töretett fáknak pedig, kiváltképpen a' távol lévő erdőkön és hegyeken, semmi bizonyos idő nem rendeltetik, hanem minden időben vágattathatnak. Mert hogyha tsak éppen a' rendelt fa vágásnak idején, azon a' helyen, a' melly rend szerint a' vágásra következik, vagattatnának, sokak, az időnek hosszúsága miatt el-vesznének és el-rodhatnának, és a' fa-vágásra rendelt idő, elegendő nem volna, ha ezek-is a' többivel együtt vágattatnának.

Továbbá esméretes azaz erdei regula: hogy a' Senedyeknek, szőlő karoknak, Gerendáknak és más egyéb szükségekre való fák, tsak a' téli holnapokban, a' mellyekben a' fáknak nintsen nedvességek, vágattassanak.

46. Jóllehet ez igen helyes és ditséretes legyen, hogy a' szegényeknek szabad legyen, az imitt amott fekvő apróbb fákat, a' mellyek fejsze vagy más Eszközök nélkül tsak tsupa kézzel a' térden eltörettethetnek, vagy már el-törve hevernek, egy hétben két napokon, p. o. hetfőn és tsötörtőkön, vagy más egyéb az Erdőknek Uraitól az ő tetszések szerint rendelt napokon, vagy ha azokra innep esik, tehát a' következendőkön, öszve szedegetni, és hátokon haza vinni; mind az által gyakran meg-esik, hogy

a' szegények az ilyen szabadsággal vissza élván, a' nyers és nevédekeny fákat-is le-vágják és loppal el-viszik: Azért a' helyeknek Biráji, Vadászok és erdő-kerülők ezekre jó reá vigyázzanak, hogy fejszét vagy fűrész, és más egyéb éles vas-eszközöket, magokal az erdőben ne-vigyenek, más különben, mind ezen Eszközöktől, mind pedig a' fáktól meg-fosztatván, ezen fellyül még fogsággal-is meg-büntettessenek.

47. Hogy pedig annál könnyebben elhagyattassék a' lakosokkal az elegyes fa-szedés, vagy fa-vágás, igen helyes lészen, hogy ha az olyan tartományokban, a' hol azok, az Uraságtól, a' helységnek ki-osztatott közönséges erdejében szabadon fát vághatnak és szerezhetnek; meg-visgálván és meg értvén azoknak szükségeket, azon szerint, az erdő nagyságára nézve, kinek kinek Esztendőről Esztendőre, bizonyos fának száma és része ki-osztatik az Uraság által; és senki a' lakosok közül, az Uraságtól rendelt fának számánál, a' bizonyos fa-vágásra rendelt időben, és az után-is, az által hágóknak kemény és példás büntetések alatt, többet vágni ne-merészeljen.

Az épületre való-fákat, pedig, még a' lakosoknak, vagy a' helységnek közönséges erdekben se légyen szabad le-vágni, az Uraságnak engedelmé nélkül, vagy pedig valamelly irtásokat tenni. Ha pedig a' közönséges erdő, vagy pedig a' helységnek ki-szabott erdeje olly nagyok volnának, hogy azokat a' fellyebb irt mód szerint több Esztendőkre el-lehessen osztani, ezekkel-is azon rendel, minden Esztendőkben kell tselekedni, és egyebeket-is, a' mellyek ebben a' rendelkezésben, vagyon, meg-kell tartani.

48. A' motsáros vagy pedig a' vízben álló erdők, a' víznek el-vétele, és el-folytatása által, vagy ároknak arra való ásása által, a' mellyre a' víz önnön magától az ő

folyását veszi, melly a' Libellatio, az az, olly bizonyos meg-mérés által, melly szerint az meg-esmértetik, melly felé alacsonyabb a' földnek színe; és az földben egyenessen le-vert karók által, mellyeket Nivellirnek hívnak, könnyen megtudhatni, a' mint lehet ki-száradtassanak; A' Gyékénytől és nádtól meg-tisztogattassanak, és ezeknek helyekben nyár-fák és Eger fák ültetessenek, és így mind a' földes Uraknak, mind pedig a' közönséges jónak hasznára fordittassanak.

49. Minthogy a' Dunának, Tiszának, Drauának, Vágának és más egyéb folyó vizeknek szigetiben, többnyire puha fák, nyár, fűsz, szil, és egyéb efféle fák teremnek, azok minden 20-dik vagy 24-dik Esztendőben tövökről le-vágattassanak, a' fűsz-fáknak ágai pedig, minden harmadik Esztendőben le-vágdaltassanak, hogy azok ismét új-növéseket és ágakat hajthassanak-ki, az után a' homokos szigeteken, mellyekben sűrű fűsz-fa erdő szokott lenni, minden Esztendőben a' vesszők kévékben kottessenek és el-adattassanak, avagy más szükségekre, a' mellyeket a' szigetnek Ura hasznossabbaknak ítél lenni, fordittassanak.

50. Minthogy pedig már tapasztaljuk, hogy Esztendőről Esztendőre az erdők fogynak, és a' fáknak szüksége öregbedik, a' mi kegyelmes kemény parantsolatunk ez, hogy minden háznak lakosa, mind addig, miglen a' ház, Udvar, kert, pajta és rétek körül, üres, és a' fa-ültetésre alkalmas hely található, minden Esztendőben fákat, és ugyan a' vizes helyekre, nyír, fűsz és eger fákat, az agyagos és száraz földben pedig szil-fákat, az után a' fővényes és száraz helyeken, fenyő és szederj-fákat, leg alább 20-at plántálni tartozzék. Mellyre nézve minden Vármegyékben, egy kert, a' fáknak mint egy os-

kolájokká és plántáló helyekké szereztessék, a' honnan az után, az ültetésre alkalmas fák, azoknak a' kik kérnek adattassanak, addig pedig, miglen efféle fák az erdőkben találatnak, onnan-is szintén úgy, a' fellyebb említett tzélra ingyen engedtessenek.

Hogy pedig az olyan kertekben, a' mellyekben szederj-fa mag vettetik és szederj fák neveltetnek, minden szabadon bé ne-mehessen, azok körös körül túske bokrokkal, vagy erdei szilva-fákkal, vagy pedig árkokkal ke-rittessenek-bé.

51. Valamint ezen jelen-lévő rendelés, és erdőknek regulázása, egyedül mindeneknek javokra tzéloz, és a' közönséges jónak elől-mozdításáért irattatott; szintén úgy ez-is éppen a' mi kegyelmes szándékunk ellen vagyon; hogy az által a' közönséges kereskedési szabadság, és a' közönséges jónak hasznára lévő Fabrikák és Bányák, a' minéműek a' Királyi értz és kénkö bányák, Festék és vas-pléh, so és saletrom, öveg és vitriolum bányák, vagy hamu égető kementzék (meg-tartván mind azonáltal a' mi ezek eránt való kegyelmes parantsolatunkat, és a' mi Királyi Locumtenentialis Tanátsunk által ki-botsáttatott és előbb meg-irt rendelésünket) és egyéb e' félek, az ő mesterségekhez és mivekhez tartozó és szükséges fákbán valamelly fogyatkozást szenvedjenek és lássanak; Sőt inkább ezen erdő és favágásnak regulázásának tzélja ez, hogy azok mindenkor jó állapotban meg-tartassanak, és mint egy szüntelen valókká legyenek, azért a' hol ilyen bányák, műhelyek és kementzék vagynak, azok tovább-is meg-tartassanak; sőt hogyha a' közönséges haszon, és a' fának elegendősége, vagy talán bővsége meg-engedi és javasollya, hogy más helyett-is illyenek fel-állittassanak; azt előbb a' Királyi Locumtenentialis Tanátsban meg-

jelentvén, az után azok valamint a' közönséges, ugy az azzokkal biróknak magános hasznokra-is, és a' kereskedésnek folytatására, felépíttessenek.

52. A' fenyő és Jegenye fák, és ezeknek nemei, a' mellyek magas és távól való hegyeken vágattatnak, és az nyári essőből való viz-folyásokban, a' völgyben le-eregettetvén, a' közel-lévő nagy folyó vizekben usztattatnak; hogy azért azok, a' ki-béllők és a' fa-vágók által ezen rendelés szerint, és éppen a' tövinél, nem pedig ugy, a' mint gyakran szokott meg-esni, 4. 5. 6. láb magasságyaira-is vágattassanak; arra az erdőknek Urai szorgalmatossan vigyázzanak, és a' külömben tévöket meg-büntessék.

53. Tudva vagyon továbbá, hogy az olyan erdők, a' mellyek nintsenek elosztva, és a' mellyeket több Földes Urak birnak, azért többnyire pusztúlnak-el, hogy senki annak meg-tartására nem igyekezik, hanem egyik a' másik elől azokban, a' fa számának és sokaságának minden meg-gondolása nélkül, a' harmadiknak nagy kárával és boszúságával, télen, nyáron, sőt egész Esztendőn által a' sok fát vágja.

Hogy azért ez a' rossz-is törvényes orvossággal meg-orvosoltassék, a' Vármegye Tisztjei azon igyekezzenek, hogy az ilyen erdők és berkek, vagy egyenlőképpen, igazán, és törvényessen az azokkal-birók között el-osztattassanak, vagy pedig azok egy értelemmel, az erdővel való élésről, és annak meg-tartásáról ezen regulák szerint, egymás közt meg-egyezzenek.

54. Az után hogy a' makkoknak, és fa magoknak formája, és azoknak el-vetésének modja és ideje, az ő külömbféle nemei szerint, tudva légyen, e' felől, mindenikről következő tanítás adatik.

1. A Cser-fa vagy Tölgy-fa makk, másképpen mindeneknél esméretes, a' mellynek ültetése, leg-inkább árnyékos helyen, és a' hová a' nap hévsége nem olyan igen szolgál, és ugyan Sz. György havában, egy máshoz egy ölnyire, és egy hétben, méllyen légyen. Továbbá, valamint a' Cser és tölgy-fa makkok, úgy a' Jegenye-fának és a' fejár fenyőnek magva-is, a' más-féle fenyőnek magva pedig melly gyantárosnak vagy szurkosnak mondatik, Boldog Aszszony havában érik meg.

2. A' nagyobb Bik-fának, mellyet vörösnek hívnak, három szegletű és gesztenye színű gyümöltse vagyon, mellyet őszzel kell el-vetni.

3. A' más féle kisebb Bik-fának kerekese, és olly formájú magva vagyon, mint egy nagy lentse szem, és hosszúkas levelű, 's az ágokról a' levelek közt le-függő hüvelyben nyöl.

4. A' nyár fának magva ollyan mint az apró mák szem, a' melly Pünkösöd havában érik-meg, és a' melegben el-vész, azért ha csak mindjárt az első napokban nem szedetik, el-fogy.

5. Hárs-fának magva ollyan forma mint a' golyobits.

6. A' nyirfának magva az ágokról függő köteletske formákban vagyon, és szent Iván havának vége felé érik-meg.

7. Mind a' két féle Bik-fának magva szent György havában, a' nyir-fának magva pedig mihelyest meg-érik a' meg-szántott száraz földben, a' nyár-fának magva ismét középszerű nedves földben vettessék. Jóllehet pedig a' Nyár Nyir, és más e' féle fák, önnön magoktól-is kijönek a' földből; mind azonáltal nem nyönek oly szépen és egyenessen, hanem többnyire tekergetve és görbén; ellenben a' mellyek az el-vettetett magról jönnek-ki, egyenesen és szép termetűen nőnek-fel.

8. A' jegenye, fenyő, és efféle nemű fákon, gömbölyegek nőnek, melyeket mosárban meg-kell törni, és az abban lévő magot ki-venni, még pedig meleg szobában; jöllehet pedig ezeknek a' fáknak nemei, mag nélkül-is a' fenyves erdőkben el-szaporodnak, mindazáltal meg-esik, hogy leg-inkább a' száraz nyárban azok el-fogyanak, ilyenkor, ha az a' hely füves a' füveket az ekével ki-kell szaggattatni, és a' földet meg-szántván, azt ujj maggal bé-kell vetni, azért-is ezen végre, az olyan maggal telyes gömbölyegek, szorgalmatossan és bővségben szedettessenek és meg-tartattassanak.

55. Mint hogy pedig ezen helyes, és mind a' közönséges, mind pedig a' magános jónak és Erdők Urainak felette hasznos, fa-vágásnak rendinek, és regulájának, minden helyeken való béhozásához kiváltképpen ez kívánatik, hogy annak meg-tartására és bé-töltésére különös vigyázással legyenek; ez a' gond, ez után a' Vármegye Tisztjei közül egyre bizattassék, annak bizonyos fizetést rendelvén, az erdő kerülők és a' Vadászok erre kiváltképpen meg-tanittassanak, és a' hol kaphatni, jó-hitelű emberek rendeltessenek.

Valamint pediglen kegyelmessen előre el-latjuk, hogy ezen jelen lévő regulák, és a' fa-vágásnak 's az erdők meg-tartásának parancsolt rende által, az egész Országban lévő minden helyeknek némelly környül álló dolgait: vagy circumstantiáját fel-tévén az egész dolgot a' mellyhez fogtunk, elegendőképpen és egészszzen el-nem végezhottyuk; úgy kegyelmessen jelentjük, hogy ezen mi Királyi hasznos szándékunk oda tzelez: hogy az olyan földes Uraságokat, a' kik ezekben az ő szükségeket jelentvén, hozzánk alázatossan folyamodnak, kegyelmessen meg-segíteni akarjuk, és mind azok, a' kik ezen mi kegyelmes szándékunkat,

és e' jelen lévő rendet és regulákat kiváltképpen való buzgósággal és szorgalmatossággal bé-tölteni, 's meg-tartani igyekeznek, és másoknak jó példával elől-mennek, a' mi Tsászári és Királyi Grátiánkban 's kegyelmünkben lesznek, és egyszer s' mind jelentjük; hogy semmin ugy nem igyekezünk, 's semmit ugy nem kívánunk, mint, azt, hogy a' mi kedves és hiv Apostoli Országunknak közönséges javát és hasznát s' gyarapodását elől mozdítsuk, és hogy ezen mi gondunkat, és szorgalmatosságunkat; ugy szemléljük, mint a' mi Felséges Királyi Tisztünknek kiváltképpen való és kedves részét.

Azért ezen regulákhoz kiki tudja magát alkalmaztatni, bé-töltvén az által a' mi kegyelmes Királyi, és egyedül az önnön magok hasznára, 's a' közönséges jónak elől mozdítására tzelező, és mindeneknek hasznos akaratunkat. Iratott, A' mi Austriai Fő Hertzegi Városunkban Bétsben, Karátson havának huszonkettődik napján. Kristus születése után ezer hétszáz hatvan kilentzedik Esztendőben. A' mi Magyar, Cseh és egyéb Országinkon való Uralkodásunknak harminczadik Esztendejében.

MARIA THERESIA m. k.

Groff Eszterházy Ferencz m. k.

Sculteti Ferdinand m. k.

A d a t o k

a dynamitnak erdészeti alkalmazhatóságáról, kapcsolatban a hegyi patakok s folyók szabályozásával.

Tekintve némely hegyvidékek kedvezőtlen népesedési viszonyait, s vonó erőben való szegénységét, ki sincs annyira hivatva a vizet, mint mozgató anyagi erőt beható figyelemre méltatni és céljainak meghódítani — mint az erdész! De hogy ezt érdekekkel s sikerrel tehesse, ismernie kell a vizet, nemcsak mint felosztató, éltető elemet és mozgó meg mozgató anyagi erőt, de mint olyat is, mely míg fékezetlen kicsapongásaival igen sok kárt s veszedelmet okozhat, addig kínálkozó hasznot hajtóságának kellő szakértői igénybevételével oly tetemes hasznot nyújt, hogy egyes államok ipara fölvirágzásának hatalmas emeltyűjét képezi. — Erre vezérfonalul nemcsak a víz sajátságainak, de különösen a vizerótannak ismerete szolgál; ennek, illetőleg fölveinek tárgyalása azonban egy szerény cikkekcske keretén kívül esvén, — szabadjon ez alkalommal csupán a víznek egyes nevesebb természeti sajátságairól jelesebb kutfő után — megemlékeznünk.

„Az érzéki tárgyak természetileg különböző, szilárd, cseppfolyó és légszerű testszerkezetüknél fogva lényegesen különböző tulajdonságokkal bírnak. — Szilárd testekben, az anyag egybevonzódása, légszerűekben kiterjeszkedése

tulnyomó, míg a cseppfolyókban, különösen a földünkön oly tömördek mennyiségben létező s oly nagy szereplésre hivatott vizben, amaz öserők hatása, mintegy sulyegyent tartva látszik összeolvadni.

Szilárd testek az anyag egybetapadásánál fogva, mintegy magukba zárkozott tömegeket, saját alakú, különálló s ilyen részekre osztható egyediségeket képeznek. — A vízben ellenben alig van, vagy csak igen csekély összetartó erő, melynél fogva önálló alakot ölthetne, mert míg amazokat csak fokozott erőtetéssel, töréssel, szakítással, metszéssel stb. lehet részekre választani, emez, ha szilárd határokkal nem tartatik össze; ugyszólván önmagától szerte fut és szétterül.

Szilárd testek egységét s alkatát a terjerő, a meleg szokott hatása nem oldhatja fel, s nem másíthatja érzékenyen, ellenben a vizet, mely mondhatni csak külső ellenállás, a légnyomás által tartatik cseppfolyó állapotban, ezalatt is szünet nélkül s észrevehetően légszerűvé, párává oszlatja fölszínén, és pedig fokozatával arányos mennyiségben, mígnem bizonyos foka, az u. n. forrponti, egész tömeget is forrongásba hozván, azt gőzzé terjeszti szét. A pára és gőz viszont, a terjerő határának csökkentével, összenyomatás vagy kihülés következtében vízzé tömörül. A terjerő ezen hatásánál fogva veszti el a víz nyárban azon — mondhatnánk — elevenségét — mely a hűvös tavaszi és őszi usztatási időny alatt hordképességét annyira emeli a terjerő csökkentett befolyása folytán.

A nehézség továbbá szilárd testekre, miután összpontosítva hát, azokat egységükben vonja le sulyírányosan, és csak tömegestől való lefelé nyomásra s esésre késztetli. Mondhatni, hogy a részecskék nehézségi törekvése bennök, az u. n. sulypontra irányoztatik, úgy hogy

azok egymásra való nyomása a test oldalain kifelé épen nem észlelhető. Ellenben a víz részecsei ugyszólván különható s a hatást külön átvevő s átszármaztató tömegcsekék: úgy képzelhetjük, mintha feltétlenül síkamlós nehéz golyócskák halmaza volna, melyben a felsőbbek az alsóbbra nyomakodván, ezek amazok nyomását átveszik, és alóla megfelelő erővel és sebességgel kisiklanak, úgy hogy nagyobb víztömeg csak e kisiklási törekvésnek, feszítésnek vagy szertenomásnak ellenálló korlátok között képezhet együttes tömeget, mely az adott üreget alólról fölfelé teljesen betölti, annak alakját veszi fel, oldalait kifelé nyomja s ellenállás hiányában lefolyni vagy szétterülni kénytelen.

A megfelelő szertenomás és nyomatás valamely zárt víztömegben, természetesen annak színétől kezdve rétegenként folyton növekedik, és pedig ekként, hogy ez alsó rétegek nemcsak a rajtok fekvő vízmennyiség tömeges súlyát tartják s érzik, hanem átveszik s gyakorolják mindazon nyomást is, melylyel egyes részük a fölötte levő vizoszlop terhe alól kisiklani törekszik. A kifelé nyomás valamely adott területre mindig akkora fontszám szerint, mint azon vizoszlop tömeges súlya, melynek átmetszete az adott területtel, magassága pedig e terület súlypontjának vízszin alatti mélységével egyenlő. P. o. ha egy oldal kérdéses része 1 $\square'$, és ennek súlypontja, melynél az e területet érintő s fölötte ép úgy folyton kisebbedő, mint alatta folyton növekedő nyomások közép értéke hat, 10' mélyen van a vízszin alatt; tudván még, hogy míg mértékeink szerint egy köbláb súlya átlagosan 56.4 font, ezekhez képest ama fölvett oldalrész 1 $\square'$ átmetszetű, 10' magasságu vizoszlop avagy 10 köbláb víztömeg súlyával egyenlő; tehát 564 font kifelé való nyomást szenved.

Egyedi köterőt nélkülözve s föltétlen sikamlósságánál fogva, zárt tömege is, csekély külerővel mozgásba hozatik és szétválasztható, s tért enged a testek beme-rülésére, szertenomásánál és saját tömörségénél fogva azonban hátráltatja azok lefelé való törekvését, és így súlyukat is annyira megsemmisíti, a mennyi helyéből általuk kiszorittatik. Ép oly tömötsé-gű vagy fajsúlyu test mint a a viz, melynek 1 köbláb darabja például szintén 56.4 fontot nyom, egészen belemerül; de valamint az ugyanakkora vízhasáb, melynek helyét elfoglalja, bármely helyen és mélységben súlyegyen-t tartva, nyugton állhat benne. Nála tömöttebb testek benne fenékre szállanak, de annyi súlyt veszítve, a mennyit ugyanakkora térfogatu víztömeg nyom, tehát benne kevesebb erővel mozdithatók és fölemelhetők, mint a szabadban. Lazább vagy fajilag könnyebb testek pedig általa fölszinre nyomatnak s fenntartatnak, csak annyira merülhetvén, vagy akkora tért foglalhatván benne, hogy az abba férő, vagy más szóval a helyéből kiszorított víztömeg súlya éppen annyi legyen, mint a fenntartott testnek egész terhe.

Innen, és mivel a benne vagy rajta való mozgást nyugvó állapotában, tehát vízszintes irányban csak kevésbé akadályozza s hátráltatja, lefolytában ellenben mintegy sikamlós lejtőn saját nyomásával is eszközli s elősegíti, továbbá ezen fölfelé is leginkább csak a lejtéshez és sebességhez aránylag tartóztatja vissza, innét hajózásra, kiváltképen nagy terhek s terjedelmes tömegek szállítására hatalmas természeti eszközül szolgál.

E töredékes vázlatból is látnunk kell, hogy a viz, az anyagi őserők, a vonzódás és terjedés szemmel látható küzdelme, s hatásai által szünet nélkül izgatott, mondhatni, hogy érzékeny, majdnem élő állag.

A terjerő a meleg hatása által fölszínén folyvást s légszerűvé terjeszkedni, annak fogytával ismét cseppfolyóvá tömörülni kényszerülvén, a szárazföldi vizek s egyéb nedvek, de kiváltkép a mérhetlen tengerek tömérdek párázatával légkörünket kifogyhatlan nedvtárházzá alakítja; a honnét viszont eső, hó, köd, harmat alakban visszaszállván a föld legmagasabb területeire is, másfelől meg a nehézség által örökös izgatottságban, minden uton, lejtőn, résen és hézagon alábbra jutni, lefolyni és összehalmozódni vagy elterülni kényszerítettik, a merre csak áthatható s elfoglalható tér kínálkozik számára, elannyira, hogy nyugvó állapota is csak színleges, csak ugylátszó és erőszakolt, mert korlátait mindenfelé feszíti és ostromolja szünet nélkül.

Innen kifogyhatlan léte, mindig megifjodó folytonossága és örökké tartó keringése, mint élő s éltető nedv, a földszínén szintugy, hol havasokat, zuhatagokat, csermelyeket, tavakat, folyókat és folyamokat képez, mint a föld kérgében, hova lehatolva, leereszkedve, üregekben, laza rétegeken szerte nyomakodik, és a honnan kínálkozó nyílásokon mint forrás vagy kutviz ismét napfényre ütődik. Innen hatásának mérhetlen hordereje, akár midőn kicsapongásaival romlást és enyészetet szerez, akár midőn szükséges korlátozással s vezetéssel egész államok jóllétét eszközli. " *)

A víznek e természeti jelesebb tulajdonságai előrebocsátása után szabadjon tulajdonképi feladatunk megoldásához fognunk. Ki az usztatással csak csekély mérvben is foglalkozott, kétségkívül tudja: miszerint azon akadályok, melyek azt megnehezítik vagy lehetetlenné teszik:

*) „A magyar mérnök-egylet közlönye“ után.

főképen *a)* az uszapatak vagy folyómeder tisztátlanságából, azaz kőgörgetegek, sziklák- vagy egészen dőlt fákkal való megteltségéből, és *b)* a partoknak alacsony voltából, vagy az uszapataknak több részre, ugynevezett érre való szakadásából állanak.

Ez okból minden a patak uszamossá tétele végett eszközölt berendezési munkálat, *a)* a meder kitakarítása, *b)* a partok erősítése és emelése, s végre *c)* az erek s szakadások eltorlaszolására szokott kiterjedni.

A takarítási munkálatnak egy lényeges alkatrészét a mederben levő sziklák s nagyobb kőgörgetegek szétrobantása képezi, s miután e munkálat ennekelőtte vetőporral (Sprengpulver) eszközöltetett, e körülmény a munka gyorsmenetét különösen két irányban nyűgözte le, és pedig, hogy 1) a vetőpor robereje a furási munkálatok terhességével és szaporátlanságával nincs kellő arányban, azaz egy-egy már csak fél köbölnyi szikla is igényel legalább 3—4 furlyukat 3—4 robbantást arra, miszerint a sziklát annyira lehessen szétvetni, hogy aztán a szétvetett daraboknak emeltyük hozzájárulásával, a partra való kihengerítése lehetővé váljék; 2) hogy nedves helyen lévén a munka színhelye, vajmi gyakran a vetőpor a furlyuk megtelítése után vagy előtt észrevétlenül beázván, a robbantás nem volt eszközölhető; ehhez járul még az is, hogy húzamos esős időjárás alkalmával nemcsak szünetelni kell a robbantási műtéttel, de az alantabb fekvésű furlyukakat az iszap annyira betemeti, miszerint azokat a legszorgosabb utánfűrkészet daczára sem lehet megtalálni; ily esetek nevezetesen a kora tavaszi és késő őszi munkánál szoktak előfordulni, mint mikor a hegyi patakok gyakran megdagadván, sok iszapot hordanak magukkal.

Miután pedig napjainkban gyakran határidőre kell bizonyos mennyiségű termékeket piacra hoznunk, az időjárás kelletlenségeinek kitett vetőpor zavarokat idézhet elő, nemcsak hosszabb időt, de több munkás kezét igényelése folytán is.

Ezért nem kis horderejű a dynamit föltalálása és az erdészetnél alkalmazhatósága, a mennyiben ez ép azon előnyöket biztosítja, melyeket a vetőpor hátrányokul tár fel, t. i. időnyerés és csekélyebb munka s erőkifejtés.

Mielőtt azonban az ezzel való elbánást, és a mi körünkben elért eredményeket közölnénk, némi szolgálatot vélünk tenni ennek körülményes leírása által, annál is inkább, mert ennek állítólagos veszélyességéről a legvasdagabb tévhit uralg még szakembereknél is.

A Nobel-féle dynamitnak tulajdonképeni feltalálója Sobrero, a ki 1847-ben Peloure vegyi műtermében azt tapasztalá: hogy a glycerin salétromsavval kezelve sűrű, sárga folyadékot szolgáltat, a mely magas mérséklet mellett iszonyu erővel robban fel; Sobrero ezen vegyületet pyro-glycerinnek nevezte el. E hirhedt névre vergődött szert a vegyészek roppant elővigyázattal állíták elő, azonban gyakorlati hasznu czélokra azt felhasználni kinek sem jutott eszébe. Mig végre Nobel Alfréd svéd mérnök észlelvén azon tűneményt, hogy a pyroglycerin, vagy mint időközben helytelenül elneveztetett nitroglycerin, a felrobbanás alkalmával hirtelen sok gázt fejt ki, mely a zárt tér falait hatalmas erővel feszíti, s a körülményekhez képest szét is veti, — belátta: hogy e vegyiszer kötőmegek szétrobbantására és hason czélokra előnnyel lenne alkalmazható.

Fürkészett és fürkészetének eredménye lőn a Nobel-féle szabadalmazott robolaj (Nobel's Patentsprengöhl), mely

hatására nézve minden eddigelé használt roport felülmúlt. Nobelnek sikerült 1866-ban a faszeszben (methyl alkohol) oly szert fölfedezni, mely a nitroglycerinnek könnyű felrobbanását meggátolja, tehát ebben feloldva hozta a kereskedésbe; ezen oldat t. i. nem robban fel, s belőle a nitroglycerint vízzel könnyen ki lehet választani. Felfedezése azonban itt még nem végződött, a véletlenség azt még a célnak inkább megfelelővé alakította át. Ugyanis Nobel a nitroglycerinnek szállításakor a kosarak hézagainak kitöltésére egy a lüneburgi síkságon nagy mennyiségben előforduló kovaföldet (Kieselguhr) használt, mely milliard göröcsövi állat kovarczpánczéjából áll, és szürkés vagy fehéres könnyen porladozó földnemet képez. Ebből, nitroglycerinnel beitatva, a nedves fűrészporhoz hasonló, barnás szagtalan por keletkezik, mely a felrobbanási képességet illetőleg magával a nitroglycerinnel vetekedik. Ezt a roport nevezte el Nobel dynamitnak. A dynamit tehát nem azon sok szerencsétlenséget okozó, s nagy könnyűséggel, sokszor láthatlan okból felrobbanó nitroglycerin (a mely t. i. nem egyéb, mint salétromsavas-glycerin), hanem egy ropor, mely a lüneburgi pusztáról kerülő kiégetett kovásföld, 75% nitroglycerint és még egy oly csak a feltaláló által ismert szert tartalmazza, mely az önkénytes vagy láthatlan okból származó felrobbanást meggátolja.

Hogy pedig e ropor nem oly veszélyes, mint sokan hiszik, szolgáljanak a következő tetteges kísérletek annak bebizonyítására.

Hogy a dynamit, ha közönséges tüzzel érintkezik veszélynélküli, annak kimutatására Nobel egy töltényt ketté vágott, s az egyik felét kezében tartva, kanócczal

meggyújtá. A meggyújtott féltöltény csendesen elégett. A másik felét gyúszalag és gyutacs alkalmazásával gyújtá meg, ennek eredménye egy erős durranás volt.

Hogy a netáni összeütközés, vagy szállítás közben és a raktárban előforduló tüzeset alkalmával a dynamit szintén veszélytelen, azt is igen meggyőző módon bizonyították be. Egy kis faszekrényt, melyben 8 font dynamit volt 60—70 láb magasságu csúcsról kemény, sziklás talajra ledobták; a megrendülés folytán a szekrény széthullott ugyan, de tartalma sértetlen és változatlan maradt. A tűzpróbát hasonló nagyságu és tartalmu szekrényvel tévék meg; ugyanis egy farakás alá tüzet élesztettek és erre helyezték a szekrényt; néhány percznyi elfogódott várakozás után a szekrény egy oldala felpattant, s az ujkor egyik leghathatósabb robbantó szeréből 8 font a legcsekélyebb durranás nélkül léggé változott! Mind e kísérletből eléggé kiderül: miszerint azt a legnagyobb megnyugvással lehet szállítani, a nélkül, hogy abból a szállítóra bármi veszély is hárulhatna. Hogy tulajdonságairól is megemlékezzünk, a következőket kell kiemelnünk:

A dynamit gyúrható tésztaalkatu, fajsulya 1.6.

60—65° C. melegségnél hetekig megtartja tulajdonságait. 70° C. kezd lassan szétbomlani; hűvösebb helyen ha 5° C. hosszabb ideig tartatik, megkeményedik és ily állapotban csak nehezen lehet felrobbantani. Ez azonban használatának akadályul nem szolgál, mert a munkás az egy napra való mennyiséget egy éjjel minden veszély nélkül tarthatja 10° C. melegebb helyiségben és ezután magánál hordhatja. — 180° C. kifejtő ütés vagy hevítés folytán felrobban erős durranással.

A gyakorlatban átlagosan 3.5—4-szer nagyobb erőt fejt ki, mint a puskapor, s mindamellett olcsóbb. Kőre-

pesztésnél, Nobel szerint, egy dynamittal töltött fúrlyuk 10—15 puskaporos fúrlyukkal fölr. A vízben oldhatlan levén, nedves fúrlyuknál is alkalmazható, sőt az elzárásra homok vagy agyag helyett vizet is lehet használni.

Ezek előre bocsátása után itt közöljük azon eredményeket, melyek egy hegyipatakok berendezése s illetőleg uszamossá tételénél elértettek:

A szikla			A fúrlyuk mély- sége	A dynamit- töltény		A felrobbantás által elért eredmény
hossza	szélessége	vastagsága		hossza	súlya	
bécsei hűvellyek						
40	30	18	8	2 1/4	1.6	Széthasogattá annyira, hogy pörölylyel szét lehetett verni.
32	22	12	6	2 1/4	2.3	Teljesen szétvetette.
25	23	15	4	1 1/4	1.3	Kidurrant a nélkül, hogy megsérült volna a szikla; ezért másodszor ugyane fúrlyukba 2 3/4 h. töltény 3 lat súlylyal tétetett; mire teljesen szétvetette.
41	36	30	5 1/2	4	3.2	A tetejét levetette és annyira megrepesztgette, hogy pörölylyel szét lehetett verni.
32	28	13	6	2	1.6	Teljesen szétrobbantotta.
36	36	23	6	4	3.2	A tetejét levetette, s az egészet összeviassa hasogatta, úgy hogy kézzel szét lehetett szedni.
36	22	25	6	2 1/4	1.8	Az egyik felét szétvetette, a másikat erősen megrepesztgette.
39	36	15	5	2 3/4	2.3	Tökéletesen szétvetette.
52	33	30	6	2 3/4	2.3	Az egyik felét szétvetette, a másikat csak megrepesztgette.
48	29	15	5	3 1/4	2.9	Teljesen szétvetette.
48	31	23	14	3 1/4	3.1	" "
34	26	26	6	2 1/4	2.3	" "
38	36	12	6	1 1/4	1.2	" "
72	39	20	8	3 1/4	3.1	Ketté hasította és megrepesztgette.
99	46	18	15	3 1/4	3.1	Teljesen szétvetette.
54	32	30	18	2 1/4	2.1	" "
54	30	28	16	2 1/4	1.8	" "
54	26	19	10	2 1/4	2.3	" "
47	22	12	8	2	1.6	" "
56	42	32	12	2 1/4	2.1	" "
38	33	25	9	2 1/4	2.1	" "
44	30	20	13	2 1/4	2.3	" "
45	33	19	13	3 1/4	2.9	" "
35	21	17	5	2 1/4	2.1	" "

Tekintve pedig azt, hogy a munka gyors menetét a fúrások kevéssége fölötte előmozdítja, különösen 4" mélységű fúrlyukakkal tétetett kísérlet, s az tapasztaltatott: miként 3—3 $\frac{1}{2}$ " h. dynamit-töltényeket alkalmazva, az eredmény kielégítő lett; azaz kisebb méretű kőgörgetegek teljesen szétvettettek 4" fúrlyuk és 3—3 $\frac{1}{2}$ " h. dynamit-töltény alkalmazásával.

Nem lehet még figyelmen kívül hagyni a dynamit egy — munkakímélés szempontjából — roppant fontos tulajdonságát. A munka tartama alatt többször azon eset fordult elő, ugyanis hogy egy-egy nagyobb szikla, több részre hasogattatott ugyan, azonban feszítő rudak és pöröly alkalmazásával is csak nagyobb erőfeszítéssel s bosszantó lassúsággal lehetett azokat annyira szétszedni, hogy aztán a mederből való kihengergetésök lehetővé vált. Ennek mellőzésére a következő kísérlet tétetett: a meghasogatott szikla roncsolt fúrlyukába, vagy egy e célra alkalmasnak látszó részbe, az alj és oldalak kitapasztása után — természetesen csak oly mérvben, hogy a töltény fedve legyen minden oldalról, — egy nagyobb töltény helyeztetett el, s az, az adott körülmények szerint vagy sárral vagy homokkal még annyira körültöltetett, hogy onnan ki ne eshessen, vagy félre ne billenhessen; az így elhelyezett töltény aztán felrobbantatott, s az eredmény mindig az lett, hogy a már meghasadozott szikla vagy egész széthasadozott, vagy nagyobb hasadékokat kapván, az emeltyükkel s pörölyökkel hozzáférés megkönnyebbült.

Érdekesnek tartottuk még a dynamittal a fák döntése és felapritása körül is kísérleteket tenni, melyek alapján a következő adatokat mutathatjuk be:

Milyen fa

Fanem

M é r e t e i

vastag-
ság
hossz-
sága

A

fűrlyuk
mélysége

A dynamit-töltény

hossza
súlyahüvelyk
b. láb

hüvelyk

hüvelyk
láb

R o b e r e d m é n y.

Állófa	Kocsántalan tolgy	27 1/2	90	17	7 1/2	6
"	Bukk	21	85	13	6 1/4	5
"	Kocsántalan	35	60	20	9	22 1/2
"	tolgy	37	72	21	13 1/2	35 1/2
Tölkes	Bukk	23 1/2	6	12	2 1/4	2.2
"	"	22	4	20	2 3/4	2.2
"	Tolgy	23	6	17	8	6.4
"	kocsántalan	23	4	15	8	6.4

Épszög alatt fúratott a lyuk, s hóval töltetett ki a ház a lyuk fala és a töltény között, a törzs 4 részre hasadt, egy hasadék 2" széles volt, a lyuk körül a törzs szétroncsolatott, azonban a törzs állva maradt. A fa hosszában megrepesztetett 2 oldalról, a faderek a lyuk körül összeroncsolatott, de nem döntötte le. Épszög alatt fúratott a lyuk s hóval kitöltetett. A lyuk körül a fadereket félig 3' hosszban kitépte s meg-

hasogatta, de le nem döntötte. 45° szög alatt fúratott a lyuk. A fűrlyuk körül 4" tömmeget kitépett s azt 4 ölnyre széthordta, és a törzset megrepesztgette, de nem döntötte le.

Oldalt épszög alatt megfúrva és a lyuk a hóval megtömve. A tölkeset 3 részre hasította, úgy hogy a felső rész 5' eldobatott.

A metszési felületen épszög alatt megfúrva, a lyuk nem töltetett ki. 3 darabba hasított és fekhelyéből 1 ölnyre eldobatott.

A metszési felületen épszög alatt megfúrva, a lyuk hóval kitömve. A tölkes 6 darabba hasított és fekhelyéből a darabok egy ölnyre elszórtak.

Oldalt épszög alatt megfúrva, s a fűrlyuk hóval kitöltve.

A tölkes 5 darabba vettett szét és pedig fekhelyétől 3 ölnyre, a robbantás alkalmával tökéletes tor gács-zápor fejlődött ki.

A fentti kísérletekből eléggé kiderül: miszerint állófák ledöntésére vagy felaprózására a dynamit nem alkalmazható. Ha gyakorlati érvényre emelkedhetnék valahol a dynamit sikerrel, úgy az véleményünk szerint az irtásoknál visszamaradt, fejszével és ékkel szét nem verhető tuskók felapritásánál lehetne. Ki az alvidék százados tölgyeseiben ugyanis az ortoló gazdászatot űzte, az jól fog emlékezni arra: miszerint az ily nemcsak értékesithetlen, de el sem ajándékozható tuskók, melyek a szántás elé az első évben roppant akadályokat gördítenek, a vágás eredményének 8—15% teszik ki; és azt is fogja tudni, hogy azok felapritva, a jelenlegi viszonyok között kedvezően lennének kelendősíthetők; s így kétszeres nyeresémet biztosítana szerény nézetem szerint, az ily tuskók szétvetésénél a dynamit alkalmazása, az első nyereség lenne a szét nem verhető tuskók értékesítése, a második pedig azon nem épen jelentéktelen földterület felhasználása, a melyet az ily föl nem aprítható tuskók borítanak, s melyek a rendes szántást tetemesen megnehezítik.

Hogy pedig a költségtől meg ne ijedjünk, tájékozással következőleg részletezni nem tartjuk azt fölöslegesnek: átlagban kell egy robbantásra $3\frac{1}{2}$ lat dynamit, ennek ára $3\frac{3}{4}$ krajczárjával 13 kr,
24" lyukfúrás robbantással együtt 12 „
gyutacs és gyúszalag 3 „

összesen: 28 kr.

Átlagban lehetne pedig e költséggel 7 köbláb aprított fát nyerni, s e szerint kerülne egy köbláb termelése 4 krba; miután pedig ez idő szerint az alvidéken a selejtes fa köblábja sem kapható 6 kron alól, remélhető: miként — ha még az összerakásra és más előre nem látható költségre 1 krt számítunk is köblábanként, — 1 kr tiszta

haszon maradna, nem is tekintve a nyerendő földterület hasznát. — Az előadottaknál fogva alvidéki szaktársaink tehát, e nemű kísérleteiket megindíthatnák, és annak idejében érdekes közleményeiket mindnyájunk okulására közzétehetnék.

Ezekután, habár a dynamittal eszközölt robbantásokra szolgáló utasítást az illető gyár rövid írásbeli vázlatban meg is szokta a megrendelőnek küldeni, nem látszik fölöslegesnek ennek kivonatszerűsége folytán, az egész eljárást leírni.

Miután a kőfűrés rendszeren és legelőnyösebben is, szakmány-munka által szokott végeztetni, legcélszerűbb a robbantást a fűrlyukak átvételével összesíteni. Ez okból az érdeklett felügyelőnek, a bizonyos időtartamra szükséges tölténygyutacs és gyúszalagot egy kézi táskába kell elhelyeznie, s folyvást magával hordania, és következő eljárást követnie: miután a mérpálczával a fűrlyuk mélységét megmérte és följegyezte volna, a gyúszalagot reá helyezi a mérpálczára és abból a töltény hosszával megtoldott fűrlyuknagyságu darabot levág oly élesen, hogy az egész lapjával a gyutacs fenekéhez illjék, erre a gyúszalag így levágott végét a gyutacsba erősen betolja, és ennek felső részét fogóval a gyúszalagba szorítja, hogy az erről le ne eshessék. Ezután a tölténynek egyik végét megnyitja, rendszeren a mérpálczának egyik e célra, gyutacsvastagságura megfaragott végével, s az így megnyitott résbe a gyutacsot annyira mélyesztí be, hogy vége kiálljon, mire a töltényt a gyutacs körül megnyomkodja, burkát pedig a gyúszalaghoz köti fonállal a végből, hogy a töltény róla le ne csuszhasson, s végre a gyúszalagnak a lyukból kiálló végét meghasítván, ebbe egy vékony szelet taplót helyez. Készen levén így a töltény, azt a fűrlyukba

ereszti, s a töltény és a fúrlyuk közötti hézagok kitöltése céljából a töltényt vagy jól lenyomkodja, vagy pedig fővénnyel, homok-, agyaggal avagy vízzel megtöltvén, a gyúszalagba helyezett taplószeletet gyufa-, égő tapló-, vagy más égő anyaggal meggyújtja, mire a felrobbanás rendszeren 1—2 percz múlva bekövetkezik.

Az átvétel, töltés és felrobbantás átlagban 4—6 $\frac{1}{2}$ perczet szokott igénybe venni. A felrobbanást a fúrlyukból felszálló sűrű füstgomoly szokta megelőzni, mely közvetlen a durranás előtt átlátszó ritka kékes füstté szokott változni. A menekvés 8—10 ölnyire tökéletesen elegendő; mert a szikladarabkák rendszeren függélyesen dobatnak fel s hullnak vissza, a nagyobb darabok pedig a földtől alig 1 $\frac{1}{2}$ —3° dobatnak régi fekhelyöktől.

Azok részére, kik ily munkálatokkal nem bibelődtek, nem lesz talán érdektelen még azt is közölni, bizonyos egybevetések létesíthetésére: hogy vajjon mennyit képes egy munkás fúrni naponként? Ez tüzetesen a kőzet szerkezetétől függ, homokkőben $\frac{3}{4}$ —1 $\frac{1}{4}$ átmérőjű lyukat képes egy munkás 30—48'', — trachitban pedig 16—28 hüvelyknyit fúrni, augusztusi napokon.

A fizetés e szerint hüvelykenként, az illető vidéken divó napszám arányában kiszámítható, természetesen azonban: miként tekintve e munkanem terhességét, figyelemmel kell arra lenni, hogy ennél a munkás nagyobb keresetet hozhasson érdembe, különben csak szorultságból vállalkoznának az ily munkára. Az ungvári uradalomban eszközölt fúrásoknál $\frac{3}{4}$ —1 $\frac{1}{4}$ '' átmérőjű s 1 hüvelyk mély fúrlyukért homokkőben fizettetik 2 $\frac{1}{2}$ —3 krajczár, trachytban 4—5 kr.

Végre azok részére, kik a dynamittal dolgoztatni kívánnának, ide iktatjuk a czéget, a hol az kapható:

„Mahler u. Eschenbacher“, Wien, Wallfischgasse Nr. 4.

1 mázsa dynamit ára . . .	120 frt,
100 db szab. gyutacs . . .	1 „ 10 kr,
1 köteg gyúszalag . . .	— „ 24 „

II.

Azon erdőszők, kik a tutajüzemet, és tüzetesen a tönkök kőtetlen állapotbani usztatását ismerik, élénk emlékübe vésve hordják, az uszafolyó ugynevezett sekélyeit (Stromschnellen) azon akadályok miatt, a melyeket ezek nemcsak közép, de apadóban levő nagy vizállások alkalmával is okoznak.

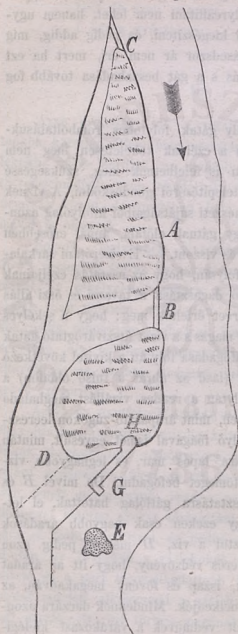
Folyók, melyeknek vizadmányai másodperczenként 300° tesznek a száraz évszakokban; közép vizállás alkalmával ily sekélyeken annyira szétterülnek: miszerint a szálak csak nehezen, a kőtetlen állapotban usztatott tönkök pedig sehogysem uszhatnak keresztül, hanem megfenekelvén, oly hatalmas torlaszokat képeznek, melyeknek eltávolítása az usztatás menetét lassítván, az uszaköltségeket szaporítja.

Azért az uszafolyók szabályozásánál, az ily sekélyek eltávolítására az erdősz mindig kitűnő gondot szokott fordítani, megtelepített védműveinek azonban nincs mindig kívánt eredménye, mert az itt, a víztömeg összeszorítására emelt pőzsgákat, rendes part hiányában, a hova előnnyel lehetne azokat támasztani, az áradat legnagyobbára el szokta szakítani, és pedig elég sajátságos módon. Miután ily helyeken a gátfokokat szilárdul szoktuk készíteni és a part legemelkedettebb pontjaira helyezni, az áradat minden alkalommal a gátfok megetti partrészekre veti magát, ott rést törvén magának, azt mindinkább szé-

lesbiti, míg a gátfokhoz érvén, azt alámossa s kidönti, és oly mély gödröt váj magának a gátfok tájékán, hogy a gátfokot czölöpökkel helyreállítani nem lehet, hanem ugynevezett bakkgáttal kell kiegészíteni, és pedig addig, míg a megszakitott gátat másodszor ár nem éri, mert ha ezt elmulasztjuk, az alámosás s a gát beszakadása tovább fog terjedni.

Miután tehát az ily gátak folytonos romboltatásuk s igazittatásuknál fogva a czélnek tökéletesen meg nem felelnek, s illetőleg nem is felelhetnek meg, szükségessé vált czélirányosabb megtelepítéséről gondoskodni. A víznek fennebb ismertetett természeti sajátságaiból kifolyólag azonban, minél magasabb egy gátnak előfala, annál erősebben kell annak építve lennie és viszont. — E vízerőtani sarkalatos elv és azon tudat folytán, hogy az usztatás céljainak a víznek 12—18" való dagasztása a tavaszi és őszi állás felett megfelel, azon tervet érelték meg: hogy a sekélyes helyeken legfeljebb 18" magas s a vizet átszivárogtató gátak emeltessenek. Ez elv elfogadása folytán a kivitel következő lett: *A*, folyórészletnél (lásd az ábrát a tulsó oldalon) a meder elégtelensége folytán a rendes vizállást meghaladó víztöbblet *B* és *C* ereken, mint árapasztó-zúgókon leereszkedett és *D* mellett a folyó főágával ismét egyesült, miután itt a meder nem annyira lapos már, és legnagyobb vizállásnál is képes a víztömeget befogadni. De mivel *B* és *C* árapasztó-erek az usztatásra gátlólag hatottak, el lettek úgy rekesztve, hogy ezeken csak nagyobb áradások alkalmával csap keresztül a víz, *D* mellett pedig azon czélból emeltetett egy erős védsővény, hogy itt az áradat által lesodrott törmelék, iszap és fővény megakadván, az ér medre mindinkább emelkedjék. Mindennek daczára azonban, hogy az így emelt védművek a várakozást kielégi-

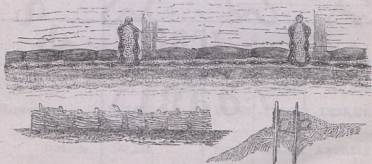
tették, azon irányzat nem valósult, hogy a főágba szorult víztömeg súlyával oda fog hatni: miszerint az *E* részlet-

nél levő fővénytör-
laszt el fogja seperi-
ni és a *G*-nél levő rop-
pant terjedelmű se-
kélyt meg fogja sem-
misíteni. E végből te-
hát *H*-nál egy erős
pőzsgát készítettett,
melynek elő részén egy
szilárd gátfok, végén
pedig egy sarkantyú-
nak arra kellett szol-
gálni: hogy a vizet a
másik oldalnak vetvén,
az oda hasson, hogy
miként az *E* melletti
fővénytörlassz eltűnjék,
s a meder különösen
itt mélyítettessék ki. —
Miután pedig a czél
igy sem lön elérve,
és a gátat, hogy az
megfelelő legyen, rop-
pant hosszúra kellett
volna s tetemes költ-
séggel kiépíteni, a
fenti elv teki: tetbe
vételével, egy a me-
derből kiálló 18" ket-
tős sövényzet, 135°

alatt megtörve, és 3—3 ölnyre kiugrókkal ellátva építetett, épen a sekély élén. E védmű folytán a torlasz eltűnt, és a kettős sövényzet mellett a meder annyira emelkedett, miszerint az ottani 5" viz (rendes vizálláskor) 1" csökkent, vagyis a meder ott 4" emelkedett. Ez eredmény 7 hó alatt lett elérve, miért is remélni lehet, hogy ott lassan s némi erősítés alkalmazásával, nevezetesen pedig a sövényzet megetti tér fűz-dugványozásával, kielégítő magas part fog képődni.

Ezek előrebocsátása után pedig szabadjon eme szerény kísérletünknek mikénti kivitelét leirunk: A sekély élén — itt esetleg egyenes irányban, egy helyen azonban 135° alatt megtörve — egymástól 15" levő két sorban 4' hosszú czővekek, $2\frac{1}{2}$ mélyen, $1\frac{1}{2}$ —2' távolságra egymástól leveretvén, erős bükk- vagy fűz vesszővel befonattak, s mind a két sor elé az egész hosszban, úgynevezett gágókkal (horgas fa) 1' vastag jól kötött rőzs-kévék erősítették. Az első — tehát a vízre néző — sor elé még

azonban $1\frac{1}{2}$ ' széles s 4' hosszú kiugrók készítették derékszög alatt 3—3° távolságban, ép úgy fonatván be, mint ama sorok, csak hogy arra levén különös tekintettel, miszerint ezeknek befonása ne az első sortól külön s ön-

állóan eszközöltessék, hanem azza! kapcsolatban, hogy így mintegy szakadatlan lánczolatot képezzen; e kiugróknak belső része aztán a gágókkal levert rőzsekévékkel kirakott olyformán, hogy ezek végei köröskörül a fonadékon kinyultak. E kiugrók nemcsak a víz nyomásának megosztására szolgálnak, de arra is, hogy az általok képezett zugokba a víz által lesodrott törmelék, iszap és fővény felfogódván, a meder itt folyvást emelkedvén, egy rendes martnak képződése elősegíttessék. (Lásd az ábrát.)

Végére érvén így szerény előadásomnak, azon óhajt bátorkodom tolmácsolni, vajha a szaktársak, eddig tanusított közönyüket levetközve, a közlékenység terére lépnének, és még oly csekélynek látszó e nemű tapasztalataikat is közzétennék, mert csak így könnyíthetünk azon nehézségeken, melyek termékeink kihasználása elé száz alakban gördülnek.

Ó-Kemenczén, 1870.

Ruttner Antal,

m. k. erdész.

A máramarosi, unghi és liptói kincstári erdők közel jövője. *)

Számokkal bátorkodom kimutatni a nevezett erdőgazdaságok által ugy a mult korszakban, valamint a magyar kormány alatt elért és végül azon eredményeket, melyek a végrehajtott vagy legalább már megindított intézkedések folytán közel jövőben biztosan elérhetők.

M e g y e	1862—1866.		1867.	1868.	Közel jövő
	e l é r t				bizton várható
	é v i e r e d m é n y				
	tiszta jövedelem	veszteség	tiszta jövedelem		
	f o r i n t				
Liptó	111,967	.	153,649	163,239	259,714
Ungh	.	42,344	13,132	23,210	312,326
Máramaros	87,645	.	120,399	370,486	1.235,118
Összesen .	157,268	.	287,180	556,935	1.807,158

*) Kivonat Divald Adolf pénzügyministeri osztálytanácsosnak Lónyay Menyhért m. k. pénzügyministerhez, Marmaros-, Ungh- és Liptómege kincstári erdőségeiről 1870-ben intézett jelentéséből. Szerk.

E kimutatás világosan bizonyítja: hogy a siker, mit ez erdőgazdaságok a múlt korszakban fölmutattak, a gazdaság alapjául szolgált roppant kincsek arányában — igen csekély;

hogy az a magyar kormányzat első évében már tetemesen emelkedett;

hogy 1868-ban ez erdők tiszta jövedelme már közel négyszer nagyobb volt, mint az, melyet a múlt korszak kimutathat, és hogy közel jövőben oly tartós évi jövedelem leendő biztosan eléállítható, mely az utóbb említettet több mint tízszer fogja túlhaladni.

A múlt korszakbeli csekély eredmény bő magyarázatot lel a gazdasági állapotoknak minden tekintetben fennállott elhagyottságában, melyet részletesen leírni volt szerencsém. Szomorú, de természetes, sőt szükségszerű eredménye volt ez annak, hogy az erdőgazdaságba sem pénz, sem elegendő ész, szakműveltség, szorgalom és becsületesség nem lett befektetve.

Hogy az 1868-ik év a magyar kincstári erdőszet történelmének sötét lapjain szebb jövőt sejteni engedő számokkal volt feljegyezhető, azt egyedül vagy legnagyobb-részt az általános viszonyok megváltozásából keletkezett pezsgőbb kereskedelmi és iparéletnek, s ezek folytán nagyobb faáraknak tulajdonítani, tévedés volna; miután nevezetesen Ungh- és Máramarosban a fa ára még 1868-ban is majdnem egészen az addigi maradott.

Az áremelkedésnek tehát volt ugyan némi csekély befolyása a fenttárgyalt erdőgazdaságok jövedelmei szaporítására, és volt az általános viszonyokból folyt nagyobb keresletnek, valamint annak is, hogy 1868-ban már aránylag sok oly fa adatott el mint építő- és műszerfa, a minőt addig feltűzeltek; de határozottan állíthatni, mi-

szerint a jobb állapot főtényezője a következőkből fejlődött ki :

Először is a mult korszakban gyakorolt kormánykezelés főhátránya Ungh- és Liptómege kincstári erdőségeire nézve azáltal hárittatott el, hogy azok kezelése nem a pénzügyigazgatóságok terhes mellékfoglalkozásául hagyatott meg, de külön e célra szakférfiakból összeállított igazgatóságokra bízott.

Az ezek élére állított, valamint a máramarosi igazgató is az elérhető eredményekre nézve személyesen felelősekké tétetvén, oly hatáskörrel ruháztattak fel, melynélfogva mindazon ügyekre nézve, melyek csak a helyi viszonyok részletes ismerete, és közvetlenül személyes meggyőződés alapján intézhetők el helyesen, függetlenül és szabadon rendelkezhetnek, legtöbbnyire rövid szóbeli utasításokkal.

Ugyane területek kezelésére hivatott többi személyzet is az egyeseknek adott nagyobb fizetés mellett, de az összes addigi kezelési költség tetemes részének megtakarításával ujraszerveztetett; az állomások pedig részint már alkalmazásban állott, másrészt magánszolgálatból átvett, szigoruan megválogatott egyéniségekkel töltettek be.

Nevezetes befolyással volt a kedvezőbb eredmények eszközlésére az erdészeti hivatalok szabadabb mozgása; a gyorsabb és célszerű helyszini intézkedések és az erdészeti személyzetből való eltávolítása mindazon elemeknek, melyek a behozott reformokat szívesen nem tekintvén, azok keresztülvitelénél tőlök buzgó működést várni nem lehetett.

Hátra van az alapot bemutatni, melyre azon biztos reményt építem, hogy közel jövőben: azaz a tervezett befektetések elkészülése és a faeladásnak Máramaros- és

Unghban is úgy, a mint ez Liptóban történt, a kereskedés józan igényeihez mért és számosabb évre eszközölt biztosítása után, a fönt kimutatott több mint tizszeres évi tisztajövedelem csakugyan és tartósan el lesz érhető.

Bátorkodom erészt először Liptót, azután Unghot, és végül Máramarost tárgyalni.

L i p t ó.

Liptómegye kincstári erdőségeinek egész lúcz- és jejenyefenyő szál- és rönköfa-termelése 10 évre változatlan árak mellett adatott el. E faneműek készítése, szállítása és usztatása eddig a faérték 30⁰/₀-jáért eszközöltetett, s ez a jövő évtizedre is szerződésileg így biztosított. —

A tőárak tehát a jövő évtizedben is a faérték 70⁰/₀-ját képezvén, a jövő 10 év tiszta jövedelme következőleg számítható ki:

A) csoport: rönkö 336,600 kbl. 10. ₈ kr tőárral = 36,353 ft,				
szálfa 270,600	n	8. ₈	n	= 23,813 "
B) csoport: rönkö 984,700				
szálfa 919,300	n	12. ₃	n	= 121,113 "
C) és D) cs.: rönkö 507,500				
szálfa 518,500	n	10. ₀	n	= 91,930 "
C) és D) cs.: rönkö 507,500				
szálfa 518,500	n	12. ₃	n	= 62,423 "
Az összes csoportok tűzifája 15,242 öl 2 fr. n = 30,484 "				

A tőárakból származó évi brutto-bevétel tesz: 413,823 ft,

Számadási adatok szerint az adó, kezelés, erdőművelés és építkezések költsége eddig évenként 140,099 ftot tett. Ha ezen költségeket, ideértve a magyar kormány által már épített két műfűrész és egy az idén felállítandó gőz-

fűrész törlesztését is, a jövő tíz évre $10\frac{0}{10}$ -kal nagyobbakra számítjuk, azok évi összege leendő . 154,109 ft,
 s így a jövő évtizedben biztos várható
 évi tiszta jövedelem 259,714 ft.

U n g h.

Az Unghmegyében fekvő kincstári erdőségek évi fatermése csekély számításal 100,000 ölre tehető.

Hogy ezt a piacra és illetőleg az unghvár-nyiregyházai vasuthoz szállithassuk, többnemű beruházásokra volt és van még szükség, a mint azt fentebb indokolni bátorkodtam. Ezek költségösszegei a következők:

1. A malom-, fűrész- és uszcsatorna ásatására szükséges
 összegből az erdőgazdaságra eső felerész $\frac{100,000}{2}$. 70,000 ft,
2. egy gőzfűrészre 30,000 „
3. vízi műfűrészre és faárugyára 45,000 „
4. az Ungh szabályozására 6,000 „
5. a Lyutta szabályozására 15,000 „
6. a Turia „ 6,000 „
7. egy uszagát építésére a tichai völgyben . 15,000 „
8. „ „ „ a lyuttai „ . 12,000 „
9. hat—kilencz vízfogó fölállítására az Ung
 medrében 37,000 „
10. három tutajkötőhely elrekesztésére 3,000 „
11. az unghvári raktár megfelelő helyreállítására
 és vasuthálózattal való ellátására 9,000 „

Összesen : 278,000 ft,

A faiaczi árai jelenleg ott átlagban véve a következők:

1 köbláb fenyő- vagy tölgy-, szál- és rönköfa —	ft 22 k r,
1 „ gyengébb fenyő-, szál- és műszerfa —	„ 11 „
1 öl bikkhasábfa	7 „ — „
1 „ tölgyhasábfa	6 „ — „
1 „ vegyes hasábfa a kincstári vasművek részére	3 „ — „

Ha ezen most fönnálló árakat a jövő évtizedre nézve is számításba vesszük, a mit egész biztossággal tehetünk, miután azok az unghvár-nyiregyházi vasutközlekedés megnyitása után valószínűen még emelkedni is fognak, úgy az unghvári erdőkből várható évi tiszta jövedelem a következőkből tűnik ki:

2.500,000 kbl. fenyő-, szál- és rönköfa	22 krral .	550,000 ft.
500,000 kbl. gyengébb fenyő-, szál- és műszerfa	11 „ .	55,000 „
186,800 kbl. tölgy-, szál- és műszerfa	22 „ .	41,096 „
44,406 öl bikkhasábfa	7 fttal .	310,842 „
12,000 „ „ a kincstári vasművek számára	3 „ .	36,000 „
1,415 öl tölgyfa	6 „ .	8490 „

A nyers bevétel összege 1.001,428 ft.

Ebből levonandók:

A kezelési költség, adó, erdőművelés, mely a múlt korszakban 68,547 ftot tett, és a mely jelenleg jóval csekélyebb, de minden eshetőség tekintetbevételé miatt 10%-kal nagyobbra, s így 75,402 forintba számíttatik;

a fakészítésre és szállításra a
 rendezetlen viszonyok között for-
 ditott, tehát önmagukban is tulsá-
 gos költségek még 10⁰/₀-kal emelve
 és a jövőben termelendő fatömeg
 arányában kiszámítva 572,000 ft

a fönntjelölt beruházásokra
 szükséges összeg törlesztését 15⁰/₀-
 kal számításba véve 41,700 „

a kiadások összege tesz 689,102 ft.

minélfogva a jövőre biztosan várható évi
 tiszta jövedelem 312,326 „

Máramaros.

Azon beruházások, melyeket a magyar kormány ré-
 szint tett, másrészt pedig elrendelt, hogy a máramarosi
 kerület kincstári erdőségeinek évi fatermése tartósan ér-
 tékesíthető legyen, következő összegekre terjednek:

1. A vizi-utak szabályozására és tartósabb
 állapotba helyezésére 600,000 ft.
2. Vízfogóra Kraszna-Csórán 30,000 „
3. „ Kozmicseken 16,000 „
4. „ Haverlowán 25,000 „
5. „ Makerlón 20,000 „
6. „ Absineczen 40,000 „
7. Gőzfűrészre „ 50,000 „
8. „ Bocskón 300,000 „
9. „ Bustyaházán 120,000 „
10. Papiranyag- és papirgyárra Bocskón 200,000 „
11. Gereblyére és ahoz tartozó csatornára
 meg hordógyárra 60,000 „

12. Rakhelyszerzésre és annak berendezésére

a gereblye mellett	20,000 „
------------------------------	----------

Összesen	1.481,000 ft
--------------------	--------------

Hogy a beruházásokra szükséges ez összegekkel szemben a jövőre várható évi tiszta jövedelmet kipuhathassuk, illetőleg az e részt szükséges adatokat helyesen megállapíthassuk, figyelembe kell vennünk azon valószínűséget, miszerint a jövő évtizedben az eddigi kezelési, készítési, szállítási, szóval az összes kiállítási költségek 10⁰/₀-kal emelkedni fognak; de hogy e mellett a mult évtizedben fenállott átlagáraknál legalább is 25⁰/₀-kal nagyobbak lesznek elérhetők. Ez utóbbit azért lehet bizton remélni, mert a nemrég lefolyt árverés eredménye által Liptóban, hol az árak eddig is tetemesen nagyobbak voltak mint a Máramarosban, a mult évtizedben fenállott átlagáraknál 32⁰/₀-kal nagyobbak érettek el a jövő évtizedre.

Mindezeket tekintetbevé a jövőre remélhető évi tiszta jövedelem nagysága a következőkből tűnik ki:

4.070,000 kbl. szálfá . . . — ft	12. ₅ krral .	508,750 ft.
----------------------------------	--------------------------	-------------

8.120,000 „ rönkö . . . — „	18. ₇₅ „	1.522,500 „
-----------------------------	---------------------	-------------

5.553,000 „ gyengébb		
----------------------	--	--

szál- és műszerfa . . . — „	6. ₂₅ „	347,062 „
-----------------------------	--------------------	-----------

120,000 öl tűzifa	2 „ 50 „	300,000 „
-----------------------------	----------	-----------

Összes bevétel	2.678,312 ft.
--------------------------	---------------

Számadási adatok szerint a kezelési költség, adó, erdőművelés sat. eddig 400,592 ftot vett igénybe, mely összeg 10⁰/₀-kal emelve jövőre évenként 440,651 ftot,

a fakiállítás költsége szintén 10⁰/₀-kal emelve és a jövő-

ben termelendő fatömeg arányában számítva 780,393 „ teend.

A beruházási összeg törlesztését 15⁰/₀-kal véve, egy évi részlet tesz 222,150 ftot.

A kiadások összege tehát . . . 1.443,194 ft,
minélfogva jövőre 1.235,118 „
évi tiszta jövedelem bizton remélhető.

Z á r s z ó.

A kimutatott eredményeket röviden összefoglalva kitűnik, miszerint a mult korszak utolsó 5 éve átlagában elért jövedelmet a jövőre elérhető tiszta jövedelem túl fogja haladni:

Liptóban . . . 150,000 ft 10 év alatt teljesen törlesztendő
beruházás mellett évenként . 147,747 ftal.

Unghban . . . 278,000 „ 10 év alatt teljesen törlesztendő
beruházás mellett évenként . 354,670 „

Máramarosban 1.391,000 „ 10 év alatt teljesen törlesztendő
beruházás mellett évenként 1.147,473 „

Összesen . 1.819,000 ft 10 év alatt teljesen törlesztendő

beruházás mel-
lett évenként 1.649,890 fttal.

Mindezekből pedig látható, hogy okszerű eljárás mellett aránylag csekély összegekkel is kielégítő eredményeket lehet elérni.

~~~~~

Az erdő-adóról.

Vonatkozással a földadó-telekzet kiigazításáról szóló törvényjavaslatra, és tekintettel az erdészeti közlönyökben megjelent ebbeli értekezletekre.

A földadónak, azaz a föld és talaj jövedelmi adójának bekövetkező szabályozása által, az erdőtalaj tiszta-jövedelmei is átvizsgálás és kiigazítás alá esendnek.

A tiszta jövedelem fogalma, a mi isteri törvényjavaslat 7. §-a által következőkép van megjelölve :

„Tiszta jövedelemnek tekintetik azon haszon, mely a földből közönséges viszonyok között és közönséges gazdálkodás mellett tartósan várható, miután abból az átlagos művelési ár és gazdálkodási költség levonatott ; mely haszonról tehát a föld értelmes vevője vagy bérlője biztossággal felteszi, hogy az a vételár szokásos kamatját, vagy a rendes haszonbért behozza.”

Vizsgáljuk meg most, ha valjon a tisztajövedelem ezen fogalma az erdőtalajra nézve ez ideig volt-e alkalmazva, és hogy nem volt-e az erdőgazdaságilag kezelt földhozama a másnemű termőföld hozamához képest, és ellenkezőleg a helyes megadóztatás főelvével a nyilvános terhek viselésére mindig egyenetlen arányban kárhoztatva?

Azon eljárás, mely szerint az átlagos fahozam mindig egyenetlen arányban lesz megadóztatva, az erdőgazdaság érdekeit illetőleg a legalaposabb aggodalmakat kelti, mivel

ezen eljárás nem az erdőtalaj jövedelmét, hanem magát az erdőt terheli.

Az erdőtőke köztudomás szerint két egymástól lényegesen különböző és egymástól szigoruan elkülönítendő tőkéből áll t. i. a talaj- és fakészlet-tőkéből, melyeknek egyedül elseje képez állandó tőkét, miután lehetséges az is, hogy a talajon fakészlet nincs, s így a fakészlet-tőke annyi mint semmi.

Hasonló módon képviseli az átlag hozam is: a talajjövedelmet s ezen felül a készletben levőnek gondolt szabályos fakészlettőkének kamatait.

Az erdőtalajon felhalmozott fakészlet azonban nem egyéb, mint a művelés és kezelés alatt levő talajtőkének fel nem vett kamatja, melyért a földadó már egyszer kifizetett, és pedig oly mérvben a mint az erdőtelek kisebb vagy nagyobb terjedelmű, s annyszor, a mint az évek szerint fiatalabb vagy vénebb fákkal van benöve.

Jutott-e már valakinek eszébe az, hogy a mezőgazdának felhalmozott gabonakészletét, — melyért már adózott — oly megadózendó tőkének tekintse, melynek kamatait méltányos volna földadóval terhelni?

Bizonyára nem!

Hogy pedig ezen talajtermény-készletek künn állnak, vagy a raktárban vannak felhalmozva, az a dolgon változást, nem tehet.

Ha tehát a mezőgazdasági talaj adóköteles jövedelme a talajdonképeni talajjövedelemnek tekintetik: azaz, a tőkésített jövedelem itt a gazdasági talajértéket képviseli — honnan van tehát az, hogy az erdei földadó egészen következetlenül, és ne azon elvek szerint állapittassék meg, a melyek szerint az ország más művelési ágainak megadóztatása történik?

Ép oly igazságos és elvitázhatlan helyes az, hogy az erdőgazdaságnak adó aláeső tiszta jövedelme mindig a talajra reducálva állapíttassék meg, akár tartamos vagy szünetelő az üzem, akár véletlenül szabályos, akár azonfelül vagy alul álló fakészletű és koru — akár szál-, kőzép- vagy sarjerdő legyen az.

A gazdasági talajtőkének a szabályos fakészletőnék és az erdőtőkében lévő része, közeliteg meghatározni engedni azon részt, melyet a talajjövedelem az erdő átlaghozamában bir.

A gazdasági talajtőke ép úgy, mint a-talajjövedelem kellő pontossággal minden megállapítandó minőségi osztályra (Bonitäts-Classe) nézve, következőleg számítható ki:

Ha a letarolt fatömegeket, minden egyes fordánál a tőárral szorozzuk, az eredmény a tarlasztási hozamot adja; ebből levonva az erdészeti kamatláb szerint az illető időre prolongált művelési költségeket, a különbséget pedig elosztva a kamattényezővel, kapjuk a gazdasági brutto-talajtőkét, melynek kamatai a brutto-talajjövedelmet képezik.

A véd- és kezelési költségtőkének, illetőleg az évi véd- és kezelési költségek levonása után kapjuk a talaj tiszta (netto) tőkéjét, vagyis a talaj azon tiszta jövedelmét, a mely megadóztatandó.

Az adóteher különbsége, a szerint a mint a megadóztatás a talajjövedelmen vagy az átlaghozamon alapszik, lényegesen nagy.

Az erdőnek a többi gazdaságilag kezelt talajjal való, egyenlő megadóztatásánál az államjövdelemből eleső összeg lényegesen kevesbedik az által, ha meggondoljuk, hogy az államerdőkből befolyó kisebb adójövedelem, az erdőgazdasátnak ép oly mérvű nagyobb jövedelme által kiegyenlítettik; s ekkép az államnak ebből kára nem ered.

Igy tehát az adójövedelemből csak a községi és magánerdők túlterhelhetése esnék el; és ezek bizonyosan sokkal előbb fognak felvirúlni egyenlő és igazságos megadóztatás és a termésnek föltétlenül kisebb megterhelése mellett, mint az erdőtalaj beerdősítésére és befásítására vonatkozó legszigorúbb törvények és szabályok alkalmazásával.

Reméljük még tehát az átviteli szabályoktól, tán ezek minden pénzügyileg számoló erdőgazda aggodalmát eloszlatják, s bizzunk egy oly erdei jövedelembecslésben, mely a 7. §-hoz hiven az erdőtalaj jövedelmét fogja megadóztatni, vagyis azon jövedelmet, mely tőkésítve a gazdasági talajértéket adja, a mint az minden más művelési ágánál történik.

A ministeri törvényjavaslat 33. §-át elolvasva, 2 kérdés merül fel.

Az egész ország talajterülete ugyanis körülbelül 40 becslőkerületre osztatik fel, ugyanannyi becslőbizottsággal, itt tehát főleg azon kerületi becslőbizottságról lehet szó, melynek tagjai egyrészt a pénzügyminister által lesznek kinevezve, másrészt pedig az adókerületi bizottmányból választvák.

Ehez azonban a 33. §. azt mondja: „A becslő bizottsághoz elnököt, jegyzőt és erdészeti előadót a pénzügyminister nevez.”

„A bizottsági jegyző és az erdészeti előadó szavazati joggal nem bir.”

Első kérdés: tehát az, hogy az erdőgazda nem lehet-e becslőbizottsági tag?

Tekintve azt, miszerint hazánkban a megadóztatott területnek több mint $\frac{1}{4}$ része erdőgazdaságilag kezeltetik, azt hisszük hogy ezen kérdésre „igen”-nel felelhetünk,

habár az erdőtalaj adórészlete az egész országból befolyó adónak $\frac{1}{4}$ -ét nem is teszi; a minnek az az oka, hogy az erdőgazdának mindig a legrosszabb, tehát legolcsóbb, talaj jut gazdálkodásra, másfelől pedig az is, hogy ő a magasabb talajtökére nem is pályázhatik.

Kérdjük már most másodszor: miért nem lehet szavazata az erdészeti előadónak?

Feltesszük hogy előadónak csak a legderekabb, elméleti és gyakorlatilag, erdészeti és pénzügygazdászatiilag egyenlően kiképzett egyének választatnak; hogy egy ilyen azonban mindig képes lesz becslési dolgokban a becslőbizottság nem szakembereire felvilágosítólag hatni, n gyon nehéz tehát magyarázatot találni arra, hogy az ily erdőgazda szavazata a többiével együtt miért ne lehetne latba vethető?

Az ügy érdeke kívánná, hogy az illető becslési munkálatok, minden egyes becslőkerületben — elválasztva vitessenek keresztül, és az erdőgazdászati talaj — földadójának revíziója, erdőgazdák, mezőgazdaságiaké pedig mezőgazdák által eszközöltessék.

Az erdőbecslési osztály személyzetének száma kisebb lehet oly arányban, a mint az egyes becslőkerületekben az erdőtalaj képviselve van, s minden tekintetben kevesebb, mert az erdőgazdászati talaj magában véve nincs annyira eldarabolva, mint a mezőgazdasági.

Az erdei földadóról az 1868. évi „Erdészeti Lapok“-nak II. és VII. füzetében egy értekezés jelent meg Lázár Jakab urtól.

Szerző ebben azon nézetben van hogy a szabályos fakészlettökének kamatai — mert átlagnövedékek — megadóztatandók, s egyenlőséget akarván elérni becslési

módjában, valamennyi fanemre és üzemmódra nézve mérvadóul a 40 éves fordáju fakészletet állítja föl.

Az előbbieik szerint azonban e feltétel nézetünk szerint úgy elméletileg mint gyakorlatilag téves és elegendő alappal nem bír. Hiszen épen úgy lehetne a 30 éves fordának megfelelő fakészlet és átlagnövedék mérvadó; minden esetre ezáltal a vén fák növelése pénzbeli szempontból kissé meglenne könnyítve.

Szerző tehát átlátja, hogy a korosabb fák nevelésére, az erdei jövedelemadó igen nyomasztó és terhes, azonban nem találta el azt, hogy hol rejlik annak az oka.

Éppen azért, mert a hozammegadóztatásának ezen módja semmi igazolható s biztos alappal nem bír, szerző a körülmények szerint — pl. többé vagy kevésbé megkimélt állaboknál stb. a becslőbizottságnak elnézést és szigorot enged meg az eljárásnál, a mi különös önkénykedésre vezetni éppen alkalmas lenne.

Figyelmet érdemel az „öster. Monatschrift für Forstwesen“ 1870. évi febr. és márcziushavi füzeteiben Bauer Károly titkártól megjelent értekezés.

Szerző itt a tisztajövedelmű gazdaság értelmében bizonyítja, hogy az egyes osztagoknál — szünetelő üzem — a talajtökéből eredő jövedelem, tehát a talajjövedelem megadóztatásának módja, mint egyedül helyes, alkalmazható.

Csak azon hibát követi el, hogy az u. n. szabályos erdönél, mely épp ily egyes parcellákból áll — a gazdasági talajjövedelmek a földadó részlettel (30%) való megadóztatásán kívül, még a fakészlet tőkekamatait is jövedelmi adóval (10%) akarja terhelni. *)

) Bauer ur e nézetét Klein ur az „Oest. Monatschrift für Forstwesen“ mult évi august. és sept. havi füzeteiben czáfolta. Szerk.

Bauer tehát a szabályos erdő fakészletét oly tőkének tekinti, mellyel egy a talajgazdálkodástól különvált üzletet lehetne vinni, s nem tekinti mint felnem használt jövedelmet, illetőleg fel nem vett kamatot, melynek a letarolás idejéig való értéknagyobbodása, a visszatérítendő költségekbe számítandó.

Klein Ödön.

A magyar birodalom államerdőségeinek 1871. évi költségvetése.

I. Kincstári és koronai államerdők.

Folyó szám	U r a d a l o m	Bevétel	Kiadás	Többlet	Hiány
		f o r i n t o k			
1	Hradeki kincstári erdő	511.503	351.469	160.034	.
2	Lykavai „ „	266.498	201.444	65.054	61.218
3	Unghvári „ „	269.951	331.169	.	.
4	Tokaji „ „	11.283	3.998	7.285	.
5	Pécskai „ „	155.366	52.473	102.893	.
6	Nagyvárad „ „	7.115	3.497	3.618	.
7	Apatin-baracscai kincstári erdő	120.161	76.148	44.013	.
8	Palánkai „ „	57.306	35.512	21.794	.
9	N.-becskereki „ „	1.452	1.203	249	.
10	Szőregi „ „	3.298	2.091	1.207	.
11	Rékási „ „	183.486	92.329	91.157	.
12	Lippai „ „	400.020	290.061	109.959	.
13	Lugos-facseti „ „	225.709	197.800	27.909	.
14	Mindszenti „ „	2.475	645	1.830	.
	Kincstári erdők összege	2,215.623	1,639.839	575.784	.
	Levonva a nem kész- pénzbeli kezelést	1.602	907	.	695
	Marad	2,214.021	1,638.932	575.089	.
15	Ó-buda-visegrádi korona-erdő .	79.076	72.375	6.701	.
16	Gödöllői „ „	98.349	91.827	6.522	.
17	Diósgyőri „ „	238.832	166.102	72.730	.
18	Kővári „ „	4.350	2.979	1.371	.
	Koronai erdők összege	420.607	333.283	87.324	.
	Levonva a nem kész- pénzbeli kezelést	132.094	11.188	120.906	.
	Marad	288.513	322.095	.	33.582
19	Fuccinei kincstári erdő	80.930	71.088	9.482	.
20	Nagy-tábori „ „	510	510	.	.
	Horvát-szlavonországi erdők összege	81.440	71.598	9.482	.
	I. főösszeg	2,583.974	2,032.625	551.349	.

II. Kincstári bánya-erdők.

Folyószám	Erdőhivatali kerület	Bevétel	Kiadás	Többlet	Hiány
		f o r i n t o k			
1	Selmeczbányai erdő	170.229	135.041	35.188	.
2	Besztercebányai erdő	221.556	203.927	17.629	.
3	Breznóbányai „	483.704	405.080	78.624	.
4	Szomolnoki „	188.528	125.154	63.374	.
5	Nagybányai „	277.987	270.940	7.047	.
6	Strimbulyi „	111.265	110.734	531	.
7	Szigeti „	155.428	142.165	13.263	.
8	Királymezői „	406.056	258.607	147.449	.
9	Körösmezői „	683.049	353.319	329.730	.
10	Rahói „	408.397	306.207	192.190	.
11	Vissói „	215.916	233.058	.	17.142
12	Bocskói „	1.341.300	1.387.428	.	46.128
13	Bustyaházai „	454.138	458.334	.	4.196
14	Tisza-ujlaki „	12.050	11.335	715	.
15	Soóvári és keczér-peklini erdő .	84.765	77.865	6.900	.
16	Topánfalvai erdő	138.494	227.390	.	88.896
17	Szász-sebesi „	213.452	248.102	.	34.650
18	Vajda-hunyadi „	63.259	69.518	.	6.259
19	Fogarasi „	19.540	22.906	.	3.366
20	Görgényi „	21.000	108.104	.	87.104
21	Kolozsvári „	3.100	28.361	.	25.261
22	Az erdészeti szolgálat rendezé- sére a kolozsvári kerületben	.	70.000	.	70.000
23	Körmöczbányai rezervált erdő .	29.525	39.180	.	9.655
A bányaerdek összege		5.792.738	5.292.755	499.983	.
Levonva a nem kész- pénzbeli kezelést		3.120.506	2.078.136	.	1.042.370
Marad . II. főösszeg		2.672.232	3.214.619	.	542.387
Ö s s z e v o n á s .					
I. főösszeg . .		2.583.974	2.032.625	551.349	.
II. „		2.672.232	3.214.619	.	542.387
Marad		5.256.205	5.247.244	8.962	.

Az 1871. évi államköltségvetésbe „Rendkívüli kiadások“ czime alatt az erdőkbe szükséges nagyobb mérvű befektetésekre még a következő összegek vétet-
tek fel:

a) A selmeczi erd. hivatalnál:

Klack völgyben faszállításra építendő

vasutra . . . . . 70.000 frt

b) A breznóbányai erdészethél:

A hroncsoki usztató építésére a rho-

niczi erdőgondnokságban . . . . . 24.000 „

c) A diósgyőri erdészkerületben:

Birtokvétele és egyéb kiadásokra

Szomolnokon . . . . . 6.000 „

d) A marm. szigeti igazgatóság alá tar-

tartozó erdőknél . . . . . 725.600 „

e) Az erdélyi erdőknél . . . . . 1,072.800 „

Összesen . . . . . 1,898.400 frt

A selmeczi bánya- és erdőakadémia

1871. évi szükséglete . . . . . 81.300 „

Ennek fedezetére az akadémia saját

bevétele:

a) beírási illetékből . . . . . 200 frt { kerekszám.

b) a kis-iblyei erdő jövedelméből 4196 „ { 4400 frt.

Észrevételek hazai erdőgazdászatunk köréből.

Ha a hazai erdőgazdászat körében jelenleg nyilvánuló eljárást a még alig egy évtized előtt követett elvekkel és rendszerrel összehasonlítjuk, lehetetlen föl ne ismernünk a tetemes haladást. Ezen haladást egyébiránt távolról sem köszönhetjük azon nem magyarajku külföldi erdészeknek, kik hazánkban épen a cultura apostolaiképen léptek fel, hanem köszönhetjük tisztán magyar erdészeinknek, és ezek között nagy részben azon két férfinak is, kiknek nevét ideírni fölösleges volna, miután ugyanis akként ismeri őket minden magyar erdész, mint hazai erdészetünk legkiválóbb munkásait.

Tekintsünk vissza a lefolyt években követett gazdasági rendszerre, és vegyük szemügyre először is az állam-erdőgazdászatot. A rendszer, mely ennél követtetett, főképen azon nézetben összpontosult, hogy a hazai ipar, bányászat, mezőgazdászat a fának lehetőségig alacsonyan tartott áraival támogattassék, és hogy az államerdők kezelésénél főczélul szolgáljon az elv: az ország minden faszükségeit kielégíteni, s hogy ezzel összefüggőleg az államerdők csakis magas fordára alapított üzemmód mellett kezeltessenek, miután az erősebb mértékű fák a magán-erdőgazdászatnál jövedelmi tekintetéből kevésbé nevelhetők.

Az ipart, bányászatot és mezőgazdászatot ily módon mesterkéltn virágzásban tartani különös feladata volt az államerdőgazdászatnak; tudjuk, hogy egyes gyáraknak és az összes kohóknak tüzelő-faszükséglete rendesen szerződésileg megállapított alacsony árak mellett az államerdők-ből elégítettett ki, minek természetes következménye volt, hogy a rendes fafogyasztás túlment a szükséglet okszerű kielégítésén, és pazarolták a fát, mert hisz olcsón jutot-tak hozzá. Ki számíthatná össze azon roppant mennyiségű szálfák értékét, melyek a bányaépítéshez gyakran a ké-sztési költségeket sem fedező árakon adattak ki? értem azon értéket, mely azon szálfáknak nyílt, általános ver-senyzés mellett tartott eladásából nyerhető lett volna. De ezenkívül kívánták az államtól, hogy az erdőbirtokai közelében lakó magánosokat is olcsó tüzelőfával, mint nem nélkülözhető elsőrendű szükséglettel lássa el. Szép kívánság volt biz ez, melynél nem vétettek tekintetbe az országnak azon milliókra menő lakosai, kik az állam jö-vedelmeinek ilyforma megszorítása következtében adófo-rintjaikkal járultak az állam terheinek viseléséhez.

A mezőgazdászat különös virágzásban való tartásá-nak feladata terhelte ugyan néha a szoros értelemben el-nevezett államerdőgazdászatot is, de főrésze, illetőleg terhe volt benne az alapítványi javakon folytatott erdőgazda-ságnak is. Itt ugyanis az erdei legeltetést mindig a me-zőgazdászat javára adták bérbe, vagy felhasználták házi-lag, mert úgy vélték, hogy ezáltal emelik az összjövedel-met, hogy pedig ezen összjövedelem nézetük szerint job-ban emelkedjék, kiadták az erdőnek legnagyobb részét legeltetés alá, alig tartván meg kiméletben egynéhány évi vágást. Igaz, hogy a mezőgazdászat ily rendszer mellett egy ideig virágzásban tartotta magát, de elpusztult az

erdő, és ezzel hanyatlott azután a mezőgazdaság is; ezen eljárásnak pedig az volt legmostohább oldala, hogy az erdei legeltetés értéke nem számított fel azon teljes értékben az erdőgazdaság javára, a melyet a mezőgazdaságnak kölcsönzött. Szintoly eljárás követtetett az alomhasználatra szedett haraszt kiadásánál, mert ennél ugyiszolva a mezőgazdaság reátanított, hogy alomszükségletét az erdőtől fedezni iparkodjék, minélfogva ily módon elvonatott az erdőtől a televényképzésre rendelt haraszt, a nélkül, hogy az erdők fenntartásában kifejezését találó értékkel értékesíttethetett volna, és támogatva a mezőgazdaságot, támogattatott e gondatlanság még utóbbi időnkben is, midőn a földművelési vegytan már hazánkban is egyre nagyobb figyelemben részesült.

Az erdők művelésénél nem vétettek tekintetbe azon fanemek, melyek — nem mondom a legértékesebbek — legnagyobb jövedelmet biztosítanak, azaz: a gyorsan növő épület- és szerfára használható fanemek; hanem elég tévesen mindig az ugynevezett nemes lombfanemek, mely előszeretettel fogva némely erdőgazda annyira ment, hogy ha kemény lombfa állabjai között netalán fenyőfa-félék is mutatkoztak, ezeket minden kimélet nélkül kivágatta.

A mi az erdőrendezést illeti, a fordák megállapításánál rendesen azon kor vétetett számításba, mely korban a nagyobb méretű fa, vagyis a melynél tartamosan a legnagyobb fatömeg termelése biztosítva mutatkozott. Hazánk némely magán-erdőgazdaságánál már 1867. év előtt belátták ezen rendszernek czélszerűtlenségét, és oda iparkodtak, erdeikből nem a lehetőleg legnagyobb fa, de a legnagyobb készpénzjövedelmet nyerni, csak hogy ezen törekvésben nem követtek rendszert s nem ismerték az eszközöket sem, melyekkel a cél legbiztosabban elérhető

lett volna, és ennek folytán legalkalmasabban gondoltak ahhoz eljutni, ha az erdőket rövid fordákban lehetőleg gyakran használják fel.

Államerdőgazdászatunknál azonban csak az 1867-ik évben változott meg az addig alkalmazásban volt rendszer, midőn alkotmányos kormányunk pénzügyministeriumában az államerdőgazdászat igazgatására egy szakosztály állíttatván fel, ennek élére Divald Adolf osztálytanácsos ur személyében oly férfiú hivatott meg, ki ismerve az erdőgazdászatnak a népek háztartásában való magas rendeltetését, annak pénzügyi fontosságát, melynél fogva jövedelmei által hivatva van a nemzet közterhének könnyítésére, s ehez képest az állam jövedelmeinek lehető emelésére, határozottan szakított a régi rendszerrel és a lehető legmagasabb tiszta átlagjövedelem elérését tűzte ki feladatául. Hogy pedig ezt elérhesse, legelőször is szükséges volt az erdőgazdászatot alárendelt helyzetéből kiszabadítani és saját lábára állítani. És ime ezen feladat, ha talán mint gondolom nagy küzdéssel is, de tudtunk szerint tökéletesen sikerült, mert a pénzügyministeriumban az államerdőgazdászat, mint az államvagyonnak tökéletesen önálló független ágazata kezeltetik.

Második főfeladata volt változtatni a kezelésen úgy administratív mint közvetlen gazdasági tekintetben; megváltoztatni a fordákat ott, hol azok czélszerűeknek nem mutatkoztak, és olyanokat felállítani, melyeknél a cél, a lehető legnagyobb tiszta jövedelem elérése, szem elől ne tévesztessék; esetleg pedig felcserélni azon fanemeket is, melyeknek termelése más fanemek termelésénél csekélyebb jövedelmet ígér. Ott pedig, hol az előbbi kezelés folytán az öreg állabok igen megsaporodtak, czélszerű beosztás által a veszélyeztetett regeneratiót megmenteni; okszerű

befektetések által a fának értékesítését lehetővé tenni, és időszerűen megállapított fizetések által a kezelő tiszteknek anyagi helyzetén javítani és ez által szorgalmukat, buzgóságukat serkenteni sat. És hogy ezen feladat részben már jelenleg is, de jövőben minden esetre egészen el fog éretni, mutatják az államerdőgazdászatról koronként megjelenő jelentések. Ezen tiszta átlagjövedelem elérésének kiszámításánál pedig tekintetbe vétetik az erdőterület, vagyis annak kifejezése holdakban, és a folyó igazgatási, kezelési és adóra számítandó kiadások.

Az alapítványi erdőgazdászatot a cultusministerium 1870. év végéig nem méltatta részéről azon figyelemre, hogy szakértőileg igazgatta volna, s csakis 1870. év végén midőn már több oldalról nyilvánosan is rosztatott azon kezelés, mely egyrészt jövedelmet úgy szólva nem adott és másrészt igen sok esetben az utókor érdekeit is tetemesen veszélyeztette: lett ott egyelőre egy szakember alkalmazva és az erdőgazdászati szakszerű vezetésével megbizva. A ki midőn működését megkezdte, főtörekvését azonnal a pénzügyministerium által követett rendszer behozatalára irányozta és reményli, hogy valószínűen rövid idő múlva sikerülend neki az alapítványi erdőgazdászatot, ha épen nem is azon fokra, melyet a pénzügyministeriumnál láthatunk, miután rendelkezésére sem állanak oly kitűnő tehetségek mint a minők ott alkalmazvák, de minden esetre ezen erdőségek jelenlegi gazdasági viszonyainak megfelelő fokra emelni.

Ezen lehetőleg „legnagyobb tiszta átlagjövedelem“ elérését célzó rendszer össze nem tévesztendő Preszlernek ugynevezett „tiszta jövedelmi rendszerével“ mert mind a kettő lényegesen különbözik egymástól, s ez utóbbi úgy gondolom államgazdászathoz nem is

követhető. Szükségesnek tartom azonban megjegyezni, hogy nem ismervén az államerdőgazdászati vezetésével megbízott osztálynak e részbeni véleményét a következőkben nem azt, de saját egyéni nézeteimet, melyeket ezen utóbbi rendszer tanaiból és leírásából szereztem, kívánom tolmácsolni. A Preszler-féle „tisztá jövedelmi rendszer“ tana következő: Az erdő tekintessék oly tőkének, mely mint minden más tőke kamatot hoz, hogyha tehát ezen tőke jövedelme, melyből azonban az erdőművelés biztosítása végett alapítandó tőke javára bizonyos $\%$ -ok levonandók, a tőke országosan elfogadott kamatjait nem adja, akkor a tőkének egyrésze más jövedelmezőbb tőkével felcserélendő; (pl. a fának részbeni eladása és a földnek ha használható, szántófölddé való átváltoztatása, vagy a forda leszállítása által) míg a maradandó vagy átalakított állabokra oly forda állittatván fel, mely az állab növelésére, kezelésére, és a föld tőkekamatozására fordított költségeket a kamatos kamatokkal fizeti vissza. Vagyis más szavakkal ezen rendszer kívánja, hogy mindazon erdőben melynek folyó növekvése a saját pénz tőkéjének kamatos kamattal számítandó jövedelmét értékében el nem éri, a forda leszállítandó, oly erdőkben pedig melyeknek keletkezési költségei nem ismeretesek és így azok kamatjainak jelen értéke sem számítható ki, a fatőke egy része eladandó mindaddig, míg a megmaradó fa- és földtőke rendes kamatja, hozzáadván még az elárusított fából nyert készpénz tőke kamatját, a jövőben nyerhető hozam által fedezését találja.

Eltekintve azon körülménytől, hogy bizony aligha helyes nézet az erdőt oly kamatozó tőkének tekinteni, mint a rendes készpénztőkét, és hogy ha még ilyennek tekintjük is, igen bajos ezen számításnál már most évtizedekre sőt talán egy századra is bizonyos kamatlábot meg-

határozni, hol ha csak a jelen időszakot tekintjük is, rendes viszonyok között a készpénz kamatlába csökken, míg a fa kamatlába rendes belterjedelmes gazdaszat követése, s a tüzelőfának épület- és szerfa alakjában való növekedő felhasználata mellett emelkedik ; eltekintve attól, miszerint előre nem tudhatjuk nem-e veszít vagy nyer jövő értékében a tüzelő- vagy épületfa más tüzelő szerek előállításával vagy a vas és kő általánosabb felhasználásával ; — kérdem pedig, vajon mi módon árusítaná el az állam azon nagy mennyiségű fatöbbletet, melyet a fenti rend szerint értékesítenie kellene, hogy az erdőtőke és a várható hozam között, a pénztőkének és ennek rendes kamatja között álló arányhoz hasonlót, vagyis ugyanezen kamatlábot teremtsen ?

Mindenki tudja, hogy a fa nem oly cikk, melynek fogyasztását egyszerre rendkívüli mértékben szorozni lehetne ; különösen pedig ott, hol egyszerre sok fa árasztaná el honi fapiaczainkat, természetes következménye volna ezen eljárásnak, hogy a fa értéke tetemesen leszállna a nélkül, hogy sokkal több fogyasztatnék mint jelenben, mert a ki 10 öl fával szükségletét fedezni képes volt, nem fog azért mert most olcsóbb vagy több fát kaphat 20 ölet szükségelni ; az iparvállalatok szintén tudják rendes szükségletüket a jelenlegi erdőhasználat mértéke után fedezni, s nem igen várható, hogy vállalataikat egy csak úgy is rövid időtartamu fabőség végett nagyobbítsák vagy megváltoztassák. Én tehát részemről theoretice igen szépnek tartom Preszler tanát, hanem nagyobb erdőgazdászatra nem vélem alkalmazhatónak, a kisebb különösen magánerdőgazdászatokra pedig csak azon esetre, ha azon birtokos, ki ezen változást foganatosítja a tőke azon részét, melyet a forda változtatásánál mint felesleget értékesít,

csakugyan takarékpénztárba vagy másképen kamatozóvá teszi, hogy ily módon utódjai is élvezhessék, annak és az új erdőnek kamatait, mert ha ez nem történik és a tőkét elkölti, akkor bizony utódjai nem nyertek de csak vesztek.

Addig is tehát míg további tanulmányozás és szorgos feljegyzések után sikerül bizonyos minimumot és maximumot megállapítani, melyek határain belül a különben rendes viszonyok között és szabályszerű belterjedelmes gazdászat mellett az erdő előállítására befektetett tőkék bizton kiszámíthatók, és az által az ezen rendszerben igen ingadozó tételek állandókkal fölcserélhetők, s míg sikerül az erdőgazdászat sajátosságának megfelelő saját kamatlábot ki lehet határozni, sokkal észszerűbbnek tartom azon legmagasabb tiszta átlagjövedelmi rendszert, mely például egy korosabb erdőben azon időpontra határozza a fordát, melyben a folyó értéknövekvés az eddigi átlagos értéknövekvésen alul marad, vagyis más szavakkal: midőn azon erdő évenként nem növekszik annyira értékében, mint egy helyébe állított fiatal állab növekednék.

Nem lesz talán még érdektelen, ha a holt kéz birtokain követett erdőgazdászatot is figyelemre méltatjuk. Valjon hallotta-e már valaki hogy hazánk holtkezű birtokosai erdeiknek csekély jövedelmezése fölött panaszkodtak volna? Ugy hiszem nem, s ha igen, csak oly esetben hallották, midőn az illető erdőbirtok már tőkéletesen tönkre volt téve és az emberileg kigondolható legzsarolóbb gazdászat mellett sem jövedelmezhetett. De e nempanaszkodásból ki merné következtetni, hogy a holtkezek birtokain követett erdőgazdászat helyes, mert jövedelmes; ez épen olyan félszeg feltétel lenne, mint ha abból hogy azon birtokokon a szakemberek igen felette ritkán vannak alkal-

mazva, azt következtetnők, hogy az erdőgazdászati célszerű vezetésére szaktudomány sem szükséges? Minden szaktársam sejtheti, hogy miért jövedelmeznek még jelenleg is ezen erdők; hiszen nyílt dolog az, hogy azon erdőkben az ugynevezett „rablógazdászati“ követetik. Rendes üzemszabvány követéséről szó sincsen, a fa vágattatik ott, hol azt a vevők legjobban megfizetik, a letarolt területnek beerdősítéséről gondoskodni pedig fölöslegesnek tekintik, miután ezen letarolt területek igen szép juhlegelőt szolgáltatnak.

De hogy ezek után a következő érsekeknek, püspököknek és a többi holtkezü tulajdonosok utódainak is lesz-e erdejük? az a kérdés nem tartozik ide, csak legyen jelenben minden áron jövedelem. Különös devastationalis rendszert követtek és követnek azon birtokokon, melyeknek erdőségei lapályokon, alsóbb vidékeken fekszenek, itt szálalják az erdőt addig, míg holdanként nem marad több 8—10 fánál, ezek azután pompásan teremnek makkot, és a talaj a leggazdagabb legelőt nyújtja; kimélet alá nem helyeztetik azonban még egy négyszögöl sem. Természetes következménye aztán ezen eljárásnak, hogy lassanként oly kort érnek el ezen fák, melyben az enyészeti határára jutva, makktermőképességük is megszűnik, s az alattuk elterülő talaj is soványnyá lett; ha már most ezen fiatalabbakkal nem pótolta makkfák kihálnak, ugyan mi marad az utódoknak? a pusztaság és gyakran kopár legelőtér! és ha ezt az alkotandó törvények értelmében be kellend erdősíteni, kényszeríthető-e valaki a méltányosság szempontjából oly erdősítéseknek költségviselésére, melyek elődjének hibája által váltak szükségessé? és a mely költségek hordozása mellett az egész területről, miután akkor okvetlenül kimélet alá fog helyezettetni, legkevesebb hasznót sem

fog huzhatni? Addig is tehát, míg erdőtörvényünk megalakul, kötelessége volna a kormánynak a megyék közönségét felhívni, miszerint mindenütt figyelemmel kísérik a holt kéz birtokain követett erdőgazdászatot, és hol ezt rendetlennek tapasztalják, helyezték gondnokság alá, mert különben bizony későn lesz az eső után a köpenyeg.

Az alapítványi erdőbirtokokról szólván, sóhajtással fordulunk a nagyméltóságú ministeriumhoz és különösen hozzád magas országgyűlés, hozzátok képviselő urak! Arra kérünk jusson eszetekbe, hogy a kath. egyházak és egyházi férfiak kezén másfél millió holdnyi erdő van s hogy ezen erdők állapota valamint összes erdőségeink szomorító sorsa is kiváló sürgősen igényli és követeli, hogy az évek óta türelmetlenül várt és bizony sok más törvényjavaslat és törvény előtt helyet érdemlő erdőtörvényt megalkossátok!

Bátran ide írjuk még, hogy azon képviselők, kik az erdőtörvény mielőbbi megalkotását sürgetendik, az ország ügyei körül érdemet szereznek.

Még egy erdőgazdászatról kellene megemlékeznünk, mely a földművelési ministerium vezetése alatt áll, értem az államnévesek birtokát képező erdőségeken követett gazdászatot. Igaz ugyan hogy ezen erdők területe csak néhány ezer holdat tesz és így aránylag a nagy egészhez képest kicsiny, de előttünk erdészek előtt az ily erdőtetek is, kivált ha oly vidéken vannak, mint a most kérdésben forgók, fontossággal birnak s azért tartózkodás nélkül mondjuk el, miszerint sajnosnak tartjuk, hogy róluk semmit sem tudunk közleni, miután ujabbkori kezelésükről mai napig egy árva szócskát sem volt alkalmunk olvasni vagy hallani; azonban hinni akarjuk, hogy ott a dolgok rendén mehetnek. Ad vocem földművelési ministerium! Valjon

kinek állana főkötelességében hazánk erdőgazdászátát kiváló figyelemmel kísérni és az erdők fenntartását ellenőrizni — nem a tisztelettel említett ministeriumnak? Úgy hiszem, hogy a rendelkezésére álló eszközök és ügykörénél fogva is e ministeriumnak lehet feladata, a hazánkban jelenleg már napról napra szaporodó irtásoknak czélszerűségéről, valamint az összes hazai erdőségek gazdálkodásánál követett alapelvek helyességéről magának minél előbb meggyőződést szerezni; de hogy ezt tehesse, szükséges volna kebelében erdészeti szakembereket alkalmazni! Mert ha bár örömmel jegyezzük is ide, hogy kebelében oly férfiak is alkalmazvák kik az erdészetnek igen jó barátjai, és az erdők fenntartását is szívükön hordják, mégis azt véljük, s e nézetünket nyíltan is kimondjuk, hogy a földművelési ministerium körében felmerülhető erdészeti kérdések kétségkívül és általában véve fontosak és oly természetűek, melyek behatóbb megbírálására és megítélésére a szorosabb erdészeti szakismeret mulhatlanul szükséges kellék, és pedig annyival inkább, mert az ennek nélkülözésével egy vagy más ügyben tett intézkedés legnagyobb részben nem lehet egyéb, mint a kérdés érdemleges részének az ügy kárával járó hivatalos elodázása.

H. S.

Az alföldi futóhomok beerdősítéséről.

Magyarország sík és hullámos rónáinak egy igen jelentékeny részét futóhomok borítja, mely napról-napra nagyobb kiterjedést nyervén, a mellette levő szántóföldeket vagy jóvedelmező kaszálókat elárasztja, s magához hasonló és jóvedelmet nem adó kopár homokká változtatja.

Mély fájdalom fogja el a honfi keblét, midőn látja, hogy százezer holdra menő területeket haszonvehetetlen futóhomok borít, a melynek megkötése és befásítása által nemcsak a homok további terjedése és a termőföldek tönkretétele akadályoztatnék meg, de az erdőtlen Alföld lakosainak jóléte is tetemesen emeltetnék az által, hogy őket fával, a melyben oly nagy hiányt szenvednek, biztosan ellehetne látni; szántóföldjeik termőképességét pedig a szárító szelek ellen védeni, s az által, hogy a szalma és trágya, mely most fűtésre és tüzelésre használtatik, azoknak visszaadtnék, még tetemesen is emelni lehetne.

A futóhomok befásítása kedvező hatást gyakorolna az állatok tenyésztésére is, mert ámbár az erdei legeltetés használata az erdőkre káros befolyással bír és ez oknál fogva lehetőleg mellőzendő, vagy legalább a lehető legszűkebb határok közé szorítandó; mindazonáltal ezen óvatosság kellő figyelembevételével mellett, a befásított futóhomok-területek jelentékeny mennyiségű takarmányt és

legelőt szolgáltatnának, szűk években pedig a takarmányhiányt kiválóan pótolni, és így az oly országos csapást, mint az 1863. évi, ha nem háritának is egészen el, de mindenesetre képesek lennének enyhíteni.

A futóhomok és könnyen futóvá válható homokterületek, különösen pedig a homokkal elárasztott földek áldott hazánk Alföldjén nem tartoznak a terméketlen sivataghomok osztályába, mert a mi homokunk iszappal, tehát termékeny földrészekkel kisebb nagyobb mértékben elegyítve lévén, annyira termő: hogy a megkötött futóhomok kevés kivétellel nemcsak erdőnövelésre alkalmas, de megterem azon — kivéve a homokbuczkákat, melyekről a nedvesség gyorsan leszivárogoz — a rozs, zab, kukorica, kitünő burgonya, napraforgó, sőt kellő művelés mellett még kitünő dohány és szőlő is.

Tekintetbe veendő még az is, hogy a futóhomok által elborított területeknek egy igen jelentékeny része termő és televényes buzaföld-alréteggel bir, mely tulajdonságok folytán az Alföld homokborított területeinek igen jelentékeny része a becsesebb és értékesebb fanemek tenyésztésére kitünően alkalmas.

Ez oknál fogva tehát igen téves eljárás lenne az egész Alföldet kisebb értékű, csekélyebb becsű és kevesebb jövedelmet ígérő fanemekkel, mint p. o. ákáczzal, és a nemesebb fák, mint p. o. a tölgyek kizárásával befásítani csak azért, mert ezeknél elégülékenyebbeknek lenni látszanak.

Az igaz, hogy a tölgyfanemek az ákáczfát a kopárabb és a nyári időszaknak legnagyobb részében minden nedvességet nélkülöző homokbuczkákra követni nem képesek, de tapasztalatunk szerint az is igaz, hogy az ákácza a homok lapályaira és mélyedéseire a tölgyet szinte nem

követheti, mert a mint egyrészt a tölgyfa, főképpen a kocsános tölgy a száraz homokon satnyul, éppen úgy satnyul az ákác is a nedvesebb helyeken, sőt ha azok a legcsekélyebb mértékben, mi Alföldünk homokjain nem ritka eset, szíktartalmuak, nemcsak satnyul, de rövid idő után végkép elpusztul.

Az Alföld rónáinak befásítására véleményünk szerint egyik legalkalmasabb fa a tölgyfa (korántsem ákác), és ha hazánk jólétét kockáztatni nem akarjuk, az Alföld homokjait, a kopárabb homokbuczkák kivételével, tölgyfa-nemekkel, különösen pedig kocsános és magyal-tölgyekkel fogjuk beerdősíteni.

Míg ellenben a futóhomok megkötésénél a fekete-nyár dugványozását, az ákáczfát, erdei fenyőt — utóbbit a talaj javítása céljából — és végtére az eperfát is a városok közelében vetni és ültetni a legcélszerűbbnek ismerjük.

Hogy az Alföld beerdősítésére egyik legalkalmasabb fa a tölgy, azt az anyatermészet működése bizonyítja, midőn az Alföld homokjain kiválóan a tölgyeket látjuk képviselve, melyeket a természet maga vetett el; miért?

Csak azért, mert ezen fafajok a termőhelyi viszonyoknak és climának egészen megfelelnek.

A tölgynek kitűnő tulajdonságait és sokoldalú hasznosságát mindenki ismeri, annál fogva ezeket itt elősorolni felesleges lévén csak azt említjük meg, hogy a kocsános tölgy az Alföld erdeiben uralkodó fafaj volt, és kell hogy ismét legyen. Nem zárván ki a honosított ákácot sem, melynek elég terület marad akkor is, ha a termőhelyi viszonyok tekintetbevételével, a tölgyek tenyésztésére alkalmas területeket a tölgyeknek tartjuk fenn.

A ki az Alföld homokjait úgy ismeri mint mi, az nem kételkedhetik abban, hogy az ákáczfának akkor is elég nagy terület maradand, ha a tölgyeknek való részt tölgygyel erdősítjük be, hogy az ott növelhető ákáczerdők nemcsak az Alföld tűzifa-, de az egész világ faszögszükségletét is kielégíteni képesek leendenek.

Mi az ákác fiatalabb éveiben való gyors növést illeti, tájékozásul szabad legyen megérteni, hogy az ákácfa első évben ha a talaj igen termékeny, és ha első két évben a közötte levő föld megkapálás által meglazítatik, 1-ső évben 6 láb, két éves korra pedig 10 láb magasságot is elér, de azok igen tévednek, a kik azt hiszik, hogy ezen gyors növést későbbben is ily arányban tartja meg.

Az ákác gyorsan nő az első 10 évben, de e gyors növés a huszadik évre annyira alábbszáll, hogy a tölgy és ákácfa növése közt nem oly nagy a különbség, mint némelyek hiszik.

Ellenben a tölgy az első 10 évben igen lassan nő, de a midőn erőteljesebb gyökereivel az alsóbb, tehát nedvességgel bíró földréteget eléri, növéseben fokonsint nyer és pedig oly mértékben, hogy 40 éves korában a tölgy ha nem is méretekre nézve, de minden esetre pénzértékre nézve nagyobb jövedelmet hoz mint ily koru ákáczerdők, nem számítván ide a köztes használatot, ugymint: makk és gubacstermést, sőt a cserkéreg nyerését sem, noha a makk- és gubacstermő tölgyesek naponként fogyván, a cserkéreg egyre nagyobb fontosságot nyerend.

A fekete nyár dugványozása mellőzhetlen ott, a hol a futóhomok rögtöni megkötése halasztást nem tűr, míg ellenben az erdei fenyő a talaj javítása tekintetéből a silány és sovány homokterületeken ültetendő.

Azoknak, kik az erdei fenyőertések sikerében kétkednének, ajánljuk gróf Forgácsnak Szabolcsmegyében fekvő mandoki erdőbirtokait megtekinteni, hol 30—40 éves erdei fenyőerdők czikornyás néven közperesznyések, a homokon a legjobb sikerrel tenyésztetnek.

Ezeket előrebocsájtva az „Erdészeti Lapok“ 1869-ik évi folyamának 488. lapján a futóhomok megkötéséről és beerdősítéséről megjelent cikket ez alkalommal is figyelembe ajánljuk, miután az több évi tapasztalat alapján kimerítő utmutatásokat tartalmaz, melyek után indulva, csak azt szükséges szem előtt tartani, miszerint „mindent a maga helyén“ hogy az óhajtott célhoz biztosan eljuthassunk s kedves hazánk parlagon heverő homokjait a legjobb sikerrel beerdősíthessük.

Láng Gábor.

A lo-presti-féle erdei vaspálya.

Mindazon vidékeken, hol a fa elegendő értékkel nem bír, vagy nagy mennyiségben fordul elő, s az értékesítésre alkalmas főbb pontoktól távol van, kénytelen az erdőbirtokos oly szállító-eszközöket alkalmazni, melyek a fa árával összeillő arányban állanak, s nem oly drágák, mint a a közönségesen használt tengelyen való szállítás. Mivel pedig a vizen való szállítás nem áll mindenütt rendelkezésünkre, a tengelyen való szállításnak költsége ellenben, az e nemű munkaerő hiánya és illetőleg körünkben bekövetkezett nagyobb keresettsége folytán, gyakran igen magas: erdészeti körökben már évek óta foglalkoznak egy oly általánosabban alkalmazható szállító-eszköz kitalálásával, mely az olcsóság és alkalmazhatóság kívánalmainak megfelelően. Lo-Presti Lajos báró ur Pozsonyban szintén az e téren működők sorába lépett, és sikerült is neki egy erdei vaspálya-rendszert feltalálni, melyet Albrecht cs. k. főherczegnek Osztrák-Sziléziában levő grudeki erdőgondnokságában gyakorlatilag is bemutatott, s azzal több vasuti és erdészeti szakértők előtt oly sikert aratott, hogy a m. k. kincstár a bárótól 50.000 forinttal váltotta meg a szabadalmat arra, hogy diósgyőri, ungvári, gödöllői, dobresti és lugosi uradalmaiban lo-presti-féle erdei vaspályát építhessen.

A m. k. kincstár által Diósgyőrön épített s a használatnak 1870. év tavaszán átadott erdei vaspályának szerkezetéről és alkalmazhatóságáról röviden a következőket mondjuk el.

Földmunkálatok e pályánál a pályatest keskeny volta-hoz képest kevés mértékben szükségesek s ugyyszólva csak kisebb földvágásokból és egyengetésekből állanak, melyekre nevezetesebben ott van szükség, hol a pályakocsikat a hegyre felhuzó ló számára vontató ösvényt kell készíteni. Hol a pályatest a földtől magasabbra volt emelendő, ott két-három fából való keskeny kereszttraktat tétetett a pályagerenda alá, míg emelkedettebb helyen járomhid állíttatott.

A diósgyőri pálya irányvonala az alkalmazhatóság szigorubb kipuhatólása végett nehéz helyrajzi viszonyokkal bíró erdőségben építettett, s ehez képest a lejték lehető mérséklése végett számos nagyobb és kisebb kanyarulatokat képez, melyeknél a görbületi sugarak nagysága 10 ölig száll, s mely kanyarulatokon a pályakocsi egész biztossággal halad át. A lejték azon célhoz alkalmazkodik, mely szerint a terhelt kocsi-^{nak} a pálya felsőpontjától lefelé önsúlyok által nyert erővel kell lemenni. A legkisebb esés 0.6 ‰, — a legnagyobb pedig 12.5 ‰. A 0.6 ‰-nál kisebb lejtéknél a kocsi önsúlyával való lemenése megszűnik, míg a 13—14 ‰ meghaladása esetében a lemenés a rendkívüli gyors sebesség miatt veszélyessé válhat.

A pályatest három láb hosszú és egymástól kilencz láb távolságra helyezett talpfákon (Slipper) nyugszik s két szorosan egymáshoz illesztett 4 hüvelyk vastag, 13 hüvelyk széles és 18 láb hosszú megácsolt bikkfagerendából áll, melyek a reájuk illesztett sineket is lekap-

csoló és az egész gerendát átfogó csavarokkal tartatnak össze.

A keskeny sinek a pályagerenda két szélére vannak illesztve s ezeket azon csavarok kötik a pályagerendához, melyek az ezt képező két gerendát egymáshoz, illetőleg egygyé szoritják. A vékony sineknek súlya lábanként 1 font. A pályagerendák oldalait, épen úgy mint a vasuti talpfáknál is látható, nem szükség egyenletesen megácsolni, miután ezt csak az alsó és felső gerenda-lap igényli. E pálya tökéletesbitése körül különösen a gerendaszerkezetnél a gyakorlat nevezetes haladást eredményezett, mennyiben bebizonyult, hogy a pályagerendának két darabból való összeállítása nem szükséges, miután az egyetlen darabban is elégséges; mely haladás különösen költség szempontjából nagy előnnyel bír; kideríté a tapasztalat még azt is, hogy a lábanként 1 font súlylyal bíró sinek tartamos használatra nem elegendők, s ezekhez képest azon erdei pályánál, melyet a kincstár a lippai jószágigazgatóság kerületében Lenkosesten épített, lábanként $1\frac{1}{2}$ font súlylyal bíró sinek rakatnak le, valamint a pályatest is egy gerendából készítettik.

A pályakocsi 8 öntött vasból levő, 12 hüvelyk átmérőjű és a pályagerenda külső oldalára eső részen koszorus kereken nyugszik, melyekből 4 a kocsi elején és 4 annak hátulján két-két, a kerékkal együtt forgó tengelyen áll. Ugy az első, valamint a hátulsó négy kerék is vaskeret által van körítve, mely keret egyszersmind a tengely támpontját vagy tartó-ágyát is magában foglalja. Az elő- és utótengelyeket a szállítandó anyagok felvételére szolgáló és vaskötésekkel megerősített 3 láb széles és 15 láb hosszú fakeret tartja össze, melynek alkalmazásánál, mint egyáltalában az egész kocsi szerkezeténél

főczél, hogy nagyobb állhatóság elérhetése végett a kocsi súlypontja a pályagerendához minél közelebb essék. A tengelyekre nézve megjegyzendő még, hogy azok a görbületeken előforduló nehézségek könnyebb legyőzése végett oldalirányban is mozognak.

A kocsi fékezését az annak elő részére emeltyü-szerkezettel alkalmazott dörzsfék eszközli, melylyel a fékfa felülről a pályatesthez szoríttatván, az ez által okozott nagyobb surlódás, melylyel egyidejűleg az előkerekek a pályagerendáról kevésbé felemeltetnek, a sebesség erejét mérsékli. A kocsi, melynek súlya $9\frac{1}{4}$ mázsa, 30—36 mázsa terhet, illetőleg egy öl fát a 3760 ölnyi pályán 20 percz alatt hoz le, és egy ló a nagyobb lejtőn egy kocsit, kisebb, egész 8%-ig emelkedő lejtőn pedig 2—3-t is huzhat a hegyre. Egy kocsi ára kerekszámban 300 forintra tehető.

A lo-presti-féle vaspálya mértföldenként való építési költségét határozottabb számokkal megjelölni nem lehet, miután az, az illető vidékben fennálló fa-, vas- és munkaárakhoz képest igen különböző lehet; nézetünk szerint azonban mértföldenként 8—15.000 forintra lehet számítani, mely költségek különben lényegesen kevesülnek, ha a szállítás bevégezése után a pályagerendák előnyösen értékesíthetők. Feltéve mindezek mellett, hogy idegen föld kisajátítása nem szükséges.

A szállítási költségek felől való tájékozásra szolgáljon az, hogy minden kocsihoz egy kocsivezető-napszámos és egy ló szükséges, s hogy egy öl fának egy mértföldre való szállítása e pályán 1 frt 60 kr—1 frt 80 kr-ra tehető, melyhez még a kiépítésre befektetett tőkének megfelelő törlesztési kamatja is számítandó. A tőke törlesztési kamatja azonban a szerint terheesebb vagy kedvezőbb,

illetőleg nagyobb vagy kisebb, a mint a pálya ugyanazon egy helyen huzamosabb vagy rövidebb ideig áll, mely előbbi esetben azonban a pályagerendák értéke válik kevesebbé.

A lo-presti-féle vaspálya oly helyeken ismerhető előnyösnek, illetőleg alkalmazandónak, hol az ergetyü már nem alkalmazható, s hol vizi szállítással nem rendelkezhetünk; és a hol nagyobb mérvű faanyag-mennyiségnek aránylag rövidebb idő alatt való biztos kiszállítása szükséges, mint például nagyobb erdőgazdaságokhoz tartozó egyes erdővölgyek fakészletének kihozásánál, midőn a pálya aránylag rövid ideig áll ugyanazon egy helyen, néhány év múlva pedig vagy felhagyatik, vagy más helyre tétetik át. Oly vidékeken, hol a fa ára magas, s hol ezért a befektetendő tőke és kamatja a szállítási költségeket tetemesen felemelné, hol a kiépítendő pályának ugyanazon egy helyen leendő és soha nem szünetelő használatáról lehet szó, és feltéve még, hogy a közönséges szállítás aránylag egyenlő vagy épen terhesebb költséggel eszközölhető, czélszerűbb leendő egy szilárd, illetőleg állandó alépitménynyel bíró vaspálya kiépítése, alkalmazva ezen a lo-presti-féle keskeny vágányu kocsikat.

A ki a lo-presti-féle erdei pályáról a most közlő teknél részletesebb és rajzokkal is kiegészített leírást óhajt birni, azt az „Erdészeti Lapok“ 1871. évi folyamának I. füzetében Wagner K. urtól megjelent jeles cikkekre utaljuk.

Záradékul megemlítjük még, hogy a gőzmozdonynak a lopresti-féle pályán való alkalmazása szintén megkíséretett, ez azonban a mozdonynak a pályatest szerkezetével arányban nem álló nagy súlya miatt egyelőre nem

található kivihetőnek. Mindazonáltal közvetlen forrásból aként értesültünk, hogy e pálya feltalálója egy célszerűen alkalmazható gőzmozdony konstruálásával foglalkozik, s hogy e részben már jó eredményekre jutott.

B. A.

A tölgymakk épelése és vetése.

Wieber erdőgondnok a Bauer által kiadott „Monatschrift für Forst- und Jagdwesen“ című folyóiratban a tölgymakk épeléséről és vetéséről hazánkban szerzett tapasztalásai alapján következőket közli:

Gyűjtés alkalmával szedessük külön a kocsántalan tölgymakkot a kocsános tölgymaktól, s a netalán már kicsirázott kocsántalan tölgymakkot egyáltalában ne szedessük, mert kiszáritás után a csira megfeketedik s télen át közepéig elrothad.

Azon elv, melyszerint a makkgyűjtést a harmat felszáradása után kell kezdeni, nagyban nem vihető ki, miután addig a munkásokat máshol foglalkoztatni nem lehet; ezért tehát igen szükséges a makkot nappal vékonyan szétteregetni s néhányszor megforgatni. A kocsános és csertölgy makkja már nem igényel oly szorgos gondozást, miután hullás után nem csirázik oly hamar, habár néhány nap egymásután esőzik is, sőt még felhalmozva is több napig állhat az erdön; a mi azonban nem mindig ajánlható.

Ha kocsántalan tölgymakkot gyérállású, úgyszólva legelőnek használt erdön kell gyűjteni, vagy ha a talaj, a tölgy sajátságából kifolyó ritka állás miatt fűvel van benőve, igen ajánlatos ugyanazon téren időközönként többször szedetni, mert különben a legelőbb lehullott makk csakhamar csirázásnak indulván, elromlanék.

Ellenben ott, hol a talaj lombtakaróval bir, a hol egyáltalában zárt állabbal van dolgunk, a hol a kevesebb harmatcsapadék és gyengébb fűnövés a csirázást nem siettetik annyira, ott az említett elővigyázat önként érthetően nem szükséges.

Szedés után a kocsántalan tölgy makkjánál arra kell ügyelni, hogy éjjen át sem rakásban, sem szétterítve ne maradjon az erdön, mert reggelre azon kellemetlen meglepetésben részesülnénk, hogy igen sok csirázott makkra találunk, miután a kocsántalan tölgy makkja rendkívül gyorsan csirázik. Legjobb e szerint a makkot éjre földel alatt vékonyan szétteregetni, hol azt naponta néhányszor megforgatván, 14 napi szárítás után teleltetési helyére tesszük.

Száritásra legcélszerűbbnek mutatkozik a szalmafedél, mely alatt a makk nem szárad oly gyorsan, mint cserépfödél alatt, mely utóbbinál még sok kocsántalan tölgymakk indul csirába.

1869. év októberében váratlanul hó esett és az uton kocsános tölgymakkal terhelt szekereket lepett meg, minek következménye volt, hogy a cserépfödél alá helyezett makk nedvesen került szárításba, hol azonban már száraz időben behordott kocsántalan tölgymakk is találtatott. Erre ismét szép időjárás köszöntött be, minek azon eredménye lett, hogy addig, míg a kocsános tölgymakk kiszáradott, a kocsántalan tölgymakk egyrésze kicsirázott.

Ha az elmondottak szerint a kocsános és csertölgy-makk kellően megszárittatott, egy emelkedettebb helyen, hová a víz el nem jut s hol a talaj homokos, egy 3 mély és széles, körülbelül 40 méröt befogadó verem ásandó! Ha a talaj agyagos vagy nedves, igen jó, ha a vermet száraz fával megtöltjük s azt benne elégetjük. Ezután az

elteendő makkal egyenlő mennyiségű homok hozandó, s miután a verem fenekére néhány hüvelyk vastag homokréteg terítettett, erre két munkás lapát segélyével úgy tölti a makkot és homokot a verembe, hogy ez amazzal kellőleg össze legyen keverve. Ha a makkot és homokot külön rétegenként teszszük a verembe, mint azt itt és ott javasolják, akkor az épelés gyakran meghiusul, mert a makk megmelegszik és csirát hajt, mivel a homok felfogja annak párolgását s azt üdén tartja.

Megtöltetvén a verem az előbb mondottak szerint, a párolgás elvezetése céljából most 2 köteg szalma helyezendő tetejére s az egész azután sirdombalakulag földdel felhantolandó. Vegyítésre azonban ne vegyünk szemes kovarczhomokot, hanem földet, és pedig félszáraz állapotban. A verem kinyitásakor a makkot éppen csirázni készülő állapotban találjuk, s most már csak arra kell ügyelni, hogy az kevesenként szedessék ki és oly hamar, miként csak lehet, ismét föld alá jusson, nehogy szabad légen állván kiszáradjon vagy felpattanjon.

A kocsános és csertölgymakknak a leírt módon eszközendő épelése annyira jó eredményű, hogy ez irányban akár kezességet is lehetne vállalni.

Miután Magyarországon a kocsános tölgynek gubacsnyerés céljából való tenyésztése is fontos s nagyobb terjedelmű tiszta tölgyvetések is találhatók, e tekintetben van alkalom észleletekre, mivel magtermő éveink is elég gyakoriak.

Hazánkban a csertölgy igen gyakran több éves fiatalosok kijavítására szolgál, miután sokkal gyorsabb növése a más két tölgynél, azoknál kedvezőbb gula-alakkal bír, s mint tűzifa is ez előbbieknél többre becsültetik. Mint haszonfa nem igen értékes, s legfőlebb kerékagynak hasz-

nálják. Inkább hullámos, mint sík vagy hegyes vidéket szeret, s hasonlóan a többi tölgyhöz a déli oldalak lakója.

A kocsántalan tölgymakk kiteleltetése már sokkal nehezebb, s az épelés eredményének biztonságára nem igen lehet számítani.

A kocsántalan tölgymakknak nálunk vermekben nagyban eszközölt épelése bizonytalan eredményre vezetett, miután e makknak könnyen felmelegedhető sajátsága lévén, csirképességét könnyen elveszti.

A kocsántalan tölgymakknak kisebb és nem mély vermekben való épelése mindig jobb eredményeket mutatott föl. A földtöltés alatt, a veremfenéken és az oldalon lévő makk mindig jobban tartotta magát. A változó időjárás a kocsántalan tölgymakkra érzékeny befolyást látszik gyakorolni.

Igy például 1868-ban kimélet alatt levő erdőkben igen sok, míg ellenben az 1870. évi változó téli időjárás alatt egy kocsántalan tölgymakk sem csirázott, sőt az őszi vetés is rossz eredményeket adott; míg ellenben 1868-ban $1\frac{1}{2}$ éves csemeték a Heyer-féle fúróval ültetve, a legszebb eredményt mutatták.

Ezekből látható, hogy a kocsántalan tölgymakknak gyümölcsfák alatt való épelése, mint azt némelyek ajánlják, nagyon is függ az időjárástól s eredménye igen bizonytalan.

Ily viszonyok mellett a kocsántalan tölgymakk épelése legsikerültebb lehet akkor, ha képesek vagyunk ahhoz az időjáráshoz mértén több vagy kevesebb levegőt bocsátani, és ha azt a fagy ellen is kellőleg megóvhatjuk. Ezen czélt következők által érhetnők el.

Egy az erdön felállított födél alatt, hol a szárítás már előbb eszközöltetett, kevertessék össze a makk ho-

mokkal, aztán szellőztessék vagy takartassék be, a mint azt az időjárás kívánja, időközönként megforgattatván. Ez eljárást ugyan még nem kísérlettem meg, azonban a legelső magtermő évben keresztül fogom vinni.

Kéretnek azonban mindazok, kik netalán ebbeli tapasztalatokkal birnak, azokat ez évkönyvben közölni.

Őszi vetések kötött talajon nálunk kevésbé sikerülnek, miután hóolvadáskor vagy tartós esőzéseknel a víz a lyukakat megtöltvén, a makk elveszti csírképességét.

Mi a tölgyvetést illeti, egyáltalában legelőnyösebb a tavaszi vetés, miután a makkot a hátrányos időjárás, a fagy és egérpusztítás ellen legjobban lehet megóvni, s azon kívül a makk is korábban és erőteljesebben csírázik.

A nálunk tapasztalható munkaerő hiányában csak május közepén befejezhetett kocsános tölgyvetés nemcsak hamarább kelt, mint az őszön és ápril elején történt vetés, hanem a csemeték egy és ugyanazon művelési helyen sokkal erőteljesebbek is voltak.

A lyukak és pásztáknak őszkor való elkészítése nálunk nem vezetett célhoz, mert a talaj meglazításával a nedvesség mélyebb rétegekbe huzodván, a talaj felülete megkérgesedett, ennélfogva a makk vagy későn csírázott, vagy elveszett.

Javítások alkalmazásánál, ott hol az egérpusztítástól kell félni, s hol a tölgyek még lombosak, a tisztásokat, hogy felismerhetők legyenek, meg kell a lombalomtól tisztítani, s legjobb a makkot a Gwinner-féle kalapácsal elvetni, mert ezáltal az egerek elől inkább el van rejtve.

Nagyobb vetéseknél, hol különösen a lyukkészítést, elvetést és befödést egy és ugyanazon munkás teljesíti, igen nehéz a munkát ellenőrizni, miért nem ritka eset, hogy egy lyukba több makkot tesz, s aztán a vetés bok-

rosan áll, vagy másutt a makkot igen vastag földréteggel takarja s az aztán nem tud keresztül törni, vagy hogy néhol a lyukat sem lazítja kellőleg mélyen.

Ajánlatos tehát, hogy az erősebb munkások lyukakat készítvén, a makkot gyermekek vessék, az ujjnyi vastag befödést pedig egy külön munkás-szakasz kézzel eszközölje.

Tiszta vetésnél alkalmasnak mutatkozott 3—4' sorktáv és 2' csemetetáv.

S. E. Tölgyvetést illeti, egyáltalában legelőnyösebb a tavaszi vetés, mintán a makkot a hártrányos időjárás, fagy és egérpusztítás ellen legjobban lehet megvéni, s azon kívül a makk is korábban és erőteljesebben csírázik.

A nálunk tapasztaltakból munkacseré hiányában csak majdné középen befészkelhetett kocsános tölgyvetés nemcsak hamarabb kelt, mint az őszi és áprili elején történt vetés, hanem a csemeték egy és ugyanazon művelési helyen sokkal erőteljesebben is voltak.

A lyukak és pásztákban őszkor való elkészítése nálunk nem vezetett célhoz, mert a talaj megfagyásával a nedvesség mélyebb rétegekbe húzódván, a talaj felszlete megkérgecsélt, emiatt egy a makk vagy későn csírázott, vagy elvesszett.

Javítások alkalmazásánál, ott hol az egérpusztítástól kell félni, s hol a tölgyek még lombosak, a tisztásokat, hogy feltárhatók legyenek, meg kell a lombalomtól tisztítani, s legjobban a makkot a Gwinner-féle kalapácsal elvetni, mert ezáltal az egerek elől inkább el van rejtve.

Nagyobb vetésekknél, hol különösen a lyukakészítést, elvetést és befödést egy és ugyanazon munkás teljesíti, igen nehéz a munkát ellenőrizni, miért nem ritka eset, hogy egy lyukba több makkot tesz, s aztán a vetés dok-

való általános megjelölésére nem lehet tekintettel a választmány nem tartja szükségesnek a választmányatokat megkérni, hogy a közgyűlés alkalmával Pestre utazó tagok számára a rendes közgyűlések alkalmával engedélyezzenek szobát mérsékelt szállással díjt engedyezve.

II. Elnök ur, vonatkozóan a földművelési miniszternek a múlt választmányi ülés jegyzőkönyvében foglalt feladatokra.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1870. évi novemberhó 3-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Elnökölt: Tisza Lajos első alelnök.

Jelenvoltak: Wagner Károly másod-alelnök, Divald Adolf, Eleőd Józsa, Mednyánszky Dénes báró, Scholz Rezső választmányi tagok és Bedő Albert egyesületi titkár.

I. A folyó évi szept. hó 11-én tartott választmányi ülés az idei rendes közgyűlés elhalasztását, s ehhez képest egy Pestre összehívandó rendkívüli közgyűlés megtartását határozván el, elnök ur felhívja a választmányt, miszerint a közgyűlésnek mikor és mely helyiségben leendő megtartása iránt határozzon.

Az igazgatóválasztmány a rendkívüli közgyűlést folyó évi decemberhó 18-án reggeli 10 órára határozza összehívni, kimondván egyuttal, hogy a rendes közgyűlések tárgyát képező szakbeli kérdések a jelenlegi egy napra kitűzött rendkívüli közgyűlésen nem fognak tárgyalatni, miről az egyleti tagok annak idején a közgyűlés tárgysorozatának közzétételével értesítendőek. Az elnökség továbbá felkérte, hogy a közgyűlés számára szükséges helyiségül az „Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület“ köztelkén levő kisteremnek szíves átengedését eszközölje ki. Végül tekintettel arra, hogy a vidéki tagtársaknak a téli időben

való általános megjelenhetésére nem lehet számítani: a választmány nem tartja szükségesnek a vasuti társulatokat megkérni, hogy a közgyűlés alkalmából Pestre utazó tagok számára a rendes közgyűlések alkalmával engedélyezni szokott mérsékelt szállítási díjt engedélyezzék.

II. Elnök ur, vonatkozással a földművelési minisztériumnak a mult választmányi ülés jegyzőkönyvében foglalt intézményére, melylyel a ministerium azon óhajtasát fejezi ki, hogy az egyesület a Divald Adolf és Wagner Károly urak által kiadott erdészeti műszótárnak újabb kiadását eszközölné, felkéri a választmányt, hogy a kiadás iránt való elvi nézetét közölné.

A választmány az erdészeti műszótár újabb kiadását elvileg helyeselvén, elnök ur a könyv jelenlevő szerzőit, mint tulajdonosokat a kiadási feltételek közlésére kéri fel.

Divald A. és Wagner K. urak készek az erdészeti műszótárt ujabban átdolgozva, az egyesület kiadása alá bocsátani olyképen, hogy az egyesület által részükre, ezen 800 példányban eszközzendő és példányonként 2 frtért áruba bocsátandó második kiadás átdolgozásáért nyomtatott ivenként 10 forintnyi munkadíj adassék.

Az igazgatóválasztmány, tekintve a szerzők által tett és minden anyagi haszonról lemondó feltételt, valamint azt is, hogy az egyesületnek nem lehet célja, mikép ilyenemű könyvkiadások esetében a kiadási költségen felül befolyható jövedelmet a szerzők rovására megtartsa: az erdészeti műszótárnak a szétküldendő tiszteletpéldányok számával együttesen nyolczszáz példányban eszközzendő és példányonként két forintért áruba bocsátandó kiadását az egyesület részére közgyűlési jóváhagyás reményében és szerzők kijelentett beleegyezésével olyképen vállalja el, hogy az eladandó példányok után befolyó pénzből először

a műszótár kiadása folytán felmerült összes költségek, ideértve a szerzőknek a mű megjelenésekor nyomtatott ivenként adandó tíz forintnyi munkadíjt is, levonatnak, illetőleg az egyesületnek megtéríttetnek, az ezután fennmaradó pénzösszeg pedig a műszótár meglevő példányaival együtt szerzőknek szolgáltatik át.

III. A földművelési ministerium folyó évi 21383. szám alatt kelt leiratával a gróf Migazzy Vilmos és özv. gróf Migazzy Jánosné közt fennforgó erdőzárlati, illetőleg erdőhasználati kérdésre vonatkozó ügyiratokat véleményezés végett küldvén meg, Scholcz tagtárs ur és Bedő egyleti titkár a kívánt szakvélemény kidolgozására oly hozzáadással kéretnek fel, hogy azt további intézkedés végett a jövő választmányi ülés elé terjesszék.

IV. Divald A., mint a f. évi februárhó 28-án tartott választmányi ülés II. szám alatti határozatával kiküldött bíráló bizottság előadója jelenti, hogy az Illés tagtárs által írt „Erdőtenyésztéstan“ című könyv az egyesület által való és az előbb idézett választmányi ülés határozatának értelmében eszközöndő egyesületi kiadásra érdemes, és hogy ezen kiadás olyképen volna foganatosítandó, hogy az egyesület a kérdésben forgó könyvet a szerzővel egyetértőleg és több alkalmas nyomdának a nyomtatási költségek felől való megkérdeztetése után választandó nyomdában, szerző gondozása mellett kilenczszáz hatvan példányban nyomassa ki; az összes példányok pedig kinyomtatás után az egyesületnek átadatván, első sorban és mindaddig az egyesület javára értékesíttessenek, míg a kiadási összes költségek az egyesületi pénztár számára megtéríttetnek, az ezután fennmaradó példányok pedig szerzőnek szolgáltatassanak át.

A választmány a bíráló bizottság jelentésében foglalt javaslatot helyeselvén, az elnökséget kéri fel, hogy a

kérdésben forgó könyvnek a javaslat értelmében leendő kiadása iránt intézkedjék.

V. Elnök ur a tagokat netaláni indítványaik megtételére kérven fel, Divald A. előadja, hogy ő és Wagner K. tagtárs néhány év előtt az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” által felszólítottak, hogy az erdészet főbb ágait külön tárgyaló tankönyveket, valamint egy az egész erdészetet encyclopædicus leirással magában foglaló művet is írának, mely esetben kész lenne a gazdasági egyesület számukra a magánosok által a fennebbi cél előmozdítására aláírt 200 darab arany tiszteletdíjat, és a kormány által e célra megadni szándékozott 1000 forintnyi könyvkiadási költségpótlékot oly feltétellel kiszolgáltatni, hogy az illető tankönyvek nyomtatott ivenként 10 krajczáron bocsáttassanak áruba.

Indítványtevő és társa a kérdésben forgó költségpótlékot a kiadandó tankönyvek után felmerülő költségekkel és az eladásból várható jövedelemmel összehasonlítván, úgy találták, hogy érzékeny anyagi kár nélkül említett művek megírására és kiadására a fennebbi feltételek mellett nem vállalkozhatnak, minélfogva tekintve azt, hogy az erdészeti egyesület az alkalmas szakmunkák kiadásának eszközzését alapszabályai szerint is feladatának tekinti, s hogy egy ily kiadást már el is vállalt: kérést intéznek az egyesülethez az iránt, ha kész lenne-e az általuk irandó erdészeti tankönyvek kiadására oly feltétel alatt, a mint ezt az Illés tagtárs által irt erdőműveléstan kiadásánál is elvállalta, a kiadási költségeket megtérítés mellett előlegezni?

Az igazgatóválasztmány a kérést elvben teljesíthetőnek ismervén, eldöntés végett a folyó évi rendkívüli közgyűlés elé terjeszti, egyszersmind pedig felkéri az in-

dítványtevő urat, hogy ezt megelőzőleg a kiadandó tankönyvek kiadási költségére vonatkozó részletes adatokat az elnökséggel közölje.

VI. A titkár jelenti, hogy az „Erdészeti kézi könyvre“ és az „Erdészeti kistükörre“ versenyzett pályaműveknek bírálói jelentéseiket előterjesztették, s hogy ezek szerint mindkét pályázatnál a díjak kiadandók.

Az igazgatóválasztmány a pályázat eredményének kihirdetését s a pályadíjak kiadását a folyó évi rendkívüli közgyűlés teendői közé veszi fel.

VII. A titkár a következő alapítótagekat jelenti be: Brusek Henrik, Fliegl Nándor, Pellion Lajos, Akantisz Rezső, Vadászfy Jenő, Czizer Károly, Barta Frigyes, Micsky Zsigmond, Várjon Géza, Tomcsányi Gyula, Kreybig László és Aschenbrier Ágoston urakat külön-külön kötvényben biztosított 100 frtnyi alapítvánnyal.

Az egyesület a tisztelt alapítóknak hazafias áldozataikért elismerő hálás köszönetét nyilvánítja.

Láttam: *Tisza Lajos,*
alelnök.

Hitelesítik: *Divald Adolf,*
Scholcz Rezső.

Jegyzette: *Bedő Albert.*

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1870. évi szeptemberhó 11-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Keglevich Béla gróf elnök, Tisza Lajos alelnök, Divald Adolf, Divald József és Scholcz Rezső választmányi tagok.

I. Elnök előadja, hogy Récsei Pap Albert ur, a Kolozsvárra kitűzött f. évi közgyűlés ügyvezetője, az egyesület titkárához intézett levelében arról tudósít, hogy az érdekelt vidéki közönség a rendkívüli esős időjárás, a figyelmet lekötve tartó hadi események és a vasuti közlekedés bizonytalansága folytán az idei közgyűlés elhalasztását kívánatosnak ismeri.

Az igazgatóválasztmány, tekintettel a rendkívüli időviszonyokra, a komolyabb küleseményekre és különösen a Kolozsvárra irányuló vasuti közlekedésnek ez idő szerinti bizonytalanságára: a folyó hó 25—30-ig kitűzött közgyűlés meg nem tartását határozza el, miről az egyesületi tagok az elnökség által a hírlapok útján oly hozzáadással lesznek értesítendőek, hogy a sürgősebb ügyek tárgyalása végett még ez évben rendkívüli közgyűlés fog Pestre összehívadni, s hogy egyuttal a vasuti és gőzhajózási társulatok is tudósíttatnak, miszerint a kolozsvári közgyűlésre vonatkozó utazási kedvezmény az egyleti tagok által igénybe nem vétetik.

II. Olvastatik a magy. kir. földművelési ministerium következő leirata:

Az Országos Erdészeti Egyletnek Budán.

Folyó évi július 21-én 234. szám alatt kelt felterjesztése folytán értesitem az egyletet, hogy teljesen méltányolva azon szolgáltatokat, melyeket az egylet az idézett iratában elsorolt szakmunkák kiadása által a hazai erdészetnek teend, az egyletet ezen vállalatában anyagilag is gyámolítani óhajtom s az egylet által czélbavett szakmunkák kiadására nyolczszáz forintnyi államsegélyt engedélyezek, mely összeget az egylet elnökének szabályszerűen bélyegzett nyugtájára a pesti m. k. adóhivatalnál folyóvá is tettem.

Midőn a magyar erdészeti szakirodalom ezen újabb gyarapodása felett örömet nyilvánítanám,¹ egyuttal azon meggyőződésemmnek adok kifejezést, hogy a magyar erdészeti szakmunkák tanulmányozása, valamint az idegennyelvű jeles szakirodalmak hasznosítása csak az esetben lesz a magyar olvasó által előnnyel eszközölhető, ha az egy lehető tökéletes magyar erdészeti műszótár által lesz támogatva.

Mintán az első ily műszótár, melyet Divald és Wagner urak adtak ki, első kiadásában teljesen elfogyott, kívánatos volna, ha az egylet, mint e célra legilletékes közeg ezen elismert jelességű műszótárnak újabb, esetleg a szükséghez képest bővített kiadását mielőbb létrehozná.

Vonatkozással az egylet felterjesztésének azon részére, melyben az egylet számára évenkénti javadalmazást óhajt, készséggel kinyilatkoztatom, hogy az egyletet közhasznu működésében ezentúl is kész vagyok, a mennyiben az e célra rendelkezésemre állandó alap engedendi, megfelelőleg támogatni.

Kelt Pesten, 1870. szept. 4.

Szlávy József s. k.

A választmány a folyó évre adott pénzbeli javadalmazást az egyesület nevében köszönettel fogadja s az elnököt felkéri, hogy azt az erdészeti műszótár kiadását illetőleg történendő megállapodás eredményével együtt minster ur ő nagyméltóságának írásban is tudomására hozza, egyuttal pedig a kérdésben forgó műszótár kiadása iránt való tárgyalást a jövő választmányi ülésre tüzi ki.

III. Alapító-tagokká vétetnek fel: Eibl Gusztáv, Halácsy Kálmán, Horváth Imre, Legányi Géza, Molcsány Gábor, Dezseri Rudnyánszky Pál, Székely Mihály, Füzy Dénes és Barcsay Ábrahám urak külön-külön kötvényben biztosított 100 frtnyi alapítvánnyal, továbbá Száybely Nórbert ur készpénzben befizetett 100 frtnyi alapítvánnyal. Az egyesület a tisztelt alapítóknak hazafias áldozataikért elismerő hálás köszönetét nyilvánítja.

Évdijas tagokká vétetnek fel: Korény Gyula, Halliárszky Sámuel, Lázár Farkas, Schobel Károly, Wilhelm György és Bauholz Károly urak.

Láttam: *Keglevich Béla.*

Hitelesítik: *Divald Adolf.*

Jegyzette: *Scholz Rezső.*

Divald József.

Az Orsz. Erdészeti Egyesület 1870. évi decemberhó 18-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Keglevich B. gróf, elnök; Divald A., Kádár I., Lónyay G., Luczenbacher P., Major P., Prindl A., Scholcz R. választmányi tagok, és Bedő A. egyleti titkár.

I. A titkár felolvassa a gróf Migazzy Vilmos ur és n. gróf Migazzy János özvegye közt fennforgó erdőhasználati ügyre, a mult választmányi ülés határozatához képest általa és Scholcz R. választmányi tag által adott szakvéleményt.

A választmány e véleményt elfogadván, annak a földművelési ministeriumhoz való felterjesztésére az elnökséget kéri föl.

II. A titkár előadja Illés N. tagtársnak a futóhomok beerdősítése és az erdészeti vándor-tanárok alkalmazása ügyében beterjesztett és a közgyűlés által a választmánynak kiadott javaslatot.

Luczenbacher Pál tagtárs az előbb érintett javaslattal kapcsolatban indítványozza, hogy az egyesület a czélból, miszerint a futóhomok beerdősítésére gyakorlatilag adhasson példát, vásároljon legalább 500 holdnyi futóhomok-területet, s azt sikerült beerdősítés útján adja el.

Ezen indítványok tárgyalására a választmány Major P. elnöklete alatt, Divald A., Luczenbacher P., Scholz R. és Bedő A. urakból álló bizottságot azon

utastással küldi ki, hogy a fennforgó tárgyakra vonatkozó véleményes jelentést az igazgató válaszmánynak mielőbb mutassa be.

III. Luczenbacher P. tagtárs Amerikában szerzett tapasztalatai alapján szóbeli ismertetését adja az ott utca- és utkövezet helyett alkalmazásban levő s ugy tartósság, mint költség és czélszerűség tekintetéből is igen előnyösnek ismert faburkolati rendszernek, s indítványozza, hogy az egyesület ezen faburkolatnak tanulmányoztatása, és ehez képest hazánkban való netaláni alkalmazása iránt illetékes helyen tenne lépéseket.

A válaszmány a t. tagtárs által előadott ismertetésből azon meggyőződésre jött, hogy a kérdésben forgó amerikai faburkolati rendszer hazánkban is alkalmazható lehet, minélfogva felkéri előadót, hogy indítványát írásba foglalva adja be, megbizván egyuttal az elnökséget, hogy e közérdekű indítványt a m. k. minisiterelnök urhoz, mint a fővárosi közmunkák tanácsának elnökéhez és a közmunka- és közlekedési minisiteriumhoz az egyesület nevében pártolólág terjessze fel.

IV. A titkár jelentésére tudomásul vétetik, hogy Halácsy Kálmán erdész ur 100 frtnyi alapítványát az egy-let pénztárába készpénzben befizette.

Láttam : *Keglevich Béla*,
elnök.

Jegyzette : *Bedő Albert*,
titkár.

Hitelesitik : *Prindl András*,
Kádár István,
válsztm. tagok.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 1870-ben.

Alapító tagok.

Készpénzben alapítottak:

	Alapított tőke. Forint
Almásy Pál földbirtokos, l. Pest	200
Andrássy Manóné grófnő, l. Pest	100
Asztalos Albert erdőmester, l. Slovinka	100
Árvai közbirtokossági uradalom	200
Batthyány Fülöp herceg, l. Bécs	200
Batthyány Ferencz gróf, l. Gyimótfalva	100
Baiersdorf Adolf fakereskedő, l. Bécs	500
Bezsán János báró földbirtokos, l. Győr	100
Bikkal Nándor m. k. erdőmester, l. Hradek	100
Bozó Pál földbirtokos, l. Szirák	300
Cs. k. sz. államvasut-társulat , l. Bécs	200
Coburg Koháry Ágoston herceg, l. Pest	500
Debreczen sz. k. város	200
Diósgyőri m. k. államjavak igazgatósága	200
Divald Adolf m. k. osztálytanácsos, l. Buda	100
Esztergomi érseki káptalan	100
Fiume sz. k. kikötő-város	100
Götz Károly fakereskedő, l. Bécs	100
Götz Fülöp fakereskedő, l. Bécs	100

	Alapított tőke. Forint
H alácsy Kálmán erdész, l. Temes-Ságh	100
H aynald Lajos kalocsai érsek	100
H ermann Imre erdőmester, l. Rónya	100
H radeki m. k. államjavak igazgatósága	100
J ankovich Gyula gróf földbirtokos, l. Daruvár	500
J ózsef cs. k. főherczeg	300
K assai közgyűlés	100
K olozsvári m. k. bányai igazgatóság	100
K ugler József m. k. erdőmester, l. Arad	100
L eveleki Molnár Ágoston földbirtokos, l. Levelek	100
L ippai m. k. államjavak igazgatósága	100
L o-Presti Lajos báró, l. Pest	100
M armaros-szigeti m. k. bányai igazgatóság	300
N agyvárad i. sz. káptalan	100
N agybányai m. k. bányai igazgatóság	100
N ógrádmegye gazdasági egyesülete	100
N ógrádmegyei hölgyek alapítványa	342
Ó -budai m. k. államjavak igazgatósága	100
P annonhegyi főapátság	100
P esti ifjak alapítványa	500
P esti első takarékpénztár	100
P écskai m. k. államjavak igazgatósága	100
R ezucsek Antal zirczi apát, l. Zircz	100
S cherffel Robert m. k. főerdész, l. Lugos	100
S chönborn Ervin gróf, l. Munkács	300
S chrittwieser József m. k. gépészmérnök, l. Buda	100
S elmeczi m. k. főbányagrófi hivatal	400
S imon Vincze prépost, l. Csorna	100
S ina Simon báró, l. Pest	500
S óvári m. k. sóbánya igazgatóság	100

	Alapított tőke. Forint
Szaniszló Ferencz nagyvárad püspök	200
Szathmár-Némethi város	100
Száybely Norbert m. k. erdész, l. Valemare	100
Szentiványi család rónyai uradalma	200
Szomolnoki m. k. bányaigazgatóság	100
Thieriot Albert cs. k. erdőtanácsos, l. Triest	100
Tisza Kálmán földbirtokos, l. Geszt	100
Temesvári m. k. államjavak igazgatósága	100
Ungvári m. k. államjavak igazgatósága	100
Weszprémi káptalan	100
Vodianer Albert báró, l. Pest	100
Wenckheim Károly gróf, l. Gerla	100
Zalka János püspök, l. Győr	100
Zalamegye gazdasági egyesülete	100
Zichy Domokos gróf, l. Lugos	100
Zombori m. k. államjavak igazgatósága	100

Magyar urbéri kötvényekben.

Bánffy Albert báró földbirtokos	100
Bedő Albert egyesületi titkár	100
Divald József m. k. számtanácsos	100
Forgách Kálmán gróf földbirtokos	100
Hudoba Gusztáv m. k. bányapénztárnok	100
Kalocsai érseki káptalan	100
Keglevich Béla gróf	250
Kremser János m. k. erdőmester	100
Podhrágyi Popper Lipót földbirtokos	300
Stanislaw Simon m. k. erdész	100
Scholz Rezső m. k. erdőtanácsos	100
Teleky Domokos gróf id., földbirtokos	100
Wessely János erdő-inspector	100

Alapítványi kötvényekben.

	Tartozott.	Fizetett.
	frt.	frt.
A czél Péter földbirtokos, l. Arad	25	25
A czél Lajos báró földbirtokos, l. Pest	10	10
Al másy Edmund földbirtokos, l. Terenye	40	40
Al másy Edmundné Gyürky Lilla, l. Terenye	20	20
And rásy György gróf, l. Bécs	5	5
And rásy Aladár gróf, l. Pest	20	20
And rásy Manóné grófnő, l. Pest	30	—
And rásy Gyula gróf, l. Buda	10	10
A ugusz Antal báró földbirtokos, l. Buda	5	—
A kantisz Rezső közalap. erdész, l. Znyováralja	—	—
A schenbrier Ágoston m. k. erdész, l. Szwarin	—	—
Sz. -udvarhelyi Agotha Lajos m. k. számtiszt, Buda	—	—
B alás Vincze m. k. főerdész. l. Budakesz	10	10
B alás Pál m. k. erdész, l. Visegrád	10	5
B atthyány Elemér gróf, l. Dáka	20	20
B atthyány Ödön gróf földbirtokos, l. Rohoncz	5	5
B atthyány Géza gróf földbirtokos, l. Dáka	20	10
B atthyány Lajos gróf özvegye, l. Dáka	10	10
B ánhidý Béla földbirtokos, l. Csermő	5	5
B eniczky Gyula földbirtokos, l. Terbeléd	10	10
B eniczky Ödön földbirtokos, l. Czinkota	5	5
B eust Ödön báró, l. Gyöngyös	10	5
B eszterczebánya sz. k. város	10	—
B ikkal Nándor m. k. erdőmester, l. Hradek	5	5
B ornemissza János báró földbirt., l. Kolozsvár	5	5
B öhm Ferencz főerdész. l. Sályi	5	5
B reunner Ágoston gróf, l. Bécs	5	5
B orszéky Soma m. k. ministeri fogalmazó	—	—
B arcsay Ábrahám földbirtokos, l. V.-Hunyad	—	—
B lascheck Frigyes főerdőmester, l. N.-Károly	5	5
B russek Henrik főerdész, l. Meleghegy	—	—
B arta Frigyes segéderdész, l. Vág-Ujhely	5	—
B uda sz. k. főváros	10	10
C ampione Károly m. k. sóbányaigazg., l. Soóvárt	5	5
C hotek Rezső gróf, l. Korompa	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Csekonits János gróf, l. Zombolya	10	—
Czegléd-város	5	—
Czizer Károly m. k. erdőgyakornok, l. Rahó	5	—
D egenfeld Imre gróf, l. Pest	20	20
Divald Adolf m. k. pénzügym. o. tanácsos, l. Buda .	5	5
Deés-város közönsége	5	5
Denk Adolf m. k. erdőmester, l. M.-Sziget	—	—
Diner Mór fakereskedő, l. Hradek	5	5
Dettrich Florian m. k. ügyész, l. Rózsahegy	5	—
E gri főkapitány, l. Eger	5	—
Elcz Károly gróf földbirtokos, l. Vukovár	10	5
Eperjes sz. k. város	5	5
Erdődy Ferencz gróf földbirtokos, l. Bécs	5	5
Erdődy István gróf földbirtokos, l. Pest	50	50
Eibl Gusztáv m. k. főerdész, l. V.-Hunyad	—	—
F estetich György gróf minster, l. Bécs	50	—
Festetich Pál gróf földbirtokos, l. Pest	20	20
Fülep Lajos m. kir. erdész, l. Milova	5	5
Kis-aponyi Frankner Antal föld., l. Nagy-Emőke .	5	5
Fuchs Szilárd m. k. főerdész, l. Unghvár	10	5
Forberger János m. k. erdőrendező, l. Lippa . . .	10	5
Fliegl Nándor m. k. erdész, l. Zalathna	5	—
Füzy Dénes m. k. erdőmester, l. Lugos	—	—
G erdovicháki Ernust Kelemen földbirt., l. Olád .	5	—
Girsik János m. k. erdőtanácsos l. N.-Bánya . . .	5	5
Ghyczy Ignác földbirtokos, l. Pest	5	5
Ghyczy Kálmán földbirtokos, l. Pest	5	5
Gombossy János, m. k. bányagazgató l. Diósgyőr .	5	5
Gyürky Ábrahám gróf földbirtokos. l. K.-Terenye	25	25
Gyürky Ábrahámné szül. Orczy Sarolta bárónő l. K.-Terenye	25	25
Garlathy Kálmán m. k. főerdész, l. Rékás	5	5
Giller János uradalmi főerdőmester, l. Környe . .	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Girtl Adám főerdész, l. Bakonya	—	—
Geisinger József m. k. erdész, l. Palánka	—	—
Görgei Géza k. tanácsos, l. Hradek	5	5
Hajnik János államjavak igazgatója, l. Temesvár	10	10
Hajós József kir. tanácsos, l. Pest	5	5
Haske Emil főerdész, l. Kassa	15	10
Hideghéthy Antal földbirtokos, l. Pest	10	10
Hoffmann Sámuel fakereskedő, l. Hradek	5	—
Hoffman Sándor m. k. min. fogalmazó Budán	5	5
Huszly Károly kispópost, l. Debreczen	5	5
Horváth Imre m. k. erdész, l. Dorgos	—	—
Igló szepességi város	5	—
Inkey József földbirtokos, l. Pestm. Iharos-Berény	10	10
Ivánka Imre orsz. képviselő l. Pest	5	5
Illés Nándor erdőakadémiai rk. tanár, l. Selmech	5	5
Joász Alajos m. k. erdész, l. Diósgyőr	5	5
Karácsonyi Guido gróf, l. Buda	10	5
Kassa sz. k. város	20	—
Kárász Imre földbirtokos, l. Szeghalom	5	5
Kádár István alapítv. erdőmester, l. Pilis-Maróth	10	5
Kecskemét sz. k. város	5	—
Kelemen Albert földbirtokos, l. Szerep	10	—
Kelemen Sándor földbirtokos, l. Szerep	10	—
Kende Kanut földbirtokos, l. Pest	5	5
Kigerl János m. k. számtiszt l. Buda	5	5
Kolozsvár sz. k. város	5	—
Kohn Nátán fakereskedő, l. Hradek	5	5
Kolba Sámuel fakereskedő, l. Hradek	5	5
Kovács Sándor földbirtokos, l. Losoncz	5	5
Kremser János m. k. erdőmester, l. Rékás	5	5
Krivoss András fakereskedő, l. Hradek	5	—
Kugler Lajos m. k. erdész, l. Sistarovecz	5	5
Kuchinka Ferencz földbirtokos, l. Czinóbánya	5	—
Kaczvinszky Victor prépost, l. Jászó	5	—
Koncz Imre m. k. főerdész, l. Vajda-Hunyad	—	—
Kosztka Vilmos m. k. aknatiszt, l. Soóvár	—	—

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Kreybig László m. k. erdőgyakornok, l. Bocskó	—	—
Klipunovszky Károly m. k. jószágig. Kolozsvár	5	5
Láng Gábor m. k. erdész, Kozora	5	5
Laszly István földbirtokos, l. Losoncz	5	5
Lázár Jakab m. k. erdőmester, l. Fogaras	5	5
Lehoczky János fakereskedő, l. Hradek	10	—
Lipthay Béla báró földbirtokos, l. Pest	5	5
Lónyay Gábor földbirtokos, l. Pest	10	10
Laitner Elek városi erdőtanácsos, l. Nagy-Bánya	5	—
Laczkó Elek m. k. számtiszt, l. Hradek	5	5
Lőcse sz. k. város	5	—
Legányi Géza m. k. erdész, l. Buda	—	—
Majthényi László báró földbirtokos, l. Pest	10	10
Maltsek Gusztáv m. k. jószágigazgató, l. Kula	5	5
Marczibányi Antal földbirtokos, l. Pest	5	5
Markos György m. k. jószágigazgató, l. Ungvár	5	5
Maros-Vásárhely sz. k. város	10	5
Mátray Mihály földbirtokos, l. Maczonka	5	—
Mednyánszky Dénes báró földbirtokos, l. Selmecz	5	5
Mikó Béla m. k. kohótiszt, l. Rézbánya	5	5
Mikó Péter fakereskedő, l. L.-Sz.-Miklós	10	5
Marschan József jószágigazgatósági titkár l. Hradek	5	5
Máday Izidor m. k. ministeri titkár	—	—
Major Pál m. k. ministeri tanácsos	—	—
Micsky Zsigmond földbirtokos	—	—
Molesány Gábor m. k. erdész, l. N.-Bánya	—	—
Nagy György földbirtokos, l. Ér-Semjén	10	5
Nachtnebel Ferencz m. k. erdőmester l. Lippa	5	5
Nádasdy Lipót gróf, l. Pest	5	5
Német Sámuel ügyvéd l. Pest	5	5
Papi Balogh Péter ny. gazdas. tanintézeti igazgató, l. Debreczen	10	—
Pálffy Antal herczeg, l. Malaczka	10	5

	Tartozott. Fizetett.	
	frt.	frt.
Pálffy József gróf, l. Pozsony	20	20
Pálffy István gróf, l. Pozsony	5	5
Pálffy János gróf, l. Pozsony	10	—
Pálffy Mórícz gróf altábornagy, l. Szomolány . .	5	5
Pécs sz. k. város	50	25
Pest sz. k. város	6	—
Ifj. Pfeiffer József földbirtokos, l. Bécs	—	—
Piller Gedeon földbirtokos, l. Peklén	10	5
Plech József városi erdész, l. N.-Lipese	5	5
Prély István ügyvéd, l. Pest	5	5
Prindl András m. k. erdőmester, l. Visegrád . . .	5	5
Prugberger József m. k. bányagazg. l. M.-Szigeth	10	5
Plech József városi erdész, l. N.-Lipes	—	—
Pirkner Ernő m. k. erdész	—	—
Pellion Lajos m. k. erdőgyakornok, l. Kolozsvár .	—	—
Ranolder János püspök, l. Veszprém	10	10
Repeczky Ferencz földbirtokos, l. Kis-Terenye .	5	5
Récsei Pap Albert főerdész, l. Kolozsvár	5	5
Reichl Adolf fakereskedő l. Hradek	5	—
Rimamurányi völg yi vasmű-társulat, l. Rima-Brezó	10	—
Rosenthal Jakab földbirtokos, l. Losoncz	15	—
Ruttner Antal m. k. erdész, l. Perecsény	5	5
Dezseri Rudnyánszky Pál m. k. erdész, l. Lyutta	5	5
Reich Adolf fakereskedő Liptó-Hradek	5	—
Rényi György m. k. honvéd-kapitány, l. Pest . .	—	—
Sárospataki közbirtokosság, l. Sárospatak . . .	10	—
Schiffel Károly m. k. erdész, l. Uj-Hutta	5	5
Soprony sz. k. város	5	5
Stern Jakab fakereskedő, l. Hradek	10	10
Scheint Adolf m. k. erdőmester, l. Ungvár	5	5
Szakolcza sz. k. város	5	—
Szapáry Imre gróf, l. Pest	10	10
Solcz Gyula m. k. erdőmester, l. Diósgyőr	5	5
Schusselka Gusztáv üveggyáros, l. Gyertyánvölgy	10	5

	Tartozott.	Fizetett.
	frt.	frt.
Széchenyi Gyula gróf, I. Soprony	5	5
Szilárdy Ödön földbirtokos	5	5
Szombathelyi káptalan, I. Szombathely	5	5
Szmrecsányi Nátán m. k. irodavezető, I. Hradec	5	5
Szontágh Tivadar földbirtokos, I. Dolány	15	10
Szőcs Károly okl. erdész, I. Fejérszék	5	5
Szunyoghy Albert földbirtokos, I. Eszlár	10	10
Szenttornyai Schossberger Henrik, I. Pest	—	—
Szászváros-szék tisztelt közönsége	5	—
Scherffel Samu k. erdőtanácsos M.-Sziget	—	—
Spéry Lipót k. erdőmester, I. Bustyaháza	—	—
Székely Mihály m. k. erdész, Buda	—	—
Tisza Lajos földbirtokos, I. Pest	10	10
Tisza László földbirtokos, I. Torda	15	15
Temesvár sz. k. város	5	—
Török Sándor országgy. képviselő, I. Pest	10	—
Treis János erdőbíró, I. Sályi	5	5
Terbócs Bertalan m. k. erdész, I. V.-Hunyad	—	—
Tomcsányi Gyula k. erdész, I. Gödöllő	—	—
Ujvidék sz. k. város	5	—
Vallás- és közoktatási ministerium , I. Buda	10	—
Vertány Lajos m. k. erdőgyakornok, I. Buda	5	5
Veszprém sz. k. város	5	5
Versecz sz. k. város közönsége	10	—
Vadászfy Jenő közalap. erdőgyakornok, Mislye	—	—
Várjon Géza igazg. titkár, M.-Sziget	—	—
Wagner Károly m. k. erdőtanácsos, I. Selmecz	10	5
Wenckheim Béla báró, I. Buda	5	—
Wenckheim László báró, I. Körösladány	5	5
Zay Albert gróf, I. Zay-Ugrócz	10	10
Zichy Nep. János gróf, I. Lengyeltóli	10	10
Zilah-város közönsége	5	10

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Zuzky Károly közjegyző, Liptó	10	—
Zuzkyn Mihály m. k. erdőgyakornok	10	—
Zarka Miklós pénzügyministeri titkár, Buda	—	—

Pártoló tagok.

Albrecht es. k. főhg. óvári és bellyei uradalmi	105	105
Eszterházy Miklós gróf, l. Tata	50	—
Kassa sz. k. város közönsége	64	—

Évdijas tagok.

Alberthy Károly, l. Kis-Kemencze	5	5
Adriányi Antal k. erdész, l. Teplicska	5	5
Adriányi Arnold erdőtitkár, l. M.-Szigeth	5	5
Adriányi János kir. b. tanácsos, l. Miskolcz	5	5
Akantisz Rezső erd. segéd, l. Sellye	5	5
Aschenbrier Ágoston m. k. erdész l. Szvarin	5	5
Aue József erd. ellenőr l. Verőcze	5	5
Agotha Alajos m. k. erdész, l. Déva	5	5
Asboth Károly m. k. erd. titkár, l. Lipppa	5	5
Ifj. Alman András m. k. fogalmazó, l. Selmecz	—	—
Arcz Károly m. k. erdész l. Zalathna	—	—
Aladits István m. k. titkár, l. Temesvár	5	5
Alberthy Gusztáv m. k. erdész, l. Fekete-Vág	5	5
Babics József főerdész, N.-Megyer	5	5
Balázs Árpád gazd. tanár, l. Keszthely	5	5
Balzár Venczel erdőmester, l. Szt.-Márton	8	5
Bartha Béla kir. táblai ülnök, l. Pest	5	—
Beauregard Lajos főerdész, l. Polonka	5	5
Beke Gyula bányaigazgató, l. Zsemle	5	5
Benyovszky Lajos földbirtokos, l. Légh	5	5
Berger Károly főerdész, l. Hrochotton	5	—
Boboth Ede erdész, l. Kollos	5	5
Borsitzky Károly főerdész, l. M.-Szigeth	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Barlay Sándor erdész, l. Stubna	10	5
Baranyai Pál, l. Pest	5	—
Belházi Emil m. k. főerdész, l. Diósgyőr	5	—
Berzeviczy Tivadar képviselő, l. Pest	10	10
Idb. Bothó János, l. Sajó-Kaza	10	5
Buday János bányatanácsos, l. Szomolnok	5	5
Bothó János erdőmester, l. Bród	5	5
Bún János ügyvéd, l. Baja	15	—
Bükhel Antal főerdész, l. Nádasd	5	5
Büttner József m. k. raktárgondnok, l. Hradek	5	5
Bradl Károly erdész l. Kassa	5	—
Braun Károly erdész, l. Faina	5	5
Brandl József főerdész, l. Bellatinceze	5	5
Brenner Miklós pénzügyministeri fogalm., l. Buda	10	—
Brunner Károly erdész, l. Nyiradony	5	5
Brusek Henrik erdőbíró, l. N.-Röcze	5	5
Brecz Sándor erdőmester, l. Dobsina	5	5
Biellek István m. k. erdész, l. Bród	5	10
Bernáth Dezső ministeri titkár, l. Pest	5	—
Balás Emil m. k. erdész, l. Besztercebánya	5	5
Bauholz Károly bányagondnok, l. Déva	5	—
Cornides Dániel erdész, l. Lőcse	5	—
Colinászy Flóris m. k. erdőszámvivő, l. Hradek	5	5
Csáky Ludmilla grófnő, l. Pest	10	10
Csánk István k. erdész, l. Telye	5	5
Csánk László k. erdész, l. Ságvár	5	5
Császokóczy Mihály k. erdőmester	5	5
Csechmann Ferencz erdész, l. Gada	5	—
Cservenka József erdész, l. Szöllös	5	5
Csiky Sándor orsz. képviselő, l. Eger	10	—
Czobor Adolf erdészeti számvivő, l. Selmeczbánya	5	5
Cseh Lajos m. k. bányatanácsos, l. Kolozsvár	5	5
Campione Ferencz m. k. erdész, l. Vajda-Hunyad	5	5
Csákányi Ágoston m. k. tisztartó l. Arad	5	5
Danhelovszky Adolf erdőmester, l. Miholác	5	5
Degenfeld Pál gróf, l. Erdőszada	5	—

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Demián Elek erdész, l. Vitanova	5	5
Denk Adolf m. k. erdőmester l. Felső-Vissó	5	5
Deván Károly orvostudor, l. Pozsony	5	5
Dezseri Rudnyánszky Pál k. erdész, l. Lynta . . .	5	5
Dipold Imre m. k. erdész, l. Lippa	5	5
Dittrich Lajos m. k. erdőmester, l. Gödöllő	5	5
Draschdianszky János m. k. erdész, l. Tóthvárad .	5	5
Draskóczy Gyula földbirtokos, l. Pozsony	5	5
Driesz Frigyes m. k. erdőmester, l. Pécs	5	5
Dvorzsák Antal erdész, l. Beremend	9	5
Deitl Ignác m. k. nyug. erdőmester, l. Bojár . . .	5	—
Déván Robert m. k. erdész, l. Apatin	5	5
Eckel Vincze erdész, l. Árvaváralja	5	5
Eckert József főerdész, l. Orahovic	5	—
Eggenhoffer Sebestyén bérlő, l. G.-Mikula	5	5
Eibl Gusztáv főerdész, l. Vajda-Hunyad	5	5
Ehrenhelms János főerdész, l. Ráczkeve	5	4
Eleőd Józsa ügyvéd, l. Pest	10	10
Ellsler Róbert ellenőr, l. Kis-Márton	5	5
Eszterházy Pál herceg, l. Bécs	10	10
Eck Ferencz m. k. erdész, l. Csála	5	5
Fallér Károly erdőmester, l. Fuccine	5	5
Fekete Lajos erd. ak. rk. tanár, l. Selmecz	5	5
Fenczel József fővadász, l. Teplicz	5	5
Fendt Antal erdészeti tanár, l. Kolozsvár	5	5
Festetich Elek gróf, l. Kőszeg	5	5
Fejér Lajos m. k. erdőgondnok, l. Mosnicza	10	5
Felsenfest Ferencz m. k. erdész, l. Predaina . . .	5	—
Fiedler László m. k. nyug. erdőmester l. Teschen .	6	6
Fikker Albert m. k. erdész, l. Kolozsvár	5	5
Finger Victor erdőmérnök, l. Gratzen	5	5
Forgách Gyula gróf, l. Kokova	5	5
Fuchs Frigyes erdőmester, l. Lőcse	5	5
Fugérth Károly erd. számvivő, l. Tolna	5	5
Fürster Péter erdőmester l. Vukovár	5	5
Funk József m. k. erdész, l. Liptó-Revucza	5	5

	Tartozott. Fizetett.	
	frt.	frt.
Füstös Kálmán m. k. erdész, l. N.-Bánya	5	5
Frank Pál k. erdész, l. Rékás	5	5
Frech József erdőmester, l. Morován	5	5
Frits Albert m. k. erdész, l. Paulis	15	5
Farkas Pál erdőmester l. Prankenfalva	5	5
Füzy Dénes m. k. erdőmester l. Lugos	5	5
Gaál Sándor m. k. számtartó, Körösmező	5	5
Galló József m. k. erdőgyakornok, l. Diósgyőr	5	5
Gartner Antal m. k. erdész, l. Szent-Anna	5	5
Geiszler József k. erdész, l. Kobolapojána	5	5
Geizinger József főerdész, l. Palánka	5	5
Gervay Nándor ügyvéd, l. Pozsony	5	5
Girtl Ádám főerdész, l. Bakonya	5	5
Glanz József cs. k. erdész, l. Mihova	8	—
Gogel Konrád főerdész, l. Sz.-Péter	5	5
Gölnér Antal m. k. főerdész, l. Fogaras	—	—
Gömöry Simon l. N.-Kemencze	5	5
Göttmann Ferencz főerdész, l. Simongáth	5	5
Gubodi Sándor orsz. képviselő N.-Kőrös	10	—
Guha Károly m. k. erdész, l. Topánfalva	5	5
Graf Károly m. k. erdész, l. Leukosest	5	5
Gräszmann János főerdész, l. Pilis-Csaba	5	5
Greiner Lajos erdőtanácsos, l. Jolsva	5	5
Greskó Gyula főerdész, Znyováralja	5	5
Gruber Károly m. k. erdőgyakornok, l. Hradek	5	5
Griesbach Károly erdész, l. Rákó	5	—
Griesbach Ede főerdész, l. Pétervásár	5	—
Grund Hugo k. erdőbecslő, l. Vinkovcze	5	—
Grünvald Felix vadász, Viljevo	5	5
Győröcskey Mihály földbirtokos, l. Győröcske	5	5
Glevitzky Sándor városi képviselő, l. Kassa	5	—
Gánovszky Gusztáv m. k. erdész, l. Dombó	5	5
Grummich Adolf m. k. erdész, l. Benyús	5	5
Géczy Lajos m. k. számvivő, l. Sóvár	5	5

	frt.	frt.
Hajek Károly erdőmester, l. Preznicz	5	5
Halácsy Kálmán k. erdész, l. Sághe	5	5
Halmay Ágoston m. k. erdőmester, l. Soóvár	9	5
Hampel Ferencz k. erdész, l. Buggancz	5	5
Hangel Nándor erdész, l. Bács	5	5
Hauszner József m. k. erdőpénztárnok, l. Lugos	5	5
Harczer Antal erdész, l. Rahó	5	5
Harczer Imre főerdész l. Lugos	21	5
Heindl György erdész, l. Bares	16	—
Ifj. Helm Ervin főerdész, l. Murány	5	5
Henszler Lipót számadó, l. Káptalanfalu	10	—
Herczog Adolf m. k. számtartó, l. Beszterczebánya	5	5
Heuffel János gazd. tanácsos, l. Pápa	5	5
Herbster János erdőmester, l. Beremend	5	5
Herczog Károly erdőmester, l. Dombóvár	5	—
Herfourt László erdész, l. Bodóka	5	5
Hidassy Vincze, l. Olápaták	5	—
Hirsch Béla főerdész, l. Arad	5	5
Hirsch István erdész, l. Buda	5	5
Hirsch Menyhért urad. igazgató, l. Eszék	10	10
Hoffmann Antal főerdész, l. Stomfa	5	5
Hoffmann Antal k. erdész, l. Padurány	9	—
Hollósy Frigyes erdőmester, l. Kőrmend	5	5
Horn József erdész, l. Bázos	5	5
Herczog Adolf városi erdész, l. Kassa	5	5
Halbsch Lajos városi erdész, l. Lőcse	5	—
Horváth Antal, tanuló a szőlőszeti intézetben, Kloster-Neuburg	5	5
Horváth Imre k. erdész, Dorgos	5	5
Horváth Ágoston erdész, l. Ó-Kemencze	10	—
Holler Engelbert apát, Szt.-Márton	5	5
Hodum János vadász, l. Rohrbach	9	5
Horecsny Károly erdőgyakornok, l. Sághe	10	5
Huber Mihály urad. igazgató, l. Toros	15	—
Hubert S., l. Temesvár	10	5
Harsányi Gábor földbirtokos, l. Debreczen	5	5

	Tartozott.	Fizetett.
	frt.	frt.
Herman Kálmán urad. erdész, l. Rónya	5	5
Herger János m. k. erdész, l. Dobrocs	5	5
Huber Béla m. k. főerdész, l. Valkó	5	5
Halliárszky Samu ker. erdész, l. Korponán	5	5
Horváth Lajos m. k. erdész, l. Facset	—	—
Hirschbach Károly m. titkár, l. Pécska	—	—
Haberczettel Károly m. k. erdész, l. Isaszegh	5	—
Horváth József m. k. tisztartó, l. Dentán	5	5
Hoffmann Károly m. k. ellenőr, l. Arad	5	5
Ihrig Eberhardt erdőmester, l. Bakócza	5	5
Ihrig Vilmos főerdész, l. Báttaszék	5	5
Illés Jakab k. erdész, l. Ilvamare	5	5
Imre László urad. igazgató, l. Monok	5	5
Jambrich János k. erdész, l. Kissetó	5	5
Jánosy Dénes m. k. számvivő, l. Ungvár	5	5
Járos János m. k. erdőgyakornok, l. Hradek	5	5
Janik Rudolf m. k. honvédőrnagy, l. Nyir-Egyháza	5	5
Jánszky Imre k. erdész, l. Mondorlak	5	5
Jarinay Vilmos k. erdész, l. Lugos	5	5
Jurkovics Ede erd. számvivő, l. Gränicz	9	5
Kajaba Lajos erdész, l. Betlér	5	5
Kalich Vincze E. erdész, l. Selmecz	9	5
Kalkant Jakab főerdész, l. Kutjavár	5	5
Kalina Károly m. k. főerdész, l. Gödöllő	5	5
Kamler János erd. ellenőr, l. Kőrösmező	26	5
Kania Frigyes polgármester, l. Soprony	5	5
Kanka József erdész, l. Bács	5	5
Kaute Ferencz erdész, l. Erdőd	5	—
Kapfinger János erdész, l. Eberhard	13	5
Karl Lipót k. erdész, l. Jallna	5	5
Karván Antal erdész, l. Szelec	5	5
Kasch József erdőmester, l. Biebersburg	5	5
Kasztner Ferdinand k. erdőmester Kőrmöcz	5	5

	frt.	frt.
Károlyi Ede gróf, l. Pest	5	5
Kalmár Tivadar m. k. erdész, l. Krám	10	5
Kegel Ede erdész, l. Hertnek	5	5
Kellner Gusztáv erdész, l. Apáthy	5	5
Kellner Tádé m. k. erdőmester, l. Pécska	5	5
Kellner Valerián m. k. erdész, l. Ó-víz	5	—
Khun Belassi Henrik gróf, l. Nustar	5	5
Kiss Ferencz tiszttartó, l. Kaprióra	5	5
Klika Mátyás főerdész, l. Lissa	5	5
Koch Ede erdőmester, l. Sorostély	5	5
Kodolányi Antal gazd. tanint. igazg., l. Kolozsvár	5	5
Kohány Mór m. k. ügyész, l. Lippa	5	5
Kolbenheyer József erdőmester, l. R.-Brezó	13	5
Kolonics Mika gróf, l. Grosschützen	5	5
Koncz Imre m. k. főerdész, l. V.-Hunyad	5	5
Koppé Mór főerdész, l. Bakony-Nána	5	5
Korényi Ferencz erdész, l. Vukovár	5	5
Kossányi Robert m. k. erdőmester, l. Breznóbánya	5	5
Kopieczky N., l. Petris	5	5
Kostyál György erdőmester, l. Trencsén	5	5
Kovács Ignác erdész, l. Sipek	5	5
Kovács József erdész, l. Miethne	5	5
Kozelka Pál erdész, l. Biebersburg	5	5
Kozinszky Ferencz erdész, l. Szepetnek	5	5
Kopittánszky József fővadász, Patihid	5	6
Krassenics Imre okl. erdész, l. Esztergom	5	—
Kreiser János m. k. erdész, l. Hradek	5	5
Kabina János erdőmester, l. Jászó	5	5
Kölln Gyula erd. számvivő, l. Pozsony	14	5
Königsegg Gusztáv gróf, l. Puskau	5	5
Kubes Károly segéderdész, l. Zankendorf	—	—
Kubin Antal erdész, l. Kálnok	5	5
Kubinyi Ágoston kir. tanácsos, l. Pest	10	—
Kútrovác Károly erdész, l. Vadkert	5	5
Krajcsik János orvostudor, l. Rékás	15	—
Krautil János főerdész, l. Kapuvár	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Krivácsy Elek m. k. erdész, l. Bogojeva	5	5
Krúg József főerdész, H.-Sz.-Miklós	5	5
Krausz Ferencz ker. erdész, l. Szilágy-Cseh	10	5
Kwapil Romedius erdőmester, l. Toponár	5	5
Kalvár Bálint, kir. erdész Illava	5	5
Kloczkó Ignác erdőmester, l. Kassa	5	—
Kucsera Ferencz m. k. erdész, l. Mácsa	5	5
Korossy Károly m. k. erdész, l. Dobrest	5	5
Klein Ödön m. k. erdész, l. Szomolnok	5	5
Korény Gyula ker. erdész, l. Szelcze	5	—
Lázár Farkas megyei mérnök, l. Déva	5	—
Lánczy Gyula m. k. erdőgyakornok, l. Kőrösmező .	5	5
Landerer Arthur k. erdész, l. Sajólad	14	—
Laszner Gusztáv k. erdész, l. F.-Bánya	5	5
Latinák Márton vasgyártulajdonos, l. Visnó	5	5
Lechner Gábor k. főerdész, l. Strimbul	5	5
Ledniczky Alajos, l. Mándok	5	5
Lengyel Károly, l. Toponár	5	5
Leschák Károly főerdész, l. Ráró	5	5
Leyrer Ferencz k. erdőgyakornok, l. Ebensee . . .	5	5
Lehotzky Gedeon földbirtokos, l. Lipcse	10	10
Legányi Géza m. k. erdőgyakornok, l. Buda	5	5
Linczboth János fakereskedő, l. Pozsony	5	5
Lindl Alfred k. erdőgyakornok, l. Lippa	19	—
Linhárd Vincze erdész, l. Nagykemencze	5	5
Linszky Antal erdőmester Czokonya	5	5
Liszt Alajos főerdész, l. Berzencze	5	5
Loósz József városi főjegyző, l. Kassa	5	5
Löchlein Christían főerdész, l. Devecser	5	5
Lönhart Fr. Ignácz m. k. erdész, l. Fogaras	—	5
Luczenbacher Pál földbirtokos, l. Szobb	10	10
Ludikár Ágoston főerdész, l. Víznicz	5	—
Lukács Károly főerdész, l. Márkháza	5	5
Lutonszky Mór körerdész, l. Dubova	5	5
Lux Vilmos m. k. raktártiszt, l. Hradek	5	5
Luzsénszky Károly báró, l. Osgyán	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Landshut Venczel urad. erdész, l. Szilvás	18	5
Leithner Antal báró, főbányatanácsos, l. N.-Bánya	5	5
Magerle Ede m. k. erdész, l. Oszada	5	5
Majthényi József báró, l. Zombor	5	5
Makay Ágoston nyug. vasműigazgató, l. Arad	12	5
Makonyi Sámuel, l. Dobrona	9	5
Makucz Rezső m. k. erdész, l. Visk	5	5
Marczelly Gusztáv m. k. erdész, l. Rónaszék	5	5
Markus Lajos földbirtokos, l. Sz.-Király-Szabadján	10	—
Mandellik Danó m. k. főerdész, l. Lugos	10	5
Marich Zsigmond, l. Zámács	5	5
Mangesius Mihály m. k. főerdész, l. Deés	5	5
Mazanecz János erdőmester, l. Mindszent	9	5
Marsovszky Mór földbirtokos, l. Miksófalva	5	5
Martinkovits Antal erdész, l. Erees	18	—
Mazon Imre gazdatiszt, l. Őskű	5	5
Merényi Ferencz nyug. pénzügyi titkár, l. Temesvár	10	10
Migazzy Vilmos gróf, l. A.-Maróth	5	5
Mihálffy István erdőinspector, l. Pusztá-Szántó	10	10
Miháلكovics Károly erdőmester, l. Szomolnok	5	5
Misselbacher Nándor m. k. erdész, l. Fogaras	5	5
Mjazovszky Károly m. k. erdész, l. N.-Mokra	5	5
Möller Frigyes, l. Baglad	5	5
Mumoki Várjon Géza k. erdőtitkár, l. M.-Szigeth	17	5
Morócz István a m. gazd. egyes. titkára, l. Pest	10	10
Murgács János k. erdőfelügyelő, l. Brusztura	5	5
Muits István erdészjelölt, l. Rékás	10	5
Müller Sándor k. erdőszámvivő, l. Nagy-Bánya	5	—
Molnár Péter, l. Mándok	5	5
Molcsány Gábor m. k. erdőgyakornok, l. Buda	5	5
Nagy Pál földbirtokos, l. Csepreg	5	5
Ifj. Nachtnebel Ferencz m. k. erdész, l. Apátfalva	5	5
Neogrády Ignátz főerdész, l. Sztraczena	5	5
Nerer Mátyás fakereskedő, l. Rosnyó	5	5
Neumann Antal inspector, l. Pócsmegyer	17	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Nikel Adolf erdőmester, l. Cserépfalu	5	5
Nikl Zsigmond segédtanár, l. Selmecz	5	5
Novák József erdész, l. Csolnok	5	5
Öbermayer Jenő ker. erdész, l. Tarodháza	5	5
Olgyay Zsigmond orsz. képviselő, l. Pest	10	—
Oelberg Frigyes lovag, m. k. kohónagy, l. Zalathna	5	5
Ölberg Nándor k. erdőmester, l. V.-Hunyad	5	—
Orbán György urad. igazgató, l. Palota	5	5
Ordódy István, l. Markófalva	10	5
Opluchtil Heribert erdész, l. Alsó-Dió	5	5
Osterlamm Armin k. főerdész, l. N.-Bánya	5	5
Otter Albert erd. számvevő, l. Rékás	5	5
Ovecska Antal főerdész, l. V.-Palota	5	5
Pálffy Lipót gróf, l. Stomfa	10	10
Pálffy Rudolf gróf, Pozsony	5	5
Pallisch Károly erdőinspector, l. Kaposvár	5	5
Pap Lajos orsz. képviselő, Pest	5	5
Párvy Lajos k. erdőmester, Besztercebánya	5	—
Pászthory Zsigmond szerkesztő, l. Pest	15	5
Paulinyi János m. k. raktártiszt, Ungvár	5	5
Pellion Lajos erdőgyakornok, l. Kassa	5	5
Peltzl János k. erdőszámvivő, l. Hollics	10	—
Peller Ferencz m. k. főerdész, l. Besztercebánya	5	5
Pensl Antal m. k. erdész, l. Bálincz	5	5
Peschán Károly erdész, l. Nadalbest	5	5
Peschka József erdész, l. Hosszuszó	5	5
Peschke József főerdész, l. Pöstyén	5	5
Petruss Márton erdőmester, l. Belényes	5	—
Petzrik Antal segéderdész, l. Kis-Jenő	5	5
Piacsek Ferencz erdész, l. Acsa	5	5
Pintér Károly erdőmester, l. Hosszu-Pályi	5	5
Piatka Ágoston m. k. erdőgyakornok, l. Pécska	5	5
Pischl Pál m. k. erdész Kolozsvár	5	5
Pohl Venczel erdőtiszt, l. Petris	5	—
Polak Hermil m. k. erdész, l. Brukenau	10	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Podhrádszky András főerdész, l. Szumjác	10	5
Pokorny Antal k. erdész, l. Ungvár	10	5
Pokorny Jakab fővadász, l. Sz.-János	5	5
Pokorny János erdőmester, l. Malaczka	5	5
Pospisch Antal segéderdész, l. Dubnicz	5	5
Postel János m. k. erdész Klausenthal	5	5
Petertil István erdőtiszt, l. Kamaháza	5	5
Pöschl József m. k. erdőmester, Kőrösmező	5	5
Prinster Károly erdőmester, l. Léka	9	5
Prodanovits János m. k. erdészgyakornok, l. Pécska	5	5
Prusinszky Károly, m. k. erdőgyak., l. Kőrösmező	5	5
Pukács Antal erdész, l. Ungvár	5	5
Pulvermacher Gusztáv erd. számvivő, l. Diósgyőr	10	5
Pietz Evald m. k. erdész, l. Vichodna	5	5
Pausinger János erdőmester, l. Árvaváralja	9	5
Preissig Adolf fakereskedő, l. Sz.-Kereszt	5	—
Pilassy András erdészjelölt, l. Kassa	5	5
Pfliegel Rudolf erdész, l. Tepla	5	5
Prodanovits Ignác m. k. alapítv. erdőmester, l. Buzias	5	5
Rappensberger Márton k. erdész, l. Kapnikbánya	5	5
Rákossy József k. erdész, l. Abrudbánya	5	5
Rónay Ferencz m. k. bányatanácsos, l. Selmecz	5	5
Ráth János m. k. főerdész, l. Nagy-Szeben	5	5
Ribiczey Nándor m. k. erdész, l. Szántova	5	—
Reichard Sándor főerbész, l. Iván	5	5
Ringler Károly k. erdész, l. Bélabánya	5	5
Rhiza Alajos erdőmester, l., Sz.-Gotthard	5	5
Rieder Jakab főerdész, l. Iháros-Berény	5	5
Riedl Eugen főerdész, l. Vallus	17	5
Rinaldi János erdőmester, l. Soprony	5	5
Rombauer Emil m. k. nyug. erdőtanácsos, l. Pest	5	5
Roszkoványi Boldizsár urad. igazgató, l. Nyitra	5	—
Rozinszky János m. k. főerdész, l. Lippa	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Roxer Vilmos erdőmester, l. Dolha	9	5
Ruder János erdész, l. Deutschhütten	12	5
Rumerskirch Arthur báró, l. Kapuvár	5	5
Rutska Tivadar m. k. erdőgyakornok, l. Buda . . .	5	—
Reinfusz Felix erdész, l. Torna	5	—
Saitl Károly erdész, l. Erdőd	5	5
Samarjai Mihály reáltanár, l. Pozsony	5	5
Samec V. János m. k. erdész, l. Zalaútna	5	5
Sárkány Miklós apát, l. Bakonybél	5	5
Sárnpék József urad. igazgató	10	10
Scharl János k. erdész, l. Pécsvárad	5	—
Schemmel Sámuel k. erdőmérnök, l. Kolozsvár . . .	5	5
Scherffel Sámuel m. k. erdőtanácsos, l. M.-Sziget .	5	5
Schertl E. József jegyző, l. Gnezda	34	5
Schillinger Adolf m. k. erdőgyak., l. V.-Hunyad .	5	5
Schlick János fővadász, l. Vasvár	5	5
Schmerl Sándor urad. erdész, l. Laskafalu	5	5
Schmidt Ferdinand udvarbíró, l. Mindszent	5	5
Schmidt Ferencz fővadász, l. Sümeg	5	5
Schmidt Adolf erdész, l. Sirok	10	5
Schmiding Károly főerdész, l. Püschdorf	5	5
Schertosz Arthur gróf, l. Zágráb	5	5
Schnobel János erdőmester, l. N.-Szalatna	10	5
Schnur Ferencz nyug. pénzügyi titoknok, l. Diós- győr	25	5
Schönviesner Gyula m. k. erdész, l. Keczer- Peklén	5	5
Schreder Norbert erdőmester, l. Vác	5	5
Schuster Ferencz erdőmester, l. Pápa	5	5
Schuster József k. erdőmester, l. N.-Bánya	5	5
Schveinitzer Ignác m. k. faraktárgondnok, l. Arad	5	5
Sculptéty Nátán m. k. erdőmester, l. Kula	5	5
Seenger Lajos m. k. erdész, l. Badin	5	5
Sermány János birtokos, l. Csorna	5	—
Seyfried Károly m. k. erdőgyakornok, l. Szomolnok	5	5

	frt.	frt.
Silniczky Jakab bányatiszt, l. Eisenbach	5	5
Simonik János erd. ellenőr, l. Pust	5	5
Simonyi János erdész, l. Fábián Völgye	5	—
Sirulsky Ferencz erdőmester, l. Erdőd	5	5
Sesták Venczel főerdész, l. Gács	10	5
Skála János főerdész, l. Lunka	5	5
Skicsák István főerdész, l. Namesztó	5	5
Skokán István kir. erdész, l. Diósgyőr	17	5
Skvor Ignác m. k. erdész, l. Nagy-Maros	5	5
Smiding Lipót főerdész, l. Kis-Komárom	10	5
Solcz Károly erdész, l. Sz.-Jákab	10	10
Spéry Lipót főerdész, Turia-Remete	10	5
Sporzon Pál gazd. tanint. igazgató, l. Keszthely	5	5
Sporzon Gyula tisztartó, l. Settus	5	5
Stark György alerdész, l. N.-Megyer	5	5
Stark János erdész, l. Balla	10	5
Starzikovszky Ferencz erdész, l. Miklós	5	5
Stefeczus József erdőbecslő-biztos, l. Buda	15	—
Stein Lajos urad. igazgató, l. Pakracz	5	5
Stengel Dániel erdőmester, l. Szászváros	5	5
Steyerer József k. erdőmester, l. Strimbul	5	5
Stolcz József m. k. erdész, l. Facset	5	5
Storch Vendel erdész, l. Nagy-Falu	5	5
Strobel János főerdész, l. N.-Vázsony	5	5
Strasser Gusztáv városi képviselő, l. Kassa	10	10
Strobl Nándor főerdész, l. N.-Vásony	9	5
Spindler Károly m. k. erdész, l. V.-Brád	5	5
Svób Sándor k. erdész, Berzova	9	5
Swoboda Frigyes igazgató, l. Schatlmansdorf	5	—
Syllaba Ernő erdész, l. Csejthe	10	5
Szabó Adolf m. k. erdész, l. M.-Szigeth	5	5
Szájbély József k. erdőmester, l. Selmecz	5	5
Szájbély Norbert k. erdész, Valyemáre	5	5
Szakmáry Sámuel k. főbányatanácsos, l. N.-Bánya	5	5
Schóbel Károly m. k. erdész, V.-Hunyad	5	—
Székelly Mihály m. k. erdőgyakornok, l. Buda	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Szentiványi Ferencz urad. igazgató, l. Rónya . . .	5	5
Sibelth József alapítv. erdőmester, l. Mislyén . .	5	—
Simonisz Frigyes m. k. számvivő, l. F.-Vissó . .	5	5
Simonfi Kálmán főkapitány, l. Debreczen . . .	5	5
Szójka Gyula m. k. erdőgyakornok, l. Soóvár . .	5	—
Szójka Mihály tisztartó, l. Murányalja	5	5
Szoller Ignác erdőmester, l. Bihar-Diószag . . .	5	5
Szmik Ignác m. k. bányahivatali főnök, l. Felső- Bánya	5	5
Szontágh Géza m. k. erdőgyakornok, l. Pécska . .	5	5
Szontágh Gusztáv m. k. erdész, l. M.-Szigeth . .	5	5
Szönyey István erdész, l. Igló	5	5
Szopkó Sándor k. erdész, Dolha	5	5
Szumrák Frigyes, l. Pest	5	—
Schreter Károly m. k. erdész, l. Körösmező . . .	5	5
Schuster Mihály m. k. erdőmester, l. Zalathna . .	5	—
Salix Gyula m. k. erdőgyakornok, l. Selmeczbánya	5	5
Symenszky Kálmán m. k. erdőgyak., l. Selmecz . .	5	5
Szentkirályi Albert földbirt., l. Pest	5	5
Soós János m. k. erdőgyakornok, l. Técső	5	5
Szabadhegyi Sándor, l. Apathin	5	5
Stand Bálint, l. Nagy-Bánya	5	5
Taferner Ferencz főerdész, l. Skiczó	5	5
Tallher Károly főerdész, l. Nadop	5	5
Terbócs Bertalan erdőmester, l. Sárospatak . . .	5	5
Tellyesniczky Nándor m. k. erdőgyakornok Soóvártt	5	—
Teschler János erdész, l. Gränitzen	5	5
Techler Vincze m. k. erdőgyakornok, l. Hradek . .	5	5
Teszár Ferencz erdész, l. Lábod	5	5
Teutschl Antal erdőgyakornok, l. Breznóbánya . .	5	—
Teutschl Mihály m. k. erdész, M.-Szigeth . . .	10	5
Tindly József főerdész, l. Csall	5	5
Tóbiás Mihály erdőmester, l. Dubnicz	5	5
Tomcsányi Gusztáv főerdész, l. Mislye	5	—
Tomcsányi Gyula m. k. erdész, l. Gödöllő	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Tomory János erdész, l. Jólész	5	5
Tóthy Szabó Sándor m. k. erdész, l. M.-Szigeth	5	5
Török Pál városi erdőmester, l. Debreczen	5	5
Török Elek k. erdész, l. Dorogháza	9	5
Trattner Mihály k. erdész, l. Czegléd	5	5
Truxa Antal m. k. főerdész, l. Hradek	5	5
Tchapek József erdőmérnök, l. Dubnicz	5	5
Trnovszky Károly k. erdész, Likauka	5	5
Teselszky János titoknok, l. Pruszkau	5	5
Trnovszky Márk k. erdőgyakornok, l. Hradek	5	5
Tagányi Gábor m. k. raktártiszt, l. Lubochna	5	5
Tannenberg Imre m. k. főerdész, l. Selmecz	5	5
Ujházy Dénes erdész, l. Maria Nostra	9	5
Ujsághy Zsigmond k. erdész, l. Huszt	5	5
Wachtel Lipót erdész, l. Vág-Besztercze	5	5
Vallner Gusztáv erdőfelügyelő, l. Zlatnó	5	—
Vanke Sándor főerdész, l. Nyerges-Ujfalu	5	5
Vanke Venczel erdőmester, l. Rhéde	5	5
Varsillek Vilmos erdész, l. Kálmánca	5	5
Vécsey József báró, l. Sárköz	5	5
Veiskopf Alajos főerdész, l. Litke	5	5
Veisz János földbirtokos, l. Dunapentele	10	5
Ventz József, l. Paári	5	5
Wenckheim Rudolf gróf, l. Kőrös-Ladány	5	—
Wesselényi József báró, l. Buda	15	15
Vessely Károly főerdész, l. Dömös	5	5
Veszter Sándor k. erdész, l. Oláhlápos	5	5
Vieser Alajos k. erdész, l. Nagy-Bánya	5	5
Vild János erdész, l. Czervonograd	5	5
Vinopál Vincze k. főerdész, l. Szomolnok	5	5
Viola Sándor erdész, l. Bogad	23	5
Vitzel József k. erdész, l. Kémes	5	5
Vlkolinszky Károly k. erdőmester, l. Királymező	14	5
Vokrzal Vilmos főerdész, l. Soborsin	5	5
Volf Antal k. erdész, l. Gödöllő	5	5
Vollbrecht Ferdinand k. főerdész, l. Denta	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Vondrák Ferencz m. k. erdőmérnök, M.-Szigeth	5	5
Vozáb József erdész, l. Szintyén	5	5
Vrabecz Ferencz erdőmester, l. Nagy-Csanád	5	5
Vragassy Ignác erdőmester, l. Prasicz	5	5
Waldstein János gróf es. k. kamarás, Bécs	5	—
Walterskirchen Ernő báró, l. Wolfsthal	5	5
Wettstein Elek tisztartó, l. T.-Sz.-András	—	—
Wilhelm György urbéri törv. ülnök, l. Déva	5	—
Zaboyszky László püspök, l. Sepes-Váralja	10	10
Zacher József főerdész, l. Edelény	5	5
Zahn J. G. üveggyáros, l. Zlatnó	5	5
Zajicsek Ignác körerdész, l. Lucsivna	5	5
Zarboch Ede m. k. erdész Stavnica	5	5
Zatlukál Vincze m. k. raktártiszt, l. Ungvár	5	5
Zeidler János k. erdész, l. Királykut	18	5
Zivuska József k. erdész, l. Debreczen	5	5
Zsarnay János vár. erdész, l. Kassa	5	—
Zsidovics Mihály erdőinspector, l. Kis-Márton	5	5
Zuskin Ferencz m. k. erdőgyakornok, l. Hradec	5	5
Zednik József m. k. erdész, l. Felső-Turcseken	5	5

Társulatok és testületek.

Bazin sz. k. város	5	—
Béla sz. k. szépeességi város	15	10
Bélabánya sz. k. bányaváros	10	10
Breznóbánya bányaváros	19	14
Dobsina sz. k. bányaváros	15	15
Fehérmegye gazd. egylete, Sz. Fehérvár	10	—
Felső-Magyarországi bányapolgárság Igló	5	—
Felső-Meczeneczéf bányaváros	5	—
Gölniczbánya sz. k. bányaváros	5	—
Gr. Eszterházy erd. hivatalai: Pápa, Ugod, De- vecser	30	—
Hevesmegye gazd. egylete, Gyöngyös	10	—

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Jolsva sz. k. bányaváros	5	—
Körmöcz sz. bányaváros	5	—
Modor sz. k. város	5	—
Mühlenbach-város	5	—
Nagy-Rőcze sz. k. város	5	—
Nagy-Szombat sz. k. város	5	—
Nyitramegye gazd. egylete, Nyitra	12	—
Pozsonymegye gazd. egylete, Pozsony	10	—
Remete sz. k. bányaváros	5	—
Rima-Szombat sz. k. város	5	—
Selmeczbánya sz. k. főbányaváros	5	—
Somogymegye gazd. egylete, Kaposvár	21	—
Szathmármegye gazd. egylete, Szathmár	10	—
Szent-György sz. k. város	5	—
Szepesi püspökség erdészeti hivatala, Schavnik	5	—
Árvai urad. erdészeti hivatal, Árvaváralja	5	—
Wagendrüssel sz. k. bányaváros	5	—

Tiszteletbeli tagok.

a) Hazaiak: Andrássy György gróf.

Hajós József kir. tanácsos.

Koburg-Koháry Ágoston herczeg.

Korizmicz László, az orsz. gazd. egy. alelnöke.

Lónyai Gábor   "   "   "   "   elnöke.

Sina Simon báró.

Szathmáry Károly közgazdasági író.

b) Külföldi: Weber Henrik erdészeti író.

Elhalt egyleti tagok.

Adriányi János. Batthyány Fülöp herczeg. Blascheck
Frigyes. Feistmantel Rezső. Kuchinka Ferencz. Koppmann
Albert. Zaboyiski László.

Béke hamvaikra!

Az egyesület igazgató-választmánya.

Elnök: Keglevich Béla gróf, országgyűlési képviselő, lak-
helye: Pest.

Alelnökök: I. Tisza Lajos m. k. közmunka- és közleke-
dési miniszter, I. Pest.

II. Wagner Károly, m. k. osztálytanácsos, I. Buda.

Választmányi tagok:

Bartha Béla, kir. táblai ülnök I. Pest.

Divald Adolf, pénzügyministeri osztálytanácsos I. Buda.

Divald József, „ számtanácsos I. Buda.

Eleőd Józsa ügyvéd I. Pest.

Ernusz Kelemen, Vas megye főispánja I. Olad.

Festetich Pál gróf, I. Pest.

Gervay Nándor ügyvéd, I. Pozsony.

Giller János, főerdőmester I. Környe.

Gombossy János, m. k. bányaigazgató I. Diósgyőr.

Haske Emil, városi főerdész I. Kassa.

Inkey József földbirtokos I. Pest, vagy Iharos-Berény.

Kádár István, vallásalapítványi erdőmester I. Pilis-Maróth.

Lónyai Gábor, az orsz. gazd. egyesület elnöke I. Pest.

Luczenbacher Pál, fakereskedő I. Pest vagy Szob.

Mednyánszky Dénes báró, m. k. főbányagróf I. Selmech.

Piller Gedeon, földbirtokos I. Peklén.

Prély István ügyvéd és főpénztárnok I. Pest.

Prindl András, m. k. erdőmester I. Visegrád.

Prugberger József, m. k. bányaigazgató I. M.-Szigeth.

Rombauer Emil, nyug. m. k. erdőtanácsos I. Pest.

Scholez Rezső, m. k. jószágigazgató I. Besztercebánya.

Stengel Dániel, városi erdőmester I. Szászváros.

Egyesületi titoknok:

Bedő Albert, I. Buda, a lánczhid mellett, Kluseman-ház.

Tudósítás az egyesület t. cz. tagjaihoz.

Az 1871. évi közgyűlés **Pesten** fog megtartatni. Az igazoló jegy, melynek előmutatásával ugy a vaspályákon, mint a Dunán is leszállított díjért utazhatni, minden egyleti tagnak jó előre meg fog küldetni.

Ki a közgyűlés alkalmával valamely helyi vagy általános érdekekkel bíró erdészeti vagy vadászati tárgy megvitatását kívánja, kéretik ezt az igazgató-választmánynak mielőbb tudomására hozni, hogy így a kérdést kimerítőbb tárgyalhatás végett a tagokkal előre lehessen közölni.

Ha valaki az egyleti tagok közül elhal, a t. cz. rokonok vagy ismerősök a gyászeset bejelentésére kéretnek.

Ki lakhelyét és hivatalos állását változtatja, sziveskedjék azt a titkári hivatal tudomására hozni, hogy számára az egyesület közleményeit kellően czimezve a legközelebb eső postára lehessen megküldeni.

Az egyesület alapító tagjai azok, kik legalább 100 forintnyi tőkét készpénzben vagy 5% hitelpapirokban (magyar földhitelintézeti záloglevél vagy földtehermentesítési kötvény) letesznek, vagy az alapítványi tőkéről kötelezvényt állítanak ki s attól évenként 5%-nyi kamatot pontosan fizetnek. Az alapítványi tőke a választmány által csak akkor mondható fel, ha a kamatok pontosan nem fizettetnek.

Évdijas tagok azok, kik 3 évig 5 frtnyi évi illeték fizetésére az egyesületbe való belépés által magukat kötelezik.

Az egyesület évkönyve és minden másnemű kiadványa a tagoknak ártérités nélkül küldetik meg.
